

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

Π.Μ.Σ. ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ:

« Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ»

Διπλωματική εργασία με θέμα:

«Οικονομική κρίση και έγκλημα: Μεθοδολογικοί προβληματισμοί της ποσοτικής προσέγγισης»

ΠΕΓΚΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

A.M. 3212M003

ΜΕΛΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ:

Δρ. Ιωάννα Τσίγκανου (επιβλέπουσα)
Καθ. Αντώνης Μαγγανάς
Καθ. Χριστίνα Ζαραφωνίτου

Αθήνα, Φεβρουάριος 2015

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

Π.Μ.Σ. ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ:

« Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ»

Διπλωματική εργασία με θέμα:

«Οικονομική κρίση και έγκλημα: Μεθοδολογικοί προβληματισμοί της ποσοτικής προσέγγισης»

ΔΗΛΩΣΗ

Η παρούσα εργασία δεν αποτελεί – εν όλω ή εν μέρει - προϊόν κλοπής πνευματικής ιδιοκτησίας και κανένα τμήμα της ούτε στο σύνολό της έχει υποβληθεί προς απόκτηση άλλου πτυχίου ή τίτλου σ' αυτό ή οποιοδήποτε άλλο πανεπιστήμιο ή εκπαιδευτικό ίδρυμα της ημεδαπής ή αλλοδαπής.

Υπογραφή:

Ημερομηνία:

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η πρόσφατη οικονομική κρίση αναζωπύρωσε το λαϊκό και ακαδημαϊκό ενδιαφέρον σχετικά με τη διασύνδεση των οικονομικών δυσχερειών και της εγκληματικότητας. Σε ερευνητικό επίπεδο, φαίνεται να επαναλαμβάνονται, σε μεγάλο βαθμό, οι διάφορες μέθοδοι που έχουν χρησιμοποιηθεί για να επαληθεύσουν ή να διαψεύσουν αυτή τη σχέση.

Ωστόσο, μια περίοδος οικονομικής κρίσης ή ύφεσης παρουσιάζει διαφορετικά χαρακτηριστικά, από ότι μια οποιαδήποτε περίοδο οικονομικής δυσχέρειας, καθώς έχει συλλογικό αντίκτυπο, και για αυτόν τον λόγο, οι έρευνες που διεξάγονται πάνω στο θέμα της εγκληματικότητας, κατά τη διάρκεια μιας τέτοιας περιόδου, αποτελούν ιδιαίτερες περιπτώσεις και, ως αποτέλεσμα, οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται σε έρευνες που διεξάγονται σχετικά με τη σχέση των οικονομικών κρίσεων ή υφέσεων και της εγκληματικότητας, θα πρέπει να είναι εξίσου ξεχωριστές.

Στην παρούσα διπλωματική εργασία, γίνεται μια προσπάθεια ανάδειξης των πιο συχνών μεθοδολογικών προβλημάτων που παρουσιάζονται στις εγκληματολογικές έρευνες σχετικά με τον εντοπισμό της πιθανής σχέσης μεταξύ οικονομικών κρίσεων ή υφέσεων και της εγκληματικότητας. Για την επίτευξη του παραπάνω στόχου, χρησιμοποιείται η μέθοδος της συστηματικής ανασκόπησης. Συγκεκριμένα, αναλύονται δεκαπέντε (15) έρευνες, που βρέθηκαν να πληρούν τα κριτήρια που καθορίστηκαν για τις ανάγκες της συγκεκριμένης εργασίας, από όπου εντοπίστηκαν τα κοινά μεθοδολογικά ζητήματα που προκύπτουν.

Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι πολλά κοινά μεθοδολογικά προβλήματα, τα οποία και αναλύονται, επαναλαμβάνονται σε μεγάλο βαθμό στην ερευνητική βιβλιογραφία σχετικά με το υπό κρίση φαινόμενο. Τα αποτελέσματα υποδηλώνουν ότι θα πρέπει να υπάρξει εκτεταμένη έρευνα για τον εντοπισμό «καλών» πρακτικών για τη διερεύνηση της πιθανής σχέσης οικονομικής κρίσης ή ύφεσης και εγκληματικότητας.

Λέξεις κλειδιά: οικονομική κρίση, ύφεση, εγκληματικότητα, έγκλημα, μεθοδολογία, μέθοδος, συστηματική ανασκόπηση

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

<u>ΠΕΡΙΛΗΨΗ</u>	i
<u>ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ</u>	ii
<u>ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΧΗΜΑΤΩΝ, ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ</u>	vii
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - ΕΙΣΑΓΩΓΗ</u>	1
1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	1
2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
3. ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ	2
4. ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΕΡΕΥΝΑ;	2
5. ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	3
6. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ ΕΡΕΥΝΑΣ	3
7. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ	4
8. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	4
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ</u>	6
1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	6
2. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	6
2.1 Η έννοια της «οικονομικής κρίσης»	7
2.2 Εγκληματολογική προσέγγιση της οικονομικής κρίσης	11

3. ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΠΙΘΑΝΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ	13
3.1 Η θεωρία της έντασης	13
3.2 Η γενική θεωρία της έντασης.....	14
3.3 Η θεωρία ελέγχου.....	15
3.4 Η κοινωνική αποδιοργάνωση.....	15
3.5 Η οικονομική θεωρία εγκλήματος και θεωρία ορθολογικής επιλογής.....	17
3.6 Η θεωρία καθημερινής δραστηριότητας.....	18
3.7 Η θεωρία των «σπασμένων παραθύρων».....	19
3.8 Η θεωρία της σχετικής αποστέρησης.....	20
4. Η ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΕΜΠΕΙΡΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	22
4.1 Οι οικονομικοί δείκτες με τους οποίους υπολογίζεται η κρίση σε σχέση με το έγκλημα.....	22
4.1.1 Η ανεργία	22
4.1.2. Το ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν	25
4.1.3 Η κατανάλωση.....	26
4.1.4 Οι κατασχέσεις κατοικιών.....	26
4.1.5 Η φτώχεια.....	28
4.1.6 Άλλοι οικονομικοί δείκτες.....	29
4.2 Τα είδη των εγκλημάτων που συνήθως εξετάζονται στις έρευνες για τη συσχέτιση οικονομικής κρίσης και εγκλήματος.....	29

4.3 Οι πηγές αναζήτησης πληροφοριών σχετικά με το έγκλημα (data sources).....	30
4.4. Η χρήση των δεδομένων και οι επικρατέστερες μέθοδοι ανάλυσης στις μελέτες που ερευνούν τη πιθανή σχέση μεταξύ οικονομικών δυσχερειών και εγκληματικότητας.....	33
5. ΣΥΝΟΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	38
 <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ</u>.....	39
1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	39
2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΕΩΝ	39
2.1 Εισαγωγή στις συστηματικές ανασκοπήσεις.....	39
2.2 Σε ποιες περιπτώσεις χρησιμοποιείται η μέθοδος της συστηματικής ανασκόπησης;.....	44
3. ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗΣ	44
3.1 Η διατύπωση του ερευνητικού ερωτήματος.....	44
3.2 Η αναζήτηση κατάλληλων μελετών	45
3.3 Η αξιολόγηση των μελετών για να εντοπιστούν οι έρευνες που θα χρησιμοποιηθούν	48
3.4 Καταγραφή και σύνθεση των δεδομένων.....	51
3.5 Κριτική αξιολόγηση.....	52
4. ΣΥΝΟΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	53

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 – ΑΝΑΛΥΣΗ	54
1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	54
2. Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΣΤΑΔΙΩΝ ΤΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗΣ	54
2.1 Το ερευνητικό ερώτημα	54
2.2 Η αναζήτηση των κατάλληλων μελετών	55
2.3 Τα κριτήρια ένταξης των ερευνών προς ανάλυση	58
2.4 Καταγραφή και σύνθεση των δεδομένων	60
2.5 Αξιολόγηση της μεθοδολογίας	60
3. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗΣ	67
4. ΣΥΝΟΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	72
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – ΣΥΖΗΤΗΣΗ	 73
1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	73
2. ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΠΟΥ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΦΘΗΣΑΝ ΣΤΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗΣ	73
2.1 Η μέθοδος της ανάλυσης	73
2.2 Οι πηγές από όπου αντλήθηκαν τα δεδομένα	77
2.3 Η χωρική έκταση της έρευνας	79
2.4 Η χρήση των εγκλημάτων που εξετάστηκαν	81
2.4.1 Η χρήση ενός συγκεκριμένου είδους ή μιας κατηγορίας εγκλήματος	81

2.4.2 Η απουσία ερευνών που να εστιάζουν σε εγκλήματα «λευκού περιλαιμίου» και στη διαφθορά	82
2.5 Η χρονική υστέρηση (lag effect)	83
3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	84
4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	85
 <u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</u>	 87
Ξενόγλωσση.....	87
Ελληνόγλωσση.....	97
Αρθρογραφία.....	98
 <u>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ</u>	 99
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: Τα αποτελέσματα της πρώτης σελίδας από την αναζήτηση των όρων “economic crisis and crime” στην μηχανή αναζήτησης του Google Scholar	99
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: Οι περιλήψεις των ερευνών που συμπεριλήφθηκαν στην συστηματική ανασκόπηση	100
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3: Οι έρευνες που αποκλείστηκαν στο δεύτερο στάδιο συμπερίληψης ερευνών της συστηματικής ανασκόπησης	112

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΧΗΜΑΤΩΝ, ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΣΧΗΜΑΤΑ

Σχήμα 1: Το «τρίγωνο» της θεωρίας της καθημερινής δραστηριότητας [Μετατροπή από Felson & Clarke (1998, p. 4)].....**18**

Σχήμα 2: Απεικόνιση των βημάτων της συστηματικής ανασκόπησης της βιβλιογραφίας σε μια βάση δεδομένων. (Παράθεση από Πατελάρου & Μπροκαλάκη, 2010, σ. 124).**50**

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1: Το προκαθορισμένο πρωτόκολλο των κριτηρίων ένταξης.....**59**

Πίνακας 2: Ευρετηριασμένος κατάλογος για την αξιολόγηση της μεθοδολογίας των ερευνών**62**

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Διάγραμμα 1: Η κατάσταση δημοσίευσης των ερευνών που αναλύθηκαν**67**

Διάγραμμα 2: Οι πηγές άντλησης πληροφοριών σχετικά με την εγκληματικότητα ..**68**

Διάγραμμα 3: Η συχνότητα των παραμέτρων μέτρησης της οικονομικής υγείας της χώρας ή περιοχής**69**

Διάγραμμα 4: Η συχνότητα των μεθόδων**69**

Διάγραμμα 5: Η συχνότητα των αποτελεσμάτων για κάθε ερευνητική μέθοδο**70**

Διάγραμμα 6: Η συχνότητα των κύριων μεθοδολογικών προβλημάτων**71**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Το κεφάλαιο αυτό παρέχει μια γενική ανασκόπηση το ζητήματος και παρουσιάζεται το γενικότερο ερευνητικό ερώτημα. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι λόγοι για τους οποίους διεξάγεται η συγκεκριμένη εργασία, οι στόχοι της έρευνας και ακολουθεί μια σύντομη περιγραφή της μεθόδου που χρησιμοποιείται. Τέλος, παρουσιάζονται, περιληπτικά, τα κεφαλαία που ακολουθούν.

2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι θεωρίες σχετικά με την εγκληματικότητα αφθονούν. Διάφορες ψυχικές, σωματικές, αναπτυξιακές, οικονομικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και άλλες αιτίες, δίδονται ως εξηγήσεις στο ερώτημα «γιατί εγκληματούν οι άνθρωποι;». Από τις παραπάνω «αιτίες», η πιθανή αλληλοσυσχέτιση οικονομικών δυσχερειών και εγκλήματος είναι ένα μοτίβο που έχει ερευνηθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό στη παραδοσιακή αλλά και στη σύγχρονη εγκληματολογία.

Αυτή η διασύνδεση οφείλεται, σε μεγάλο βαθμό, στα διάφορα μοντέλα ορθολογικών συμπεριφορών, τα οποία βασίζονται κυρίως στις αντιλήψεις της κλασσικής σχολής της εγκληματολογίας που βλέπει τον άνθρωπο ως ελεύθερο να επιλέξει εάν θα εγκληματήσει ή όχι, όπου η εγκληματική πράξη «επιλέγεται» βασιζόμενη σε μια αντιστάθμιση ωφελειών και ρίσκου.

Παρ' όλα αυτά το ερώτημα εντείνεται όταν λαμβάνουμε υπόψη μας τις περιόδους οικονομικής ύφεσης ή κρίσης, όπου οι οικονομικές δυσκολίες είναι ορατές σε μεγαλύτερο και συλλογικότερο βαθμό. Για αυτό το λόγο, έχει εκπονηθεί ένας μεγάλος αριθμός θεωρητικών και ερευνητικών μελετών που προσπαθούν να αναδείξουν την έκταση της διασύνδεσης αυτών των δυο φαινομένων.

Ωστόσο, αυτές οι έρευνες φαίνεται να παρουσιάζουν κοινά και επαναλαμβανόμενα πρακτικά και θεωρητικά εμπόδια τα οποία εκδηλώνονται κυρίως σε μεθοδολογικό επίπεδο. Στην παρούσα διπλωματική εργασία γίνεται μια προσπάθεια ανάδειξης αυτών των μεθοδολογικών προβλημάτων με σκοπό να ερμηνευτεί το θέμα της

πιθανής σχέσης μεταξύ των οικονομικών υφέσεων ή κρίσεων και της εγκληματικότητας με μεγαλύτερη σαφήνεια, και ώστε να μπορέσουν να αποφεύγονται αυτά τα ζητήματα σε μελλοντικές παρόμοιες έρευνες.

3. ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

«Ποιά είναι τα κοινά μεθοδολογικά προβλήματα που προκύπτουν στις ποσοτικές έρευνες που έχουν διεξαχθεί, κατά τον 20^ο και 21^ο αιώνα, σχετικά με την πιθανή σχέση μεταξύ των οικονομικών κρίσεων και υφέσεων και του εγκλήματος»

4. ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΕΡΕΥΝΑ;

Όπως αναφέρεται και στο επόμενο κεφάλαιο, σε όλες τις περιόδους οικονομικής κρίσης ή ύφεσης, έχει υπάρξει έντονη ρητορεία σχετικά με τη φαινομενικά εντονότερη εγκληματικότητα κατά τις περιόδους αυτές. Πολλοί ερευνητές έχουν αποπειραθεί να εξετάσουν αυτό το ζήτημα και έχουν χρησιμοποιήσει ποικιλία μεθόδων και εργαλείων.

Παρ' όλα αυτά, αν και έχει υπάρξει συζήτηση σχετικά με τις κατάλληλες μεθόδους που πρέπει να χρησιμοποιούνται για να εξεταστούν συγκεκριμένες οικονομικές παράμετροι σε σχέση με την εγκληματικότητα (βλ. ενδεικτικά Levitt, 2001), δεν έχει υπάρξει καμία έρευνα η οποία να εξετάζει, με συστηματικό τρόπο, τα μεθοδολογικά προβλήματα των ερευνών που εστιάζουν σε περιόδους οικονομικής κρίσης ή ύφεσης, τα οποία, ως αποτέλεσμα, πολύ συχνά δεν εντοπίζονται και επαναλαμβάνονται και σε άλλες μελέτες.

Ως αποτέλεσμα, η ανάδειξη των κοινών και επαναλαμβανόμενων μεθοδολογικών προβλημάτων αυτών, καθώς και οι προτάσεις «καλών» πρακτικών με βάση την ανάδειξη αυτή, είναι απαραίτητοι συντελεστές ώστε να εκπονηθούν στο μέλλον πιο «άρτιες» και αξιόπιστες έρευνες.

5. ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

- Να πραγματοποιηθεί η ανασκόπηση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας σχετικά με το ζήτημα της πιθανής επίδρασης των οικονομικών κρίσεων και υφέσεων στην εγκληματικότητα.
- Να διερευνηθούν τα μεθοδολογικά προβλήματα των σχετικών ποσοτικών ερευνών ώστε να εντοπιστούν τα προβλήματα που ανακύπτουν ως προς την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων των ερευνών αυτών, καθώς και οι εγγενείς δυσλειτουργίες και αδυναμίες των μεθόδων, με τη μέθοδο της συστηματικής βιβλιογραφικής ανασκόπησης.
- Να συνοψιστούν τα κύρια και επαναλαμβανόμενα μεθοδολογικά προβλήματα που θα εντοπιστούν από τη δευτερογενή έρευνα καθώς και πιθανοί τρόποι αντιμετώπισής τους.

6. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η διερεύνηση των μεθοδολογικών ζητημάτων θα γίνει με την μέθοδο της συστηματικής βιβλιογραφική ανασκόπησης (systematic literature review), με τη χρήση της αφηγηματικής εμπειρικής σύνθεσης (narrative empirical synthesis) των συστηματικών ανασκοπήσεων, η οποία θα εξηγηθεί στο τρίτο μέρος της παρούσας διπλωματικής εργασίας, και θα ακολουθήσει, συνοπτικά, τα παρακάτω στάδια:

- Παρουσίαση και ανάλυση του ερευνητικού ερωτήματος
- Αρχικός προσδιορισμός των σχετικών δημοσιευμένων θεωρητικών και εμπειρικών ερευνών
- Επιλογή των μελετών που θα συμπεριληφθούν στην συστηματική ανασκόπηση βασιζόμενη σε προκαθορισμένο πρωτόκολλο
- Σύνθεση και κατηγοριοποίηση των ευρημάτων από τις μεμονωμένες μελέτες

- Ανασκόπηση και ερμηνεία των κύριων επαναλαμβανόμενων μεθοδολογικών ευρημάτων που προκύπτουν

Οι έρευνες που χρησιμοποιούν τη μέθοδο της συστηματικής ανασκόπησης περιλαμβάνουν, γενικά, την εισαγωγή και βιβλιογραφική ανασκόπηση του θέματος που αναλύεται, την περιγραφή του μεθοδολογικού πρωτοκόλλου, τα σχόλια σχετικά με τη φύση των αποδεικτικών στοιχείων που εντοπίστηκαν, τις λεπτομερείς διαπιστώσεις, τα συμπεράσματα και τις προτάσεις «καλών» πρακτικών (Victor, 2008, p. 4). Η παρούσα έρευνα υιοθετεί αυτό το μοτίβο.

7. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Για τις ανάγκες της παρούσας διπλωματικής εργασίας, λήφθηκε υπόψη το σχέδιο του «κώδικα δεοντολογίας για τους εγκληματολόγους» των Σπινέλλη και Κρανιδιώτη (χ.η.). Επιπροσθέτως, αυτή η μελέτη διεξήχθη σύμφωνα με τους Ηθικούς κανόνες της Βρετανικής Εταιρείας Εγκληματολογίας (Code of ethics, 2006).

Λόγω της απουσίας πρωτογενούς έρευνας στην παρούσα εργασία, η περισυλλογή όλων των στοιχείων, από δευτερογενείς πηγές, που χρησιμοποιήθηκαν, πραγματοποιήθηκε νόμιμα και σύμφωνα με τον Ν.2121/1993 σχετικά με την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας.

8. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Στο δεύτερο κεφάλαιο, της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, θα περιγραφούν τα χαρακτηριστικά των ερευνών που έχουν να κάνουν με τη διερεύνηση της πιθανής σχέσης οικονομικών κρίσεων, ή υφέσεων, και εγκληματικότητας. Αυτή η περιγραφή ξεκινά με την ανάλυση του όρου «οικονομική κρίση» ή «ύφεση» και, στη συνέχεια, εξετάζονται οι εγκληματολογικές και κοινωνιολογικές θεωρίες που έχουν χρησιμοποιηθεί για να συνδέσουν τα δυο φαινόμενα. Το κεφάλαιο συνεχίζει επιδεικνύοντας το πώς, συνήθως, γίνεται ο συσχετισμός σε εμπειρικό επίπεδο. Περιγράφονται, δηλαδή, οι οικονομικοί δείκτες με τους οποίους υπολογίζεται η κρίση, σε σχέση με το έγκλημα, τα είδη των εγκλημάτων που συνήθως εξετάζονται στις

έρευνες αυτές, οι πηγές αναζήτησης πληροφοριών σχετικά με το έγκλημα και τα προτερήματα ή ελαττώματά τους, και, τέλος, τα δεδομένα και οι μέθοδοι που συνήθως χρησιμοποιούνται στις έρευνες που διεξάγονται σχετικά με την οικονομική κρίση και την εγκληματικότητα.

Στο τρίτο κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας περιγράφεται η μέθοδος που χρησιμοποιείται και τα βήματα που ακολουθεί. Πιο αναλυτικά, αναλύονται τα εξής βήματα: Η διατύπωση του ερευνητικού ερωτήματος, η αναζήτηση των κατάλληλων ερευνών, η αξιολόγηση αυτών των ερευνών ώστε να εντοπιστούν οι μελέτες που θα χρησιμοποιηθούν στη συστηματική ανασκόπηση, η καταγραφή και σύνθεση των δεδομένων και η κριτική αξιολόγηση.

Το τέταρτο κεφάλαιο, ουσιαστικά, αποτελεί την πρακτική εφαρμογή των όσων περιγράφονται στο κεφάλαιο της μεθοδολογίας, πλην του τελευταίου σταδίου. Εφαρμόζονται, δηλαδή, τα βήματα της συστηματικής ανασκόπησης για τις ανάγκες της συγκεκριμένης εργασίας. Επίσης, σε αυτό το κεφάλαιο, απεικονίζονται, σε πίνακες, τα αποτελέσματα της ανασκόπησης.

Στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο θα γίνει η συζήτηση, η επισκόπηση των αποτελεσμάτων και η κριτική αξιολόγηση. Θα συζητηθούν, δηλαδή, ένα προς ένα τα κύρια μεθοδολογικά προβλήματα που εντοπίστηκαν κατά τη συστηματική ανασκόπηση και θα προταθούν «καλές» πρακτικές. Στο τελευταίο κεφάλαιο θα συζητηθούν, επίσης, τα μεθοδολογικά προβλήματα της παρούσας έρευνας και θα αναγραφούν τα γενικά συμπεράσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζεται η βιβλιογραφική ανασκόπηση σχετικά με το ζήτημα που ερευνάται, όπου παρατίθενται οι βασικοί θεωρητικοί και πρακτικοί συντελεστές που έχουν να κάνουν με τις έρευνες που διερευνούν το θέμα των οικονομικών κρίσεων και υφέσεων και της εγκληματικότητας. Πιο συγκεκριμένα, περιγράφεται, γενικότερα, ο όρος «οικονομική κρίση» και ακολουθούν οι βασικές εγκληματολογικές θεωρίες που συνδέουν την οικονομία με την εγκληματικότητα. Τέλος, ακολουθεί η ανάλυση των οικονομικών δεικτών, των πηγών δεδομένων και των μεθόδων ανάλυσης που χρησιμοποιούνται στις μελέτες που διερευνούν το ζήτημα της οικονομικής κρίσης και της εγκληματικότητας.

2. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Η πρόσφατη παγκόσμια οικονομική κρίση ανανέωσε το ενδιαφέρον του κόσμου σχετικά με την πιθανότητα της σχέσης μεταξύ των οικονομικών δυσχερειών και της εγκληματικότητας. Στη χώρα μας, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ουκ ολίγες φορές έχουν κάνει λόγο για τη διασύνδεση αυτών των δυο φαινομένων. Κάποια χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι το άρθρο «Στο κόκκινο η εγκληματικότητα λόγω κρίσης» (Καραμέτος, 2011) από την ιστοσελίδα zougla.gr, από την έντυπη έκδοση της Καθημερινής το άρθρο «Στο ζενίθ η εγκληματικότητα» (Στάγκος, 2012) το οποίο αναφέρει χαρακτηριστικά «Η οικονομική κρίση που μαστίζει τη χώρα αναμφίβολα συμβάλλει στην αύξηση της εγκληματικότητας», και το άρθρο «Η «κρίση» χτύπησε και την εγκληματικότητα» (2013) από την ιστοσελίδα του Έθνους που παρά τον παραπλανητικό του τίτλο κάνει λόγο για μείωση της εγκληματικότητας.

Αντίστοιχα, και ο ξένος τύπος έχει κάνει λόγο για αύξηση της εγκληματικότητας κατά την πρόσφατη οικονομική κρίση της Ελλάδας. Πιο συγκεκριμένα, η ιστοσελίδα της γερμανικής εφημερίδας Spiegel παρουσίασε άρθρο με τίτλο “A symptom of the crisis: Greeks vexed by growing crime” (Glader, 2011). Παρόμοιο άρθρο έχει αναρτήσει και η ιστοσελίδα του ειδησεογραφικού καναλιού BBC με τίτλο “Greeks confront crime wave amid austerity” (Hadjimatheou, 2012) το οποίο μάλιστα εμπεριέχει την ενότητα

“Hungry and desperate” (πεινασμένοι και απελπισμένοι) όπου η αρθρογράφος υποστηρίζει πως τα αυξημένα επίπεδα των μεταναστών που εισέρχονται στη χώρα ευθύνονται για την υποτιθέμενη αύξηση της εγκληματικότητας.

Κάτι παρόμοιο συμβαίνει γενικότερα σε περιόδους οικονομικής κρίσης. Οι Krisberg, Guzman & Vuong (2009, p. 1) παρατηρούν ότι στις ΗΠΑ τα ΜΜΕ εστιάζουν σε μια «ξεκάθαρη» και άμεσα αιτιώδης σχέση μεταξύ οικονομικής κρίσης και εγκλήματος. Ο Gunnlaugsson (2012, p. 6), μιλώντας για την περίπτωση της Ισλανδίας, σημειώνει ότι σχεδόν κάθε φορά που διαπράττεται ένα έγκλημα, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης διερωτώνται εάν αυτό το περιστατικό, ή η γενικότερη αύξηση που παρατηρείται στα διάφορα είδη εγκλημάτων, είναι αποτέλεσμα της κρίσης. Η κρίση φαίνεται πως προσδίδει ένα βαθύτερο νόημα στο έγκλημα, και γενικότερα στα κοινωνικά φαινόμενα, και μπορεί να μετατραπεί σε έναν εξυπηρετικό «αποδιοπομπαίο τράγο» που απομονώνει τις ανησυχίες των ανθρώπων οι οποίοι κατηγορούν την οικονομική κρίση για τα πάντα.

Ωστόσο, προτού προχωρήσουμε στη διερεύνηση της σχέσης μεταξύ οικονομικών κρίσεων και εγκλήματος θα πρέπει να προσδιοριστεί το θεωρητικό πλαίσιο μέσα στο οποίο θα αναλυθεί ο όρος «οικονομική κρίση».

2.1. Η έννοια της «οικονομικής κρίσης»

Καταρχήν, αξίζει να αναφερθεί το γεγονός ότι πολύ συχνά υπάρχει σύγχυση ανάμεσα στους όρους «οικονομική ύφεση» (economic recession) και «οικονομική κρίση» (economic crisis). Ο συγγραφέας Steve Price (2010, σ. 18) αναφέρει ένα ευθυμολόγημα σχετικά με τη διαφορά των όρων στο οποίο αναφέρει πως «Αν ο γείτονας σου χάσει τη δουλειά του είναι ύφεση. Εάν τη χάσεις εσύ είναι οικονομική κρίση». Συνεχίζει λέγοντας πως ο πιο αποδεκτός ορισμός της ύφεσης είναι ότι: εκδηλώνεται όταν το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ), το οποίο ορίζεται ως η εμπορική αξία όλων των αγαθών και υπηρεσιών μέσα σε μια χώρα σε ένα χρόνο, μειωθεί επί δυο συνεχόμενα τρίμηνα. Αντίθετα, η οικονομική κρίση ουσιαστικά πρόκειται για μια πιο σοβαρή, παρατεταμένη ύφεση.

Σύμφωνα με τους Laeven & Valencia (2008, p. 5), κατά τη διάρκεια μιας οικονομικής κρίσης οι εταιρικοί και χρηματοοικονομικοί τομείς μιας χώρας βιώνουν ένα μεγάλο αριθμό αθετήσεων των υποχρεώσεών τους και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και οι εταιρείες αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες έγκυρης αποπληρωμής των συμβάσεών τους. Ως αποτέλεσμα, τα μη αποδοτικά δάνεια αυξάνονται απότομα και το σύνολο, ή το μεγαλύτερο μέρος, του συνολικού κεφαλαίου του τραπεζικού συστήματος εξαντλείται. Η κατάσταση αυτή μπορεί να συνοδεύεται από τη «συμπίεση» των τιμών των περιουσιακών στοιχείων όπως, για παράδειγμα, των μετοχών και των τιμών των ακινήτων από απότομες αυξήσεις των επιτοκίων, και από την επιβράδυνση ή αναστροφή των ροών των κεφαλαίων. Οι Laeven & Valencia (2008, p. 5) συνεχίζουν λέγοντας πως σε ορισμένες περιπτώσεις, μια οικονομική κρίση μπορεί να προκληθεί από μαζικές αναλήψεις χρημάτων από τις τράπεζες λόγω πανικού (τραπεζικός πανικός) χωρίς να προϋπάρχει λόγος ανησυχίας, αν και στις περισσότερες περιπτώσεις πρόκειται για μια γενική και δικαιολογούμενη «συνειδητοποίηση» ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα βρίσκονται σε κίνδυνο.

Καταφανώς, ο παραπάνω ορισμός είναι πολύ γενικευμένος και αφορά μόνο μια πτυχή των οικονομικών κρίσεων. Ορθότερα, η τυπολογία των οικονομικών κρίσεων, όπως αυτή περιγράφηκε από τους Eichengreen & Portes (1987), μπορεί να θεωρηθεί ότι περιλαμβάνει τρεις τύπους κρίσεων και εξηγείται από διαφορετικά σύνολα μεταβλητών: τις νομισματικές κρίσεις (currency crises), τις τραπεζικές κρίσεις (banking crises) και τις κρίσεις χρέους (debt crises).

Από τη μια, οι νομισματικές κρίσεις θεωρείται ότι προκαλούνται είτε από την αδυναμία των βασικών οικονομικών μεγεθών ή από ορισμένες λανθασμένες δράσεις της κυβερνητικής πολιτικής ή από τις αυτό-εκπλήρουμενες προσδοκίες των συμμετεχόντων στην αγορά, ή θεωρούνται ως αποτέλεσμα τραπεζικού ή οικονομικού πανικού.

Πιο συγκεκριμένα μια νομισματική κρίση ορίζεται ως μια κερδοσκοπική επίθεση στη συναλλαγματική ισοτιμία, που έχει ως αποτέλεσμα την απότομη υποτίμηση ή απόσβεση του συναλλαγματικού καθεστώτος, ή που οδηγεί σε μεγάλη εκροή των οικονομικών αποθεμάτων της χώρας, η οποία συνοδεύεται από μια αναγκαστική εγκατάλειψη της δέσμευσης της συναλλαγματικής ισοτιμίας στην περίπτωση ενός

καθεστώς σταθερού επιτοκίου (Lazaretou, 2011, p. 8). Χαρακτηριστικό παράδειγμα νομισματικής κρίσης θεωρείται η κατοχική οικονομική κατάρρευση στην Ελλάδα που είχε ως αποτέλεσμα την τεράστια υποτίμηση της δραχμής το 1944 (Reinhart & Rogoff, 2011, p. 1678).

Οι τραπεζικές κρίσεις, από την άλλη, ορίζονται από περιπτώσεις όπου οι τράπεζες καθίστανται ως ευάλωτες σε μαζικές αναλήψεις και χρεωκοπία ύστερα από ανεπιθύμητες αναστατώσεις εγχώριας ή εξωτερικής προέλευσης. Συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι υπάρχουν τέσσερις χαρακτηριστικές πηγές που οδηγούν στην κρίση των τραπεζών: η απερίσκεπτη πιστωτική πολιτική, οι απερίσκεπτες επενδυτικές πολιτικές, η κακή διαχείριση της ευθύνης των περιουσιακών στοιχείων, και ο τραπεζικός πανικός (Lazaretou, 2011, p. 8).

Πιο συγκεκριμένα, και ώστε να αποσαφηνιστεί ο όρος, ο «τραπεζικός πανικός» (bank run), ή αλλιώς μαζική απόσυρση καταθέσεων, πραγματοποιείται όταν ένας μεγάλος αριθμός τραπεζικών πελατών αποσύρουν τις καταθέσεις τους γιατί πιστεύουν ότι η τράπεζα είναι ανήμπορη να ξεπληρώσει τα χρέη της. Όσο ο τραπεζικός πανικός λαμβάνει μεγαλύτερες διαστάσεις δημιουργείται ένα είδος αυτοεκπληρούμενης προφητείας (self-fulfilling prophecy) και ενός «φαύλου κύκλου» όπου όλο και περισσότεροι άνθρωποι κάνουν ανάληψη των καταθέσεών τους, οι πιθανότητες χρεοκοπίας της τράπεζας δημιουργούνται ή αυξάνονται, και έτσι, αυξάνονται σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό και οι αναλήψεις (Diamond, 2007, p. 195-197).

Η τρίτη μορφή μιας οικονομικής κρίσης, η κρίση χρέους, περιγράφεται ως μια κατάσταση κατά την οποία η χώρα είτε έχει σημαντικές ληξιπρόθεσμες οφειλές του κεφαλαίου ή / και των επιτοκίων των οικονομικών της υποχρεώσεων προς τους δανειστές της, ή στην οποία υπάρχει η αναδιάρθρωση του χρέους ή η αποκήρυξη του χρέους με εμπορικούς πιστωτές.

Με άλλα λόγια, μια κρίση χρέους συμβαίνει όταν οι επενδυτές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η αναλογία του χρέους που αντιστοιχεί στη χώρα δεν μπορεί να συντηρηθεί ή δεν είναι πια βιώσιμη. Έτσι, οι κρίσεις χρέους μπορεί να εξηγηθούν καλύτερα από οικονομικούς παράγοντες που μετρούν το βάρος του εσωτερικού και

του εξωτερικού χρέους, το ποσό των υποχρεώσεων του χρέους, ή την ικανότητα μιας χώρας να παράγει επαρκείς πόρους για να ανταποκριθεί σε αυτές τις υποχρεώσεις (Lazaretou, 2011, p. 9).

Ωστόσο, οι παραπάνω ορισμοί αφορούν αποκλειστικά οικονομικούς όρους και δεν αφορούν στις κοινωνιολογικές μορφές της οικονομίας. Ορισμένοι μελετητές, όπως ο Gamble (2009, cited in Burton, 2013, p. 10) υποστηρίζουν πως η πρόσφατη παγκόσμια οικονομική κρίση που παρατηρήθηκε από το 2008 συνδέεται άμεσα με τον νεοφιλελευθερισμό¹ (neoliberalism), τον καπιταλισμό και την καθιέρωση της ελεύθερης αγοράς και πως υπήρξε μια βαθμιαία εξέλιξη προς την παρούσα κρίση η οποία ξεκίνησε τη δεκαετία του 1980 με την υιοθέτηση νεοφιλελεύθερων ιδεών σε όλο το φάσμα της δημόσιας πολιτικής και με την αναδιοργάνωση των κρατών.

Αυτή η υπόθεση στηρίζεται στην αντίληψη ότι με τις κυβερνήσεις των Thatcher και Reagan στο Ηνωμένο Βασίλειο και τις ΗΠΑ αντίστοιχα, υπήρξε ένα νέο οικονομικό μοντέλο, ο νεοφιλελευθερισμός, το οποίο χρησιμοποίησε την ιδιωτικοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών και την απορρύθμιση του χρηματοπιστωτικού τομέα για την τόνωση της οικονομίας. Αυτό με τη σειρά του έδωσε στον χρηματοπιστωτικό τομέα τη δυνατότητα ελέγχου της ανάπτυξης των οικονομιών, και ως αποτέλεσμα η νέα οικονομία λειτουργούσε χωρίς περιορισμούς, κάτι που σημαίνει ότι οι υπεύθυνοι του χρηματοπιστωτικού τομέα ήταν ελεύθεροι να κάνουν ριψοκίνδυνες αποφάσεις και να συμμετέχουν σε επικίνδυνους δανεισμούς για βραχυπρόθεσμο προσωπικό κέρδος (Burton, 2013, p. 10).

Πανόμοια ο Kotz (2009) υποστηρίζει ότι η πρόσφατη οικονομική κρίση θα πρέπει να θεωρηθεί ως μια συστημική κρίση της οποίας η εμφάνιση μπορεί να αποδοθεί στις συνέπειες του καπιταλισμού στη νεοφιλελεύθερη μορφή του. Σύμφωνα με τον Kotz (2009), επειδή η νεοφιλελεύθερη πρακτική του καπιταλισμού στοχεύει στην απόκτηση υψηλότερων κερδών μέσω του ρίσκου, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα είχαν τεράστια κέρδη από τις πωλήσεις παράτολμων δανείων, υποθηκών και από άλλες παρόμοιες συναλλαγές και αυτό με τη σειρά του οδήγησε στην κατάρρευση της οικονομίας και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

¹ Ένα οικονομικό και πολιτικό δόγμα, το οποίο δίνει προτεραιότητα στις δυνάμεις της ελεύθερης αγοράς και του ανταγωνισμού και δίνει έμφαση στην ελάχιστη δυνατή κρατική παρέμβαση (Aas. 2007, p. 210).

Οι οικονομικές κρίσεις, βέβαια, δεν είναι ένα καινούργιο φαινόμενο. Στον αιώνα που πέρασε και μόνο, για παράδειγμα, υπήρξαν πολλαπλές οικονομικές κρίσεις όπως η κρίση της στερλίνας και του γαλλικού φράγκου τη δεκαετία του 1960, η κατάρρευση του συστήματος του Bretton Woods στις αρχές της δεκαετίας του 1970 και η κρίση χρέους της δεκαετίας του 1980 στην Λατινική Αμερική. Χαρακτηριστικά παραδείγματα υπάρχουν και από προηγούμενες περιόδους, όπως η κρίση Baring στην Αργεντινή το 1890, η οποία φέρει εκπληκτικές ομοιότητες με τη μεξικανική κρίση του 1994-95 (Bordo & Landon-Lane, 2010), και η κρίση συναλλαγματικής ισοτιμίας στις ΗΠΑ του 1894-1896, η οποία έχει θεωρηθεί ως ένα πρώιμο παράδειγμα της αποτελεσματικότητας του δημόσιου δανεισμού των διεθνών αποθεμάτων για τον περιορισμό μιας νομισματικής κρίσης.

Παρά το γεγονός ότι οι οικονομικές κρίσεις δεν είναι ένα σύγχρονο φαινόμενο, οι χρηματοοικονομικές καινοτομίες και η αυξημένη ενοποίηση των παγκόσμιων χρηματοπιστωτικών αγορών που έχουν παρατηρηθεί πιο πρόσφατα (όπως για παράδειγμα η σύσταση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου) έχουν κάνει πιο ευάλωτες τις οικονομίες των χωρών. Αυτό συμβαίνει διότι τα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα και η μεταδοτική εξάπλωση της κρίσης φαίνεται να έχει γίνει τόσο πιο έντονη και εκτεταμένη (IMF, 1998, p. 74).

2.2. Εγκληματολογική προσέγγιση της οικονομικής κρίσης

Όντας οικονομικός όρος, δεν υπάρχει δυνατότητα παραγωγής ενός εγκληματολογικού ορισμού για την οικονομική κρίση. Όπως αναφέρει και ο Deflem, (2011, p. ix) η κρίση είναι πρωτίστως θέμα της οικονομίας, της δημοσιονομικής επιστήμης, και άλλων παρόμοιων επιστημών που, από τεχνικής και πρακτικής απόψεως, είναι φαινομενικά εκτός των ορίων της κοινωνιολογίας και της εγκληματολογίας. Ωστόσο, η εγκληματολογία και η κοινωνιολογία χρησιμεύουν στο να επικεντρωθεί το ενδιαφέρον στις διαστάσεις, τις δυναμικές, και τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης.

Μολοταύτα, φαίνεται ότι η εγκληματολογία, σε μεγάλο βαθμό, δεν έχει καταφέρει να θέσει τα νέα θεωρητικά πλαίσια μέσα στα οποία μπορεί να αναλυθεί το θέμα της

οικονομικής κρίσης, ως κάτι το ξεχωριστό και συγκεκριμένο, παρά τη πληθώρα θεωριών που αφορούν στη σχέση οικονομίας και εγκληματικότητας γενικότερα.

Θα μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι υπάρχουν τρεις βασικοί λόγοι για τους οποίους συμβαίνει αυτό. Ο πρώτος λόγος είναι ότι υπάρχει φαινομενική αδυναμία για την κατανόηση της πολύπλοκης λειτουργίας της χρηματοπιστωτικής αγοράς, των οικονομικών συστημάτων και των μηχανισμών μιας οικονομικής ύφεσης ή κρίσης. Ο δεύτερος, υποθετικός, λόγος είναι η πιθανότητα δυσανασχέτησης των εγκληματολόγων να ασχοληθούν με καταστάσεις οι οποίες δεν είναι ξεκάθαρα εγκληματικές, παρεκκλίνουσες ή παράνομες. Τρίτον, από τη φύση της, μια κρίση οριοθετείται σε έναν συγκεκριμένο χρόνο και χώρο, και ιδιαίτερα όταν είναι έντονη και επιφέρει μεγάλες συνέπειες. Η ίδια η φύση της κρίσης, τότε, ίσως εξηγεί το γιατί έχει χρησιμεύσει ως πηγή έμπνευσης για επιστημονική διερεύνηση μόνο σε ορισμένες στιγμές ή περιόδους (Deflem, 2011, p. ix).

Ως αποτέλεσμα, φαίνεται ότι, κατά κύριο λόγο, οι εγκληματολόγοι τείνουν να εστιάζουν στις συνέπειες της οικονομικής κρίσης και στο πώς αυτές οι μεμονωμένες συνέπειες επηρεάζουν την εγκληματικότητα. Συνάμα, όπως προαναφέρθηκε και αποφαίνεται και από τις έρευνες που έχουν συμπεριληφθεί στη παρούσα εργασία, οι εγκληματολόγοι οι οποίοι έχουν ασχοληθεί με την ανάλυση του θέματος έχουν χρησιμοποιήσει κυρίως τις ήδη υπάρχουσες εγκληματολογικές και κοινωνιολογικές θεωρίες οι οποίες θα αναλυθούν στη συνέχεια.

Ωστόσο, η συγκεκριμένη διπλωματική εργασία θα εστιάσει σε έρευνες που αναφέρονται και σε περιπτώσεις οικονομικής ύφεσης αλλά και οικονομικής κρίσης. Θα συμπεριληφθούν επίσης έρευνες που εστιάζουν σε μεμονωμένες συνέπειες τέτοιων περιόδων, σε σχέση με το έγκλημα, καθώς, όπως θα δούμε και παρακάτω, οι παράμετροι που χρησιμοποιούνται σε κάθε έρευνα για να περιγραφεί το φαινόμενο εναλλάσσονται.

Αφού γίνει η αρχική συλλογή των ερευνών που απασχολούν στο θέμα, με τον τρόπο που θα περιγραφεί στο κεφάλαιο της μεθοδολογίας, θα εξαιρεθούν στη συνέχεια οι έρευνες που, αν και ερευνούν τις διάφορες παραμέτρους οικονομικής δυσχέρειας και εγκληματικότητας, δεν αξιολογούν τον παραπάνω πιθανό

συσχετισμό σε περιόδους όπου θεωρείται ότι η συγκεκριμένη τοποθεσία η οποία εξετάζεται δεν διανύει εμπεριστατωμένη περίοδο οικονομικής κρίσης ή ύφεσης.

3. ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΠΙΘΑΝΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

Αν και είναι άξιο διερεύνησης, δεν μπορεί να θεωρηθεί άτοπο το γεγονός ότι πολλοί μελετητές, εγκληματολόγοι και μη, συνδέουν την οικονομική ύφεση με την εγκληματικότητα και δεν απορρίπτουν την διασύνδεση των δυο φαινομένων. Πράγματι, η οικονομία από μόνη της έχει θεωρηθεί από πολλούς παραδοσιακούς και σύγχρονους εγκληματολόγους ως μια από τις κύριες αιτίες της εγκληματικότητας (ενδεικτικά βλ. Merton, 1938, Becker, 1974, Messner & Rosenfeld, 1996 & Agnew, 2001). Παρόλα αυτά, οι αιτίες για τις οποίες γίνεται λόγος για την ύπαρξη της αιτιώδους σχέσης δεν περιορίζονται μόνο σε οικονομικούς παράγοντες.

Παρακάτω, ακολουθούν οι κύριες θεωρίες που χρησιμοποιούνται στην βιβλιογραφία σχετικά με την διασύνδεση οικονομικής κρίσης και εγκλήματος.

3.1. Η θεωρία της έντασης

Το 1938, ο Merton για πρώτη φορά εξέφρασε την θεωρία της έντασης (strain theory) βασιζόμενος στην θεωρία της ανομίας του Durkheim. Η διάφορα των δυο θεωριών ήταν ότι, ενώ ο Durkheim έβλεπε την κοινωνία ως έναν μηχανισμό ελέγχου, ο Merton έβλεπε την κοινωνία ως ανταγωνιστική και, ως εκ τούτου, θεωρούσε ότι η εγκληματικότητα είναι αποτέλεσμα της διασύνδεσης των προσδοκιών για την επίτευξη των στόχων των ανθρώπων.

Με άλλα λόγια, ο Merton πρότεινε πως όλοι φιλοδοξούν να γίνουν πετυχημένοι και θεωρούν ότι μπορούν να εκπληρώσουν τους στόχους τους, αλλά, στην πραγματικότητα, οι διαθέσιμες ευκαιρίες για επιτυχία που υπάρχουν μέσα στην κοινωνική δομή είναι περιορισμένες και δεν είναι διαθέσιμες σε όλους. Ως αποτέλεσμα, πρακτικά, δεν έχουν όλοι τις ίδιες ευκαιρίες για να επιτύχουν στους στόχους τους. Αυτό οδηγεί κάποιους στην εμπλοκή τους με «μη φυσιολογικές», αποκλίνουσες και πολλές φορές παράνομες συμπεριφορές για την εκπλήρωση των

στόχων τους, διότι έχουν βιώσει απογοήτευση και αυξημένα επίπεδα «έντασης» (Merton, 1938).

Ως αποτέλεσμα, η θεωρία προτείνει πως τα άτομα τα οποία βιώνουν υψηλά επίπεδα αποσταθεροποιημένων οικονομικών συνθηκών, όπως αυτά που μπορεί να δημιουργηθούν με την ύπαρξη μιας οικονομικής κρίσης, μπορεί να είναι πιο πιθανό να συμμετέχουν σε αποκλίνουσες ή παράνομες συμπεριφορές σε σχέση με αυτούς που έχουν οικονομικά πλεονεκτήματα και πρόσβαση σε νόμιμες οικονομικές ευκαιρίες (Harris, 2011, p. 150).

3.2. Η γενική θεωρία της έντασης

Η γενική θεωρία της έντασης (general strain theory) η οποία προτάθηκε για πρώτη φορά από τον Agnew (1992, cited in Agnew, 2001, p. 319) υποστηρίζει ότι η ένταση, ή οι διάφοροι παράγοντες που γεννούν άγχος, αυξάνουν την πιθανότητα των αρνητικών συναισθημάτων όπως τον θυμό και την απογοήτευση. Αυτά τα συναισθήματα δημιουργούν πίεση για διορθωτικές ενέργειες, και, ως αποτέλεσμα, το έγκλημα είναι μια πιθανή απάντηση σε αυτά τα συναισθήματα.

Με αυτόν τον τρόπο το έγκλημα μπορεί να είναι μια μέθοδος για τη μείωση της έντασης (για παράδειγμα κλέβοντας τα χρήματα που επιθυμεί κάποιος), ή για την αναζήτηση εκδίκησης, ή για την ανακούφιση από αρνητικά συναισθήματα (π.χ., μέσω της χρήσης παράνομων ναρκωτικών ουσιών). Η γενική θεωρία έντασης βασίζεται στις προηγούμενες θεωρίες έντασης αλλά, ο Agnew (2001, p. 319) τις αναπτύσσει με διαφορετικούς τρόπους: κυρίως, επισημαίνοντας αρκετές νέες κατηγορίες της έντασης, συμπεριλαμβανομένης της απώλειας θετικών ερεθισμάτων (π.χ., την απώλεια ενός συντρόφου ή το θάνατο ενός φίλου), την έκθεση των συνεπειών των αρνητικών ερεθισμάτων (π.χ., σωματικές επιθέσεις και λεκτικές ύβρεις), και παρουσιάζοντας νέες κατηγορίες παρεμπόδισης στόχων (π.χ., η μη επίτευξη των στόχων της δικαιοσύνης).

Όπως και η θεωρία έντασης του Merton (1938), η γενική θεωρία της έντασης υποστηρίζει ότι υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ οικονομικής δυσχέρειας και εγκληματικότητας (Agnew, 2001, p. 325). Με λίγα λόγια, σύμφωνα με τη θεωρία, η

οικονομική δυσχέρεια ενός ατόμου θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σίγουρα ως σημαντική πηγή έντασης και τα συναισθήματα του άγχους, του θυμού, και της απογοήτευσης που θα είναι απόρροια αυτής της έντασης μπορεί να οδηγήσουν στην αύξηση της πιθανότητας συμμετοχής σε εγκληματικές ενέργειες.

3.3. Η θεωρία ελέγχου

Μια άλλη θεωρία η οποία έχει χρησιμοποιηθεί για να εξηγήσει τη σχέση οικονομικής αβεβαιότητας και εγκληματικότητας, είναι η θεωρία ελέγχου (control theory) του Hirschi (1969, cited in Rankin & Kern, 2001, p. 270). Πρόκειται για μια κοινωνιολογική προσέγγιση σχετικά με την κατανόηση του εγκλήματος και της αποκλίνουσας συμπεριφοράς η οποία εστιάζει στην ικανότητα των θεσμών της κοινωνίας να περιορίζει αυτήν τη συμπεριφορά (Rankin & Kern, 2001, p. 270-271). Η θεωρία προτείνει πως οι θεσμοί όπως η οικογένεια, το σχολείο και η συμμετοχή σε κοινοτικές δραστηριότητες μπορεί να αποτρέψουν την εγκληματική συμπεριφορά και ότι ενισχύουν τη συμμόρφωση.

Μιλώντας συγκεκριμένα για την οικονομική ύφεση, ο Hale (2005, cited in Amatrudo, 2009, p. 23) αναφέρει πως η οικονομική ύφεση και η ανεργία, αποδυναμώνουν τους κοινωνικούς δεσμούς και, ως εκ τούτου, μπορεί να οδηγήσουν σε αυξημένα επίπεδα εγκληματικότητας. Ταυτόχρονα, η ανεργία, και όλο και περισσότερο η κοινωνική ανισότητα, δυσχεραίνουν τις καλές οικογενειακές σχέσεις και έτσι παράγεται αυξημένη ένταση, θυμός και βλοσυρότητα ενάντια στην κοινωνία που μπορεί να μεταφέρεται στην οικογένεια και να οδηγήσει στην διάλυσή της.

Ως αποτέλεσμα, οι διάφορες συνέπειες της οικονομικής κρίσης, όπως για παράδειγμα η αύξηση της ανεργίας, η μείωση των ωρών εργασίας και η αύξηση της μερικής απασχόλησης, οδηγούν στη μικρότερη συμμετοχή των ανθρώπων στη συμβατική κοινωνική δραστηριότητα και έτσι, σύμφωνα με τη θεωρία, προτίθεται ότι το έγκλημα θα αυξηθεί.

3.4. Η κοινωνική αποδιοργάνωση

Η κοινωνική θεωρία της αποδιοργάνωσης (social disorganisation) επικεντρώνεται στις αστικές συνθήκες που επηρεάζουν τα ποσοστά της εγκληματικότητας. Μια

ανοργάνωτη περιοχή είναι εκείνη στην οποία οι θεσμοί κοινωνικού ελέγχου, όπως η οικογένεια, τα εμπορικά καταστήματα, και τα σχολεία, έχουν αποτύχει ή έχουν διασπαστεί και δεν μπορούν πλέον να εκτελέσουν τα αναμενόμενα ή προδιαγραφόμενα καθήκοντά τους.

Οι δείκτες της κοινωνικής αποδιοργάνωσης περιλαμβάνουν την υψηλή ανεργία και τα ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, την παρακμή των γειτονιών, τα χαμηλά επίπεδα εισοδήματος, και τον μεγάλο αριθμό των μονογονεϊκών οικογενειών. Σύμφωνα με τη θεωρία, οι κάτοικοι στις περιοχές αυτές βιώνουν πολύ συχνά συγκρούσεις και την απόγνωση, και ως εκ τούτου, η αντικοινωνική συμπεριφορά ανθεί (Siegel, 2010, p. 142).

Επιπλέον, σύμφωνα με τη θεωρία της κοινωνικής αποδιοργάνωσης, η φτώχεια, της οποίας η αύξηση είναι αισθητή σε περιόδους οικονομικής κρίσης, συνδέεται με πληθυσμούς όπου η κοινωνική συνοχή και οι κοινωνικοί δεσμοί αδυναμούν και όπου πολύ συχνά τα επίπεδα του κοινωνικού κεφαλαίου που απαιτούνται για την αποτροπή του εγκλήματος είναι αδύναμα. Θα μπορούσε να υποστηριχτεί, επίσης, ότι οι κοινότητες με τα υψηλότερα ποσοστά φτώχειας είναι πιθανό να έχουν χαμηλότερα επίπεδα κοινωνικότητας, συλλογικής δραστηριότητας και ανεπίσημου κοινωνικού ελέγχου (Deller & Deller, 2011, p. 123).

Έτσι, καθώς σε μια οικονομική κρίση οι άνθρωποι αγχώνονται όλο και περισσότερο για την οικονομική τους κατάσταση, μειώνονται όλο και περισσότερο οι κοινωνικοί δεσμοί και αυτή η έλλειψη επικοινωνίας αναστέλλει την ικανότητα της κοινότητας για τη διατήρηση του κοινωνικού ελέγχου. Εν ολίγοις, η θεωρία προτείνει ότι οι κατάλληλες συνθήκες για την κοινωνική αποδιοργάνωση, όπως και η έλλειψη συλλογικής δράσης, συχνά επιδεινώνεται από χωρικές και οικονομικές αλλαγές. Αυτό επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την εξέλιξη των κοινωνικών δεσμών που είναι αναγκαίες για την ανάπτυξη και τη συντήρηση του κοινόχρηστου κοινωνικού ελέγχου, με τελικό αποτέλεσμα την αύξηση της εγκληματικής συμπεριφοράς (Harris, 2011, p. 159).

3.5. Η οικονομική θεωρία εγκλήματος και θεωρία ορθολογικής επιλογής

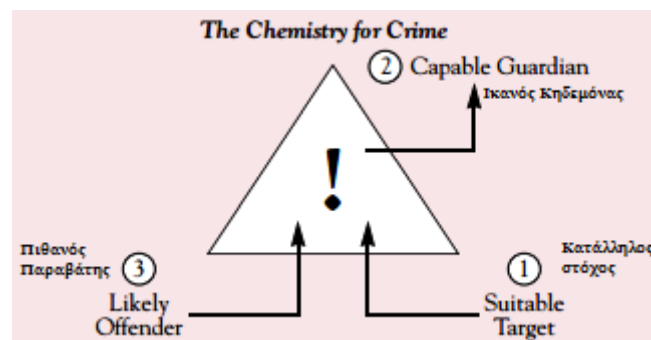
Μια επιπλέον θεωρία που έχει χρησιμοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό στη βιβλιογραφία σχετικά με τη πιθανή σχέση οικονομικής κρίσης ή ύφεσης και εγκληματικότητας, είναι η οικονομική θεωρία του εγκλήματος η οποία ουσιαστικά συσχετίζεται την θεωρία της ορθολογικής επιλογής των Cornish & Clarke (1987) που υποθέτει ότι οι άνθρωποι κάνουν ορθολογικές επιλογές μεταξύ των νομίμων δραστηριοτήτων και των εγκληματικών δραστηριοτήτων ως πηγή οικονομικής ωφέλειας.

Η οικονομική θεωρία του εγκλήματος προβλέπει μια θετική συσχέτιση μεταξύ ανεργίας, ενός φαινομένου που χαρακτηρίζει άμεσα μια οικονομική κρίση, και εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας. Με άλλα λόγια, θεωρεί ότι η αύξηση του ποσοστού ανεργίας θα πρέπει να συνδέεται με την αύξηση των ποσοστών εγκληματικότητας κατά της ιδιοκτησίας. Ο λόγος για αυτή τη θετική συσχέτιση, σύμφωνα με το οικονομικό μοντέλο, είναι ότι κατά τη διάρκεια περιόδων όπου υπάρχουν λιγότερες ευκαιρίες για νόμιμο εισόδημα, οι άνθρωποι ενδέχεται να στραφούν σε παράνομες δραστηριότητες, ενώ όταν είναι διαθέσιμες περισσότερες θέσεις εργασίας, οι συνέπιες που μπορεί να επέλθουν ύστερα από τη διάπραξη ενός εγκλήματος έρχονται σε σύγκρουση με την ευκαιρία για νόμιμη εργασία και, έτσι, λιγότεροι άνθρωποι επιλέγουν να εγκληματήσουν (Becker, 1974, p. 9).

Αυτή η θεωρία έχει γίνει αντικείμενο κριτικής διότι κάνει σχετικά απλοϊκές υποθέσεις για την εγκληματική συμπεριφορά. Οι επικρίσεις αυτές δεν περιορίζονται αποκλειστικά στην εγκληματολογική θεωρία της ορθολογικής επιλογής, αλλά έχουν ως στόχο το ευρύτερο σώμα των μοντέλων ορθολογική επιλογής στο οποίο ένα άτομο λαμβάνει υπόψη όλες τις πληροφορίες που έχει στη διάθεσή του για να πάρει μια απόφαση με βάση τις προτιμήσεις, τις πεποιθήσεις και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει. Υποστηρίζεται ότι, στην πραγματικότητα, δεν θα εγκληματήσει ο καθένας ο οποίος έχει την ευκαιρία βάσει μιας «ορθολογικής επιλογής» αλλά ότι θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλοι οι ψυχολογικοί και κοινωνικοί παράγοντες που μπορεί να παίζουν ρόλο. Η θεωρία έχει επίσης δεχτεί κριτική καθώς αδυνατεί να ανταποκριθεί σε εμπειρικά στοιχεία (Scottish Government, 2010, p.4) .

3.6. Η θεωρία της καθημερινής δραστηριότητας

Μια ακόμη, από τις πιο διαδεδομένες εγκληματολογικές θεωρίες που χρησιμοποιούνται για να εξηγήσουν την διασύνδεση οικονομικής κρίσης και εγκλήματος, είναι η θεωρία της καθημερινής δραστηριότητας (Routine Activity Theory) των Cohen & Felson (1979). Η θεωρία υποστηρίζει πως για να συμβεί ένα έγκλημα απευθείας/άμεσης επαφής, τα μονοπάτια του δράστη και του θύματος πρέπει να τέμνονται στο χώρο και το χρόνο, σε ένα περιβάλλον κατάλληλο για εγκληματική δραστηριότητα και πως για να γίνει αυτό πρέπει να υπάρχουν τρία ελάχιστα στοιχεία : (1) Ένα παραβάτης με κίνητρο, (2) ένας κατάλληλος στόχος, και (3) η έλλειψη ή απουσία ικανών κηδεμόνων (Cohen & Felson, 1979, p. 589 – βλ. σχήμα 1).

Σχήμα 1: Το «τρίγωνο» της θεωρίας της καθημερινής δραστηριότητας [Μετατροπή από Felson & Clarke (1998, p. 4)]

Η θεωρία της καθημερινής δραστηριότητας έχει χρησιμοποιηθεί στην βιβλιογραφία σχετικά με τη σχέση οικονομικής ύφεσης και εγκληματικότητας, αλλά, για να δείξει μια *αρνητική* σχέση ανάμεσα στα δυο φαινόμενα. Πιο συγκεκριμένα, η θεωρία δείχνει ότι η εγκληματικότητα θα μειωθεί σε περιόδους οικονομικής κρίσης, καθώς αυξάνεται η ανεργία και η κυκλοφορία των ανθρώπων και τα επίπεδα κατανάλωσης μειώνονται και, έτσι, είναι λιγότεροι οι κατάλληλοι στόχοι. Ομοίως, οι άνεργοι περνούν περισσότερο χρόνο στο σπίτι και, ως αποτέλεσμα, η περιουσία τους είναι καλύτερα φυλασσόμενη και, παράλληλα, μπορούν να παρέχουν ένα υψηλότερο επίπεδο εποπτείας και κοινωνικού ελέγχου στα παιδιά τους (Albertson, Ellison & Fox, 2011, p. 2; Siegel, 2010, p. 44).

Στην αντίθετη περίπτωση λειτουργεί η θετική επίδραση της καθημερινής δραστηριότητας που προτείνει πως όταν οι άνθρωποι έχουν χρήματα, έχουν την τάση να ξοδεύουν περισσότερο χρόνο μακριά από τα σπίτια τους, είτε αποκτώντας χρήματα είτε ξοδεύοντάς τα αυξάνοντας την ευπάθεια των ατόμων και των περιουσιών τους στο έγκλημα (Field, 1990, p. 3).

3.7. Η θεωρία των «σπασμένων παραθύρων»

Μια ακόμη θεωρία που έχει χρησιμοποιηθεί στην βιβλιογραφία σχετικά με την οικονομική ύφεση και το έγκλημα είναι η θεωρία των «σπασμένων παραθύρων» (broken windows theory) όπως εκφράστηκε, πρώτα, από τους Wilson & Kelling (1982). Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, τα φυσικά σημάδια της διαταραχής ή φθοράς σε μια γειτονιά (όπως τα σπασμένα παράθυρα, το γκραφίτι, και τα εγκαταλελειμμένα κτίρια) δημιουργούν απάθεια και φόβο στους κατοίκους της περιοχής.

Οι Wilson και Kelling (1982) υποστηρίζουν ότι, σε κοινοτικό επίπεδο, η διαταραχή και η εγκληματικότητα είναι συνήθως άρρηκτα συνδεδεμένα, σε ένα είδος αναπτυσσόμενης ακολουθίας και ότι, όταν οι κατοικίες μιας περιοχής εγκαταλείπονται, η γειτονιά αρχίζει να φαίνεται «απεριποίητη» στους κατοίκους της, οι οποίοι μπορεί να οδηγηθούν σε αποκλίνουσες ή ακόμη και σε εγκληματικές συμπεριφορές.

Ενώ ένας αριθμός μελετών έχει δείξει μια σχέση μεταξύ των φυσικών σημείων διαταραχής σε μια γειτονιά και της αύξησης της εγκληματικότητας (βλ. Perkins, Meeks & Taylor, 1992; Sousa & Kelling, 2006), άλλες σχετικές μελέτες έχουν έρθει σε διστακτικά ή ανύπαρκτα συμπεράσματα ότι ορισμένοι τύποι διαταραχής μπορεί να σχετίζονται με ορισμένους τύπους εγκλημάτων σε ορισμένες περιοχές (βλ. Sampson & Raudenbush, 2004; Harcourt & Ludwig, 2006; Gau & Pratt, 2008). Ως αποτέλεσμα, υπάρχουν ανάμεικτα στοιχεία σχετικά με το αν υπάρχει αιτιώδης σχέση μεταξύ της διαταραχής της γειτονιάς και της εγκληματικότητας.

Η θεωρία των σπασμένων παραθύρων χρησιμοποιείται στην εξέταση της διασύνδεσης οικονομικής κρίσης και εγκλήματος κυρίως όσον αφορά στις κατασχέσεις κατοικιών. Είναι σημαντικό να σημειωθεί, ωστόσο, ότι οι έρευνες που διεξάγονται για να αξιολογήσουν την θεωρία συνήθως λαμβάνουν χώρα κατά τη

διάρκεια μιας εκτεταμένης χρονικής περιόδου, συχνά για περισσότερο από μια δεκαετία, ενώ οι κατασχέσεις σπιτιών κατά τη διάρκεια μιας οικονομικής κρίσης μπορεί να συμβούν ξαφνικά.

Από την άλλη, εάν οι κατοικίες που έχουν κατασχεθεί παραμείνουν στην αγορά για μεγάλο χρονικό διάστημα, εγκαταλειφτούν ή καταστραφούν, μπορεί να επιταχυνθεί τη διαδικασία της παρακμής της συνοικίας. Ο αντίκτυπος που έχουν οι κατασχέσεις στις γειτονιές μπορεί επίσης να διαφέρει σημαντικά ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης γειτονιάς που εμπλέκεται. Σε γειτονιές όπου η ζήτηση για κατοικία είναι ισχυρή, ή σε γειτονιές όπου οι κατασχέσεις δεν είναι συγκεντρωμένες, είναι πολύ πιθανό οι κατασχέσεις μην έχουν μεγάλη επίδραση. Από την άλλη, εάν οι κατασχέσεις συγκεντρώνονται σε μεγάλο βαθμό σε μια συγκεκριμένη γειτονιά, ή εάν οι κατασχέσεις πραγματοποιούνται σε γειτονιές με χαμηλή ζήτηση για ακίνητα, οι επιπτώσεις στην περιοχή μπορεί να είναι σημαντικές (Finklea, 2011).

Επιπλέον, οι κατασχέσεις κατοικιών δεν αποφέρουν, αναγκαστικά, τη παρακμή μιας γειτονιάς αλλά είναι πιο πιθανό να συμβεί κάτι τέτοιο εάν η περιοχή είναι ήδη μετρίως «διαταραγμένη» και όπου οι άδεις και εγκαταλειμμένες κατοικίες θα επιτρέπουν στα ήδη υπάρχοντα σημάδια της διαταραχής να γίνουν ακόμη πιο εμφανή. Εάν αυτά τα σημάδια φθοράς εξαπλωθούν και τα συναισθήματα της ανησυχίας, της ανασφάλειας και του φόβου αυξηθούν, μπορεί και να καταστραφούν οι κοινωνικοί δεσμοί (Wilson & Kelling, 1982) και, ως αποτέλεσμα, και σύμφωνα με τη θεωρία, τα ποσοστά εγκληματικότητας θα αυξηθούν επίσης (Harris, 2011, p. 162).

3.8. Η θεωρία της σχετικής αποστέρησης

Μια έννοια, η οποία συνδέεται περισσότερο με τον χώρο του αριστερού ρεαλισμού, είναι αυτή της «σχετικής αποστέρησης» (relative deprivation) με την οποία υποστηρίζεται ότι δεν είναι κατ' ανάγκη η απόλυτη στέρηση και η φτώχεια που προκαλούν το έγκλημα, αλλά η δυσaráεσκεια που απορρέει από την αίσθηση της μειονεξίας και της αδικίας (Young, 1999, p. 243).

Η σχετική αποστέρηση συμβαίνει όταν άτομα ή ομάδες ανθρώπων αντιλαμβάνονται υποκειμενικά τους εαυτούς τους ως αδικημένους ή ότι βρίσκονται σε μειονεκτική

θέση σε σχέση με άλλους ανθρώπους ή άλλες ομάδες ανθρώπων που θεωρούν ότι έχουν παρόμοια χαρακτηριστικά με αυτούς και ότι, άρα, αξίζουν παρόμοιες ανταμοιβές.

Οι υποκειμενικές εμπειρίες της αποστέρησης είναι απαραίτητες και, μάλιστα, η σχετική αποστέρηση είναι πιο πιθανό να εκδηλωθεί όταν οι διαφορές μεταξύ των δύο ομάδων περιορίζονται έτσι ώστε να μπορούν πιο εύκολα να γίνουν συγκρίσιμες (Young, 1999, p. 244), κάτι το οποίο είναι εμφανές σε περιόδους οικονομικής κρίσης του δυτικού κόσμου. Μάλιστα, αναφέρεται πως σε παρατεταμένες περιόδους σχετικής αποστέρησης σε μια περιοχή, φαίνεται ότι αυξάνονται τα ποσοστά περιστατικών συμμετοχής σε εγκληματικές δράσεις και, ως εκ τούτου, το μέγεθος του εμπλεκόμενου πληθυσμού (Weatherburn, 1992, p. 2).

Η εισοδηματική ανισότητα και το επίπεδο εισοδήματος αντιπροσωπεύουν, αντίστοιχα, τη σχετική και απόλυτη αποστέρηση. Στηριζόμενοι στην θεωρία της σχετικής αποστέρησης θα μπορούσαμε να πούμε ότι η σχετική αποστέρηση είναι σημαντική, ενώ η απόλυτη αποστέρηση δεν επηρεάζει τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας. Αυτή η παράμετρος μπορεί να εξηγηθεί από τη θεσμική θεωρία ανομίας (institutional anomie theory) των Messner & Rosenfeld.

Οι Messner και Rosenfeld (1996) υποστηρίζουν ότι οι «εντάσεις» που παράγονται πολιτιστικά, σχετικά με την εξασφάλιση χρηματικών αμοιβών, προωθούν τα επίπεδα της εγκληματικής δραστηριότητας. Η πολιτιστική παραγωγή «έντασης», για να εξασφαλίσει κανείς χρηματικές ανταμοιβές, πιθανώς επηρεάζεται περισσότερο από τη σχετική αποστέρηση παρά από την απόλυτη στέρηση. Η παραπάνω θεωρία έχει υποστηριχτεί και εμπειρικά στην έρευνα του Dongil (1996) όπου τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η εισοδηματική ανισότητα, η οποία, σύμφωνα με τον ίδιο, σχετίζεται με τη σχετική αποστέρηση, φαίνεται να έχει αντίκτυπο στις κλοπές ενώ το επίπεδο του εισοδήματος, το οποίο, και πάντα σύμφωνα με τον συγγραφέα, αντιπροσωπεύει την απόλυτη αποστέρηση, δεν είχε κανένα αντίκτυπο.

4. Η ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΕΜΠΕΙΡΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Αν και φαίνεται από τα παραπάνω λογικό ότι τα υψηλά επίπεδα ανεργίας και η «κακή» οικονομία γενικότερα θα πρέπει να αυξάνουν τα ποσοστά εγκληματικότητας και ότι η «καλή» οικονομία θα πρέπει να μειώνει την εγκληματική δραστηριότητα, κυρίως κλοπών, τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω αφορούν κυρίως σε θεωρητικούς συλλογισμούς και όχι σε ερευνητικές προσπάθειες επαλήθευσης. Επίσης, μιλούν για τις οικονομικές δυσχέρειες γενικότερα, χωρίς να εστιάζουν σε περιόδους όπου υπάρχει συλλογική αντιμετώπιση μιας οικονομικής κρίσης σε εθνικό ή παγκόσμιο επίπεδο.

Σε ερευνητικό επίπεδο, η σύγκλιση των δυο φαινομένων γίνεται κυρίως λαμβάνοντας υπόψη έναν ή περισσότερους από τους οικονομικούς δείκτες που θα αναλυθούν στη συνέχεια σε σχέση με τη συνολική εγκληματικότητα ή σε σχέση με ένα ή παραπάνω είδη εγκλημάτων, είτε συγκριτικά ανάμεσα σε δυο ή παραπάνω χρονικές περιόδους, είτε παρατηρώντας τις διακυμάνσεις μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου.

4.1. Οι οικονομικοί δείκτες με τους οποίους υπολογίζεται η κρίση σε σχέση με το έγκλημα

4.1.1. Η ανεργία

Η ύπαρξη της σύνδεσης οικονομικής κρίσης και ανεργίας, σύμφωνα με τον Weatherburn (1992, p. 1), φαίνεται σε πολλούς μελετητές και σχολιαστές των μέσων ενημέρωσης να είναι τόσο φυσιολογική ώστε να είναι ανάξια επιστημονικής έρευνας. Αυτή η εικασία στηρίζεται κυρίως στην εικασία ότι η ανεργία, ως συνέπια της οικονομικής ύφεσης, μειώνει την ικανότητα ενός ατόμου να αποκομίσει ένα εισόδημα από κάποια νόμιμη δραστηριότητα και με αυτόν τον τρόπο δεν θα ήταν καθόλου αναπάντεχο αν κάποιοι ανταποκρίνονταν στην ανεργία με τη συμμετοχή τους σε παράνομες δραστηριότητες.

Η παραπάνω υπόθεση στηρίζεται επίσης στην θεώρηση ότι τα υψηλά ποσοστά ανεργίας αποδυναμώνουν τους κοινωνικούς δεσμούς μεταξύ των νέων και της

ευρύτερης κοινωνίας, κάτι που αυξάνει τον κίνδυνο των νέων να παρασύρονται σε αποκλίνουσες υποκοουλτούρες όπου η συμμετοχή στο έγκλημα γίνεται, φαινομενικά, τρόπος ζωής.

Αν και αυτά τα υποθετικά επιχειρήματα που τάσσονται υπέρ της σύνδεσης μεταξύ οικονομικής αντιξοότητας και εγκληματικότητας είναι πασίδηλα γεγονότα για μερικούς και θεωρούνται άξια επιστημονικής προσοχής, απορρίπτονται ολοσχερώς από άλλους . Οι επικριτές των παραπάνω υποθέσεων επισημαίνουν το γεγονός ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ανέργων δεν είναι, και δεν πρόκειται να γίνουν, παραβάτες και τονίζουν το γεγονός ότι τα ποσοστά εγκληματικότητας δεν αυξήθηκαν κατά τη διάρκεια της Μεγάλης Ύφεσης της δεκαετίας του 1930 στις ΗΠΑ. Έτσι προτείνουν ότι ακόμα και αν η ανεργία δελεάσει κάποιους ανθρώπους να διαπράξουν αδικήματα, οι οικονομικές δυσχέρειες δεν μπορούν να θεωρηθούν, γενικότερα, ως αιτίες του εγκλήματος (Weatherburn, 1992, p. 1).

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, γενικότερα, και όχι αποκλειστικά σε περιόδους κρίσης, μια από τις επικρατέστερες λαϊκές αλλά και ακαδημαϊκές απόψεις είναι πως η ανεργία προκαλεί εγκληματικότητα (ενδεικτικά βλ. Becker, 1974 & Ehrlick, 1973).

Πιο συγκεκριμένα, η ανεργία είναι μια οικονομική κατάσταση στην οποία τα άτομα που βρίσκονται σε μια νόμιμη ηλικία για εργασία αναζητούν δουλειά, αλλά δεν καταφέρνουν να απασχοληθούν. Στις στατιστικές των ανέργων συμπεριλαμβάνονται άνθρωποι, οι οποίοι τις τελευταίες τέσσερις εβδομάδες ήταν άνεργοι ή άτομα που έχουν απολυθεί, αλλά εξακολουθούν να είναι πρόθυμοι και ικανοί να εργαστούν. Η ανεργία θεωρείται πως είναι ένας από τους συντελεστές για την μέτρηση της οικονομικής υγείας μιας χώρας. Αυτό σημαίνει ότι όσο χαμηλότερο είναι το ποσοστό ανεργίας σε μια χώρα τόσο καλύτερη είναι και η οικονομική της κατάσταση (Sileika & Bekeryte, 2012, p. 60).

Επιπλέον, οι Cantor and Land (2001, p. 332) εξηγούν πως το ποσοστό ανεργίας αντιπροσωπεύει τις αλλαγές στις μακροοικονομικές συνθήκες μιας χώρας, και όχι μόνο σε μεμονωμένες περιπτώσεις ανεργίας. Αναλύουν πως αυτές οι αλλαγές δεν απασχολούν τα μεμονωμένα άτομα που βρίσκονται από απασχολούμενοι σε κατάσταση ανεργίας, ή το αντίθετο, σε μια καλή οικονομική περίοδο, αλλά πως

έχουν να κάνουν με το πώς η άνθηση, ή η ύφεση, της οικονομίας επηρεάζει τον πληθυσμό στο σύνολό του.

Έτσι, οι Cantor & Land (2001, p. 332) υποθέτουν πως όσοι διατηρούν μία θέση εργασίας κατά τη διάρκεια μιας οικονομικής ύφεσης αντιμετωπίζουν και οι ίδιοι οικονομικές δυσκολίες (π.χ., μέσω της μείωσης των μισθών ή μέσω του φόβου ή της απειλής της απόλυσης κ.ο.κ.) όσο εκείνοι που παραμένουν άνεργοι. Με αυτόν τον τρόπο, το ποσοστό ανεργίας σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο χρησιμεύει ως «διακομιστής μεσολάβησης» (proxy) της γενικότερης οικονομικής υγείας του πληθυσμού.

Οι παραδοσιακοί οικονομολόγοι, όπως ο Ehrick (1973), πιστεύουν, γενικά, ότι η ανεργία συνδέεται με το έγκλημα επειδή το αναμενόμενο κέρδος από την νόμιμη εργασία μειώνεται και, έτσι, αυξάνεται το κόστος της ευκαιρίας της παράνομης εργασίας. Οι Μαρξιστικοί πολιτικοί οικονομολόγοι, όπως ο Engels (1844), ισχυρίζονται ότι η αποκτήνωση των ανέργων από τον καπιταλισμό είναι η ίδια η αιτία του εγκλήματος : «Επομένως, δεν υπάρχει λόγος για έκπληξη αν οι εργαζόμενοι, οι οποίοι αντιμετωπίζονται ως κτήνη, στην πραγματικότητα γίνουν τέτοιοι ... » (Engels, 1844). Οι μελετητές που υποστηρίζουν μια ποικιλία διαφορετικών κοινωνικό-πολιτιστικών και ψυχολογικών θεωριών ριζοσπαστικών αλλά και συντηρητικών αποχρώσεων προτείνουν πως η ανεργία σχετίζεται με το έγκλημα λόγω των εξουθενωτικών συνεπειών της αδυναμίας, της αλλοτρίωσης, της απουσίας συμμετοχής στην συμμόρφωση, της «παθολογίας» της κατώτερης τάξης, του πολιτισμού της φτώχειας, της σχετικής αποστέρησης, της σπατάλη ανθρώπινου κεφαλαίου, του χαμηλού επιπέδου εκπαίδευσης, της αδυναμίας για νόμιμες ευκαιρίες, των παράνομων δομών ευκαιρίας σε περιοχές με υψηλή ανεργία και άλλων τέτοιων παρόμοιων μηχανισμών (Braithwaite, Chapman & Kapuscinski 1992, p. 2).

Φυσικά, αυτή είναι μόνο μια οπτική των απόψεων της ακαδημαϊκής σκέψης. Ο μεγαλύτερος όγκος των σύγχρονων εγκληματολογικών απόψεων, υποστηρίζει ότι η ανεργία σίγουρα δεν προκαλεί την εγκληματική συμπεριφορά κατά τρόπο άμεσο και «γραμμικό», και ότι οπωσδήποτε δεν πρόκειται για μια σχέση «δράσης – αντίδρασης» (ενδεικτικά βλ. Lea, 2002, Gottfredson & Hirchi, 1990 & Braithwaite, Chapman & Kapuscinski 1992). Συγκεκριμένα, ο Young (2002, p. 48) θεωρεί

παράλογη τη «μηχανιστική» σχέση μεταξύ των αντικειμενικών συνθηκών και της ανθρώπινης συμπεριφοράς και σατιρίζει τους παραδοσιακούς εγκληματολόγους λέγοντας, ειρωνικά, «...Φυσικά η ανεργία οδηγεί στο έγκλημα. Είναι αυταπόδεικτο ότι η ύφεση έχει οδηγήσει στην αύξηση της χρήσης ηρωίνης στους νέους, και ούτω καθεξής...».

Μολαταύτα, οι έρευνες που έχουν διεξαχθεί για να καθορίσουν τη πιθανή σχέση μεταξύ ανεργίας και εγκληματικότητας είναι πολυάριθμες. Χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων ερευνών περιλαμβάνουν, ενδεικτικά, τις έρευνες των Levitt (1996), Raphael & Winter-Ebmer (2001), Janko & Popli (2013), Þórisdóttir, R. & Árnason (2011) & Braithwaite, Chapman & Kapuscinski (1992).

4.1.2. Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

Αρκετές μελέτες έχουν εξετάσει τη σχέση μεταξύ Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) (gross domestic product) - δηλαδή την αξία αγοράς όλων των αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται σε μια χώρα στη διάρκεια μιας ορισμένης χρονικής περιόδου – και του εγκλήματος. Σε ορισμένες έρευνες αυτή η σύνδεση έχει βρεθεί (βλ. Arvanites & Defina, 2006) και σε άλλες όχι (βλ. Levitt, 1996).

Η πιο κοινή εξήγηση για την έλλειψη συνοχής των ερευνών είναι ότι το ΑΕΠ είναι ένας πολύ ευρύς δείκτης. Σε αυτόν τον δείκτη υπάρχει ένα πλήθος από παράγοντες που μπορεί να επηρεάζουν τα ποσοστά των εγκληματικών δραστηριοτήτων, όπως για παράδειγμα το ύψος των εισοδημάτων, τα ποσοστά ανεργίας και η αύξηση των πόρων της αστυνομίας. Από την άλλη, υπάρχουν πολλοί ακόμη άλλοι δείκτες που δεν εμπεριέχονται στον δείκτη ΑΕΠ, όπως για παράδειγμα οι αλλαγές στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης και η ανισότητα. Αυτό σημαίνει ότι συχνά δεν είναι εύκολο να εκτιμηθεί η επίδραση του ΑΕΠ στο έγκλημα εφόσον το ΑΕΠ δεν είναι η πιο άμεση αιτία των εγκληματικών δραστηριοτήτων.

Ωστόσο, η «ευρύτητα» του ΑΕΠ σημαίνει επίσης ότι συμπεριλαμβάνει ένα πλήθος οικονομικών συνθηκών, όπως την ασφάλεια των θέσεων εργασίας και τα πλαίσια των ωραρίων εργασίας και των μισθών, κάτι που δεν κάνουν άλλοι οικονομικοί δείκτες, και ως εκ τούτου ενεργεί ως αντιπροσωπευτικός δείκτης για τη γενική

οικονομική υγεία ενός κράτους (Scottish Government, 2010, p. 6). Ως αποτέλεσμα, αν και πρόκειται για ένα προβληματικό δείκτη στην διερεύνηση της σχέσης οικονομίας και εγκλήματος έχει αρκετά πλεονεκτήματα ως επεξηγηματική μεταβλητή.

4.1.3. Η κατανάλωση

Οι καταναλωτικές δαπάνες μπορεί να αντιπροσωπεύουν μια πιο άμεση οικονομική μεταβλητή που να αντανakλά στα επίπεδα εγκληματικότητας. Μερικές μελέτες (Ενδεικτικά βλ. Field, 1990) έχουν δείξει ότι, σε περιόδους όπου η κατανάλωση αυξάνεται, τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας μειώνονται. Αυτές οι μελέτες δείχνουν ότι σε βραχυπρόθεσμο στάδιο ισχύει η «επίδραση του κίνητρου» (motivation effect) διότι οι άνθρωποι καταναλώνουν περισσότερο, άρα κατέχουν υψηλότερους οικονομικούς πόρους και, ως εκ τούτου, έχουν λιγότερο κίνητρο για να συμμετάσχουν σε εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας.

Σε πιο μακροπρόθεσμα στάδια, και επειδή περισσότερα άτομα θα έχουν περισσότερα αγαθά, θεωρείται ότι ισχύει η «επίδραση της ευκαιρίας», που σημαίνει ότι μπορεί υπάρχει μεγαλύτερος αριθμός «κερδοφόρων» στόχων και, ως αποτέλεσμα, αυξάνεται το αναμενόμενο κέρδος από την εμπλοκή ατόμων σε εγκληματικές ενέργειες.

Από τη στιγμή που οι οικονομικές κρίσεις οδηγούν σε περιόδους μείωσης της κατανάλωσης, οι έρευνες που υποστηρίζουν τη σχέση μεταξύ κατανάλωσης και εγκλήματος υποδηλώνουν ότι τα εγκλήματα κατά της περιουσίας είναι πιθανό να αυξηθούν σε βραχυπρόθεσμο επίπεδο (λόγω της «επίδρασης του κινήτρου»), αλλά ότι στη συνέχεια θα μειωθούν (λόγω της «επίδρασης της ευκαιρίας») (Scottish Government, 2010, p. 7).

4.1.4. Οι κατασχέσεις κατοικιών

Η πιο πρόσφατη οικονομική κρίση έχει συνδεθεί, μέχρι ένα σημείο, και με την πτώση των τιμών των κατοικιών και με τις αυξήσεις των καθυστερήσεων αποπληρωμής των στεγαστικών δανείων που οδήγησαν σε κατασχέσεις σπιτιών. Ουσιαστικά, όσο οι τιμές των κατοικιών μειώνονταν κατά τη διάρκεια αρκετών ετών, οι ιδιοκτήτες ακινήτων βρίσκονταν όλο και περισσότερο χρεωμένοι στα στεγαστικά τους δάνεια σε

σημείο που η αγοραία αξία των κατοικιών τους φτάνει σε σημείο να είναι λιγότερη από το δάνειο αποπληρωμής. Αυτό, στη συνέχεια, οδήγησε σε ραγδαία αύξηση του ποσοστού μη εξόφλησης των πληρωμών των στεγαστικών δανείων και, ως αποτέλεσμα, του ρυθμού με τον οποίο οι τράπεζες έμπαιναν σε διαδικασίες κατάσχεσης (Finklea, 2011, p. 9).

Οι μαζικές κατασχέσεις που παρατηρούνται σε περιόδους οικονομικής κρίσης μπορούν να αποσταθεροποιήσουν την εθνική οικονομία και μπορούν να επηρεάσουν σοβαρά τα μεσαία και κατώτερα κοινωνικά στρώματα. Επιπλέον, οι κατασχέσεις σπιτιών δεν αφορούν μόνο την απώλεια του συσσωρευμένου πλούτου με τη μορφή του μεταβλητού επιτοκίου των στεγαστικών δανείων αλλά, επίσης, έχει αποδειχθεί ότι περιορίζουν την πρόσβαση των οικογενειών σε αξιοπρεπείς, μόνιμες κατοικίες, αφού χάσουν το σπίτι τους.

Με άλλα λόγια, οι κατασχέσεις κατοικιών αντιπροσωπεύουν την απώλεια μίας από τις κύριες πηγές του συσσωρευμένου πλούτου και τον περιορισμό των ατόμων που έχουν χάσει τις κατοικίες τους σε μελλοντικές ευκαιρίες για να επενδύσουν σε ένα νέο σπίτι. Αυτή η πιθανότητα μπορεί να θεωρηθεί ως μια γνήσια πηγή «έντασης» και, όπως συζητήθηκε και παραπάνω, μπορεί, θεωρητικά, να οδηγήσει σε υψηλότερα ποσοστά εγκληματικότητας (Harris, 2011, p. 164).

Αν και η παραπάνω υπόθεση έχει μελετηθεί σε θεωρητικό επίπεδο (βλ. Harris, 2001), το θέμα της διασύνδεσης κατασχέσεων κατοικιών και εγκληματικότητας κατά τη διάρκεια οικονομικής κρίσης ή ύφεσης, έχει μελετηθεί ελάχιστες φορές σε εμπειρικό επίπεδο. Τα αποτελέσματα αυτών των ερευνών είναι ανάμικτα.

Για παράδειγμα, η έρευνα των Lacoë & Ellen (2014) βρήκε θετική σχέση μεταξύ των φαινομένων ενώ η έρευνα των Wolff, Cochran & Baumer (2014) δεν κατέληξε σε κάποια στατιστικά σημαντική σχέση. Άλλες έρευνες, οι οποίες έχουν αναλύσει τη διασύνδεση των φαινομένων, αλλά σε περιόδους όπου δεν αντιμετωπίζεται μια οικονομική κρίση, προσφέρουν επίσης ανάμικτα αποτελέσματα, όπου οι περισσότερες από αυτές τις έρευνες καταλήγουν σε μια θετική συσχέτιση (βλ. Goodstein & Lee, 2010; Immergluck & Smith, 2006), ενώ άλλες καταλήγουν στη μη-συσχέτιση των δύο φαινομένων (βλ. Kirk & Hyra, 2012).

4.1.5. Η φτώχεια

Η αύξηση της φτώχειας ίσως να πρόκειται για την πιο συχνά αναφερόμενη συνέπεια της οικονομικής κρίσης (Habib, Narayan, Olivieri & Sanchez, 2010; Beachy, 2012, p. 3; International Federation of Red Cross and Red Crescent societies, 2013; Xenakis & Cheliotis, 2013, p. 720; Τσίγκανου, 2013, σ. 48).

Η φτώχεια ορίζεται γενικά ως έλλειψη πόρων για ένα επαρκές βιοτικό επίπεδο. Ο ορισμός και η μέτρηση της φτώχειας παραμένει ένα εξαιρετικά αμφιλεγόμενο ζήτημα, πρώτον, επειδή η φτώχεια είναι πολυδιάστατη, πολύπλευρη και πολύπλοκη, και, δεύτερον, επειδή είναι ένα τόσο «σχετικό» και υποκειμενικό φαινόμενο. Αυτά τα χαρακτηριστικά καθιστούν δύσκολη την ύπαρξη ενός καθολικού ορισμού της φτώχειας, καθώς ο ορισμός εξαρτάται σε πολύ μεγάλο σημείο από την κοινωνικό-οικονομική και ιδεολογική θέση του αξιολογητή (Kambon & Henderson, 2008, p. 5). Πιθανώς, αυτός είναι ο λόγος που δεν βρέθηκαν, στην παρούσα διπλωματική εργασία, μελέτες που να διερευνούν την αποκλειστική σχέση μεταξύ της φτώχειας και της εγκληματικότητας κατά τη διάρκεια οικονομικής ύφεσης ή κρίσης.

Η φτώχεια μπορεί να θεωρηθεί ως ένας πολυεπίπεδος αιτιώδης παράγοντας του εγκλήματος και της βίας γιατί ενσωματώνει κοινωνικές, πολιτιστικές, ψυχολογικές και πολιτικές διαστάσεις. Οι δεσμοί μεταξύ της φτώχειας, της εγκληματικότητας και της βίας έχουν προσελκύσει ιδιαίτερη προσοχή στην ανάπτυξη της γενικότερης βιβλιογραφίας σχετικά με το έγκλημα.

Η βιβλιογραφία σχετικά με τη σχέση μεταξύ του εγκλήματος και της φτώχειας, επικεντρώνεται σε δύο κεντρικά επιχειρήματα. Πρώτων, ότι το έγκλημα και η βία περιορίζουν την ανάπτυξη μιας περιοχής ή μιας χώρας και, συνεπώς, ότι συμβάλει στην αύξηση των επιπέδων της φτώχειας και της ανισότητας και, δεύτερων, ότι η ανισότητα, η σχετική αποστέρηση και ο κοινωνικός αποκλεισμός που πηγάζουν από την εισοδηματική φτώχεια συμβάλλουν σε επίπεδα εγκληματικότητας και της βίας (Kambon & Henderson, 2008, p. 17).

4.1.6. Άλλοι οικονομικοί δείκτες

Άλλοι οικονομικοί δείκτες που έχουν παρατηρηθεί στις έρευνες που έχουν διεξαχθεί σχετικά με τη διασύνδεση οικονομικών δυσχερειών και εγκλήματος συμπεριλαμβάνουν τον Δείκτη Τιμών Κατανάλωσης (ΔΤΚ) (Consumer Price Index – CPI) (βλ. UNODC, 2011; Þórisdóttir & Árnason, 2011), τον Δείκτη Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (ΔΕΚ) (Consumer Sentiment) (βλ. Rosenfeld & Fornango, 2007) και την ανισότητα του εισοδήματος (income level) (βλ. Dongil, 2006).

Αυτές οι έρευνες έχουν διεξαχθεί διότι, έχει θεωρηθεί ότι, αυτές οι οικονομικές μεταβλητές μπορεί να αυξομειώνονται σε πιο συνεκτικά επίπεδα με τα ποσοστά εγκληματικότητας και ότι, με αυτόν τον τρόπο, μπορούν έτσι να χρησιμεύσουν ως καλύτεροι δείκτες για την αξιολόγηση της σχέσης μεταξύ της οικονομίας και της εγκληματικότητας (Finklea, 2011, p. 11).

4.2. Τα είδη των εγκλημάτων που συνήθως εξετάζονται στις έρευνες για τη συσχέτιση οικονομικής κρίσης και εγκλήματος

Αν και έχει υπάρξει πληθώρα συγκριτικών ερευνών που έχουν αποπειραθεί να επιβεβαιώσουν ή να καταρρίψουν την φαινομενικά αυτή αιτιώδης σχέση, η διερεύνηση της σχέσης μεταξύ της οικονομικής ύφεσης και της εγκληματικότητας έχει περιοριστεί κυρίως σε ένα στενό πεδίο συγκεκριμένων εγκληματικών δραστηριοτήτων.

Πιο συγκεκριμένα, οι προσπάθειες εξέτασης της σχέσης των δυο φαινομένων έχουν γίνει βασιζόμενες, σε πολύ μεγάλο βαθμό, μέσα από το πρίσμα των εγκλημάτων ιδιοκτησίας (ενδεικτικά βλ. de Blasio & Menon, 2013; NIEIR, 2009; Campos, Dent, Fly & Reid, 2011; Krisberg, Guzman & Vuong, 2009) και των βίαιων εγκλημάτων (ενδεικτικά βλ. Campos, Dent, Fly & Reid, 2011; Krisberg, Guzman & Vuong, 2009; Nilsson & Estrada, 2003) και, σε μικρότερο βαθμό, σχετικά με τα εγκλήματα λευκού περιλαιμίου, που συνήθως απορροφούνται στο σύνολο της εγκληματικότητας και δεν υπόκεινται σε βαθύτερη ανάλυση (ενδεικτικά βλ. Rodriguez & Larrauri (2012), Cui, 2010).

Επιπλέον, υπάρχουν ελάχιστες εξαιρέσεις ερευνών που μελετούν άλλα είδη εγκλημάτων, όπως, για παράδειγμα, η έρευνα των Blomberg, Hess & Weerapana (2004) που αξιολόγησε τη σχέση οικονομικών συνθηκών και τρομοκρατίας. Το γεγονός αυτό έχει οδηγήσει σε μια αναλυτική παραμέληση των τρόπων με τους οποίους η οικονομική κρίση και τα επίπεδα και οι μορφές του εγκλήματος μπορεί να συνδέονται, αγνοώντας ταυτόχρονα την παράνομη πολιτική βία και άλλες μορφές εγκλημάτων που φαίνεται να παρουσιάζονται σε περιόδους οικονομικής κρίσης (Xenakis & Cheliotis, 2013, p. 719).

Ένας από τους λόγους που επιλέγονται συνήθως τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και τα βίαια εγκλήματα είναι επειδή αυτά τα είδη εγκλημάτων είναι εκτενώς «οριζόμενα». Χρησιμοποιούνται, επίσης, επειδή όταν υπάρχει θυματοποίηση από αυτά τα είδη εγκλημάτων, συνήθως τα κρούσματα αναφέρονται στην αστυνομία κι, έτσι, είναι διαθέσιμος ένας μεγάλος, σχετικά έγκυρος, όγκος στατιστικών δεδομένων (UNODC, 2011, p. 10).

Από την άλλη, ο λόγος που χρησιμοποιούνται και, ως αντιπαραβολή της αύξησης του εγκλήματος, τα εγκλήματα λευκού περιλαιμίου και πιο συγκεκριμένα τα οικονομικά εγκλήματα είναι επειδή θεωρείται πως αυτά τα είδη εγκλήματος, στην ουσία, είναι τα μόνα τα οποία έχουν άμεση σχέση, τουλάχιστον, με την παρούσα οικονομική κρίση. Επιπλέον, έχει θεωρηθεί (Þórisdóttir & Árnason, 2011, p. 19), ότι αυτό συμβαίνει διότι τα ίδια τα οικονομικά εγκλήματα επέφεραν την κατάρρευση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και ότι μόνο τότε βρέθηκαν στο προσκήνιο.

4.3. Οι πηγές αναζήτησης πληροφοριών σχετικά με το έγκλημα (data sources)

Οι στατιστικές έρευνες για την εγκληματικότητα είναι ένα ζωτικό μέρος της μελέτης του εγκλήματος. Οι θεωρίες που αναλογίζονται τις αιτίες του εγκλήματος συχνά στηρίζονται σε στατιστικές για την εγκληματικότητα, και οι αντιλήψεις της έκτασης και της κατανομής της εγκληματικότητας διαμορφώνονται από αυτές τις πληροφορίες (Brown, Esbensen & Geis, 2010, p. 59).

Για να προσδιοριστεί το εάν τα ποσοστά της εγκληματικότητας αυξάνονται ή μειώνονται, οι εγκληματολόγοι προστρέχουν κυρίως σε τρεις κύριες πηγές δεδομένων: (α) στα επίσημα στατιστικά στοιχεία, (β) στις έρευνες θυματοποίησης και (γ) στις πληροφορίες που συλλέγονται από έρευνες αυτο-ομολογούμενης ενοχής (Uggen, 2012)

Τα επίσημα στατιστικά στοιχεία απαρτίζονται κυρίως από στατιστικά στοιχεία που συλλέγονται από τις αστυνομικές και δικαστικές αρχές και δημοσιεύονται τακτικά από τις κυβερνήσεις ως δείκτες της έκτασης της εγκληματικότητας. Οι περισσότερες χώρες συλλέγουν δεδομένα, σε ετήσια βάση, που αντιπροσωπεύουν μία καταμέτρηση του όγκου των επιμέρους κατηγοριών της εγκληματικότητας, όπως αυτή καταγράφεται από την τις αρχές της αστυνομίας. Στις ΗΠΑ, για παράδειγμα, τα δεδομένα που υποβάλλονται από τις τοπικές υπηρεσίες της αστυνομίας σε συνεργασία με το FBI δημοσιεύονται ως Ενιαίες Εκθέσεις του Εγκλήματος (Uniform Crime Reports).

Στο Ηνωμένο Βασίλειο υπάρχουν παρόμοιες στατιστικές που παράγονται από το Υπουργείο Εσωτερικών (Home Office), και πιο συγκεκριμένα πρόκειται για τις Εγκληματολογικές Στατιστικές της Αγγλίας και της Ουαλίας (Criminal Statistics England and Wales) και τα εξαμηνιαία Στατιστικά Δελτία (biannual Statistical Bulletins). Κάθε έκθεση περιλαμβάνει δεδομένα σχετικά με τα αδικήματα, από τα οποία χαρτογραφούνται οι τάσεις της εγκληματικότητας με την πάροδο του χρόνου, και οι παραβάτες οι οποίοι έχουν τελικά κριθεί ένοχοι ή που βρίσκονται υπό αναστολή, από όπου προέρχονται τα στοιχεία σχετικά με το φύλο και την ηλικία των παραβατών.

Τα πρώτα εθνικά στατιστικά στοιχεία της εγκληματικότητας παρήχθησαν στη Γαλλία στις αρχές του δέκατου ένατου αιώνα από τον Quetelet το 1842. Στην Αγγλία και την Ουαλία η εγκληματικότητα καταγράφεται και από την αστυνομία και δημοσιεύεται από το 1876 και στις ΗΠΑ από το 1930 (Muncie, 2001, p. 195).

Ωστόσο, τα επίσημα στατιστικά στοιχεία δεν μπορούν να παρέχουν μια απόλυτη και ορθή απάντηση σε ερωτήσεις σχετικά με την πραγματική εικόνα σε σχέση με το μέγεθος του προβλήματος της εγκληματικότητας, τον αριθμό των εγκληματιών και

τον αριθμό των θυμάτων. Μολαταύτα, οι περισσότεροι ακαδημαϊκοί αναλυτές, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, οι πολιτικοί και το κοινό πολύ συχνά βασίζονται στα επίσημα στατιστικά στοιχεία της εγκληματικότητας θεωρώντας τα «σκληρά» γεγονότα (hard facts), ενώ στην πραγματικότητα θεωρούνται πως πρόσκεινται σε υποκειμενικά κατασκευάσματα (Muncie, 2001, p. 195).

Οι έρευνες θυματοποίησης, οι οποίες απαρτίζουν τη δεύτερη πηγή δεδομένων για την εγκληματικότητα, σύμφωνα με τους Fajnzylber, Lederman & Loayza (2000, p. 235), είναι «η κύρια κινητήριος δύναμη» για τη μέτρηση του εγκλήματος. Τα δεδομένα των ερευνών αυτών συλλέγονται από περιοχές, ή ακόμη και κράτη, όπου επιλέγονται όσο το δυνατόν περισσότερο αντιπροσωπευτικά δείγματα των νοικοκυριών. Οι έρευνες θυματοποίησης παρέχουν πληροφορίες για πληθώρα εγκλημάτων και έχουν ως βασικό πλεονέκτημα το γεγονός ότι περιλαμβανομένου τα συμβάντα που δεν έχουν καταγγεληθεί στην αστυνομία, καθώς και πληροφορίες σχετικά με τα θύματα, τους δράστες και τα αδικήματα. Για να είναι χρήσιμες, οι έρευνες θυματοποίησης πρέπει να έχουν γεωγραφική ανταγωνιστικότητα που να επιτρέπει στον ερευνητή να συνδέσει τα άτομα με την κοινότητα στην οποία ζουν ή έχουν πέσει θύματα (Fajnzylber, Lederman & Loayza, 2000, p. 235).

Οι έρευνες θυματοποίησης είναι μια σχετικά νέα πηγή δεδομένων για την εγκληματικότητα. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, το Γραφείο Στατιστικών Δικαιοσύνης (Bureau of Justice Statistics), σε συνδυασμό με το Γραφείο Απογραφής (Census Bureau), παράγουν τακτικά τέτοιες έρευνες από το 1973. Άλλες χώρες που πρωτοστάτησαν σε αυτό το είδος της έρευνας είναι ο Καναδάς, η Ολλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Από το 1989, το Διαπεριφερειακό Ίδρυμα Ερευνών των Ηνωμένων Εθνών για την Εγκληματικότητα και τη Δικαιοσύνη (United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute – UNICRI) έχει προωθήσει την εφαρμογή των μεθοδολογικά συνεπών ερευνών θυματοποίησης σε επίπεδο πόλης σε όλο τον κόσμο.

Επίσης, μέχρι σήμερα, η Διεθνής Έρευνα Θυματοποίησης (International Crime Victims Survey - ICVS) έχει πραγματοποιηθεί σε πάνω από 55 χώρες (Fajnzylber, Lederman & Loayza, 2000, p. 236).

Οι έρευνες αυτό-ομολογούμενης ενοχής είναι ένα μέσο για την επίτευξη της περισυλλογής πληροφοριών σχετικά με τις πτυχές της προσωπικής εμπειρίας ενός ατόμου, όπως για τη συμμετοχή σε παραβατικές δραστηριότητες χρησιμοποιώντας, συνήθως, μια δομημένη συνέντευξη. Η μέθοδος μπορεί να δημιουργήσει ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία, αλλά πιο συχνά χρησιμοποιείται για την ποσοτικοποίηση των (αυτο-αναφερόμενων) εγκλημάτων και της χρήσης ναρκωτικών ουσιών. Οι ερωτηθέντες ζητούνται να περιγράψουν μια πτυχή της συμπεριφοράς τους ή την εμπειρία τους, και καλούνται συχνά να εκφράσουν τις απόψεις τους σχετικά με ένα συγκεκριμένο θέμα, είτε κατά τη διάρκεια μιας συνέντευξης «πρόσωπο με πρόσωπο», είτε με τη συμπλήρωση ενός ερωτηματολογίου ή, όλο και περισσότερο, χρησιμοποιώντας έναν υπολογιστή. Στην εγκληματολογία, οι έρευνες αυτό-ομολογούμενης ενοχής χρησιμοποιούνται από τη δεκαετία του 1940 (Bowling, 2001, p. 257).

Η μέθοδος της αυτό-ομολογούμενης ενοχής παρέχει μια χρήσιμη, αλλά περιορισμένη, εναλλακτική λύση για την καταγραφή στατιστικών στοιχείων της εγκληματικότητας και των ερευνών θυματοποίησης. Πρόκειται, αναμφισβήτητα, για τον μόνο τρόπο εκτίμησης της έκτασης της «πρωτογενούς παραβατικότητας» στο γενικό πληθυσμό και για έναν χρήσιμο τρόπο καταγραφής των εγκλημάτων όπου δεν υπάρχει θύμα (victimless crime) και όπου τα εγκλήματα μπορεί να έχουν χαμηλή πιθανότητα ανίχνευσης και γενικότερα όπου τα εγκλήματα μπορεί να μην ανιχνεύονται (Bowling, 2001, p. 258).

4.4. Η χρήση των δεδομένων και οι επικρατέστερες μέθοδοι ανάλυσης στις μελέτες που ερευνούν τη πιθανή σχέση μεταξύ οικονομικών δυσχερειών και εγκληματικότητας:

Στο σημείο αυτό, θα ακολουθεί η περιγραφή των μεθόδων που έχουν χρησιμοποιηθεί στις έρευνες που έχουν διεξαχθεί πάνω στο θέμα του πιθανού συσχετισμού μεταξύ οικονομικής κρίσης ή ύφεσης και εγκληματικότητας. Αυτή η περιγραφή γίνεται ώστε να είναι ήδη διασαφηνισμένα αυτά που θα ακολουθήσουν στη συζήτηση, σχετικά με τις έρευνες που αναλύονται στη συστηματική ανασκόπηση. Πράγματι, η ίδια μέθοδος που ακολουθείται από τον κάθε μελετητή, μπορεί να συνιστά ή ίδια εμπόδιο στην «επιτυχία» της συνολικής έρευνας, και για

αυτό το λόγο είναι απαραίτητο να παρουσιαστούν οι πιο κοινές χρήσεις δεδομένων και οι μέθοδοι που εκτελούνται.

Συγκεκριμένα, αναφέρεται πως οι εμπειρικές μελέτες που διερευνούν τη σχέση μεταξύ των οικονομικών συνθηκών και της εγκληματικότητας, συνήθως διεξάγονται με τη χρήση διατμηματικών (ή συγχρονικών) δεδομένων (cross-sectional data) ή με δεδομένα χρονολογικών σειρών (time-series data) (Box, 1987; Dongil, 2006).

Τα διατμηματικά δεδομένα, από τη μια, είναι δεδομένα από μονάδες που παρατηρούνται την ίδια χρονική στιγμή ή στην ίδια χρονική περίοδο. Τα δεδομένα μπορεί να είναι απλές παρατηρήσεις από δειγματοληπτική έρευνα ή συμπεράσματα από όλες τις μονάδες σε έναν πληθυσμό (Bjørn, 2013, p. 1). Πιο συγκεκριμένα, τα διατμηματικά δεδομένα είναι δεδομένα που συλλέγονται από την παρατήρηση πολλών θεμάτων (π.χ. άτομα, επιχειρήσεις ή χώρες και περιοχές) στο ίδιο σημείο του χρόνου, ή χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι διαφορές στο χρόνο, σε αντιπαράθεση με μια συγκεκριμένη μεταβλητή. Η ανάλυση των διατμηματικών δεδομένων αποτελείται συνήθως από τη σύγκριση των διαφορών μεταξύ των θεμάτων.

Αν και ορισμένοι ερευνητές εξετάζουν το σύνολο των δεδομένων σε διαφορετικές χρονικές περιόδους ώστε αυτό το σύνολο να αποτελεί καθοριστικό χαρακτηριστικό των μακροχρόνιων ερευνών, είναι επίσης δυνατό να συμπεριληφθούν αναδρομικά στοιχεία, στα οποία τα δεδομένα συλλέγονται σε μια μόνο χρονική στιγμή, αλλά για περισσότερο από μία περίοδο. Για παράδειγμα, ο ερωτώμενος μπορεί να κληθεί να υποβάλει τις απαντήσεις του σχετικά με όλες τις φορές που αυτός έχει πέσει θύμα εγκληματικής πράξης, ή που έχει διαπράξει ο ίδιος ένα έγκλημα, καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του.

Σε αντίθεση με τις αναδρομικές μελέτες, η συλλογή διατμηματικών δεδομένων περιλαμβάνει την επαναλαμβανόμενη συλλογή των δεδομένων με συνήθως σύντομες περιόδους ανάκληση: π.χ. τα δεδομένα που συλλέγονται αφορούν στα εγκλήματα που έχει διαπράξει ή στη θυματοποίηση που έχει βιώσει κάποιος την περασμένη εβδομάδα, μήνα ή έτος ή τα δεδομένα σχετικά με τις στάσεις, τις

πεπιοιθήσεις, και τα κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά κατά τη στιγμή της πράξης (Menard, 2004, p. 597).

Από την άλλη, τα δεδομένα χρονολογικών σειρών είναι δεδομένα από μια μονάδα ή από μια ομάδα μονάδων που παρατηρούνται σε αρκετές διαδοχικές περιόδους. Μια χρονολογική σειρά είναι μια ακολουθία σημείων δεδομένων, που μετράται συνήθως σε διαδοχικές χρονικές στιγμές που απέχουν κατά ομοιόμορφα διαστήματα χρόνου.

Η ανάλυση των δεδομένων των χρονολογικών σειρών περιλαμβάνει συγκεκριμένες μεθόδους για την ανάλυση των δεδομένων χρονοσειρών προκειμένου να εξαχθούν χρήσιμα στατιστικά στοιχεία και άλλα χαρακτηριστικά των δεδομένων. (Bjørn, 2013, p. 1). Η ανάλυση με τη χρήση χρονολογικών σειρών μπορεί να θεωρηθεί ως το «πρότυπο» του διαχρονικού σχεδιασμού. Μια ανάλυση χρονοσειρών μπορεί να μας βοηθήσει να κατανοήσουμε την υποκείμενη διαδικασία, το μοτίβο της αλλαγής κατά την πάροδο του χρόνου, ή να αξιολογήσει τα αποτελέσματα που αποφέρει μια προγραμματισμένη ή μη προγραμματισμένη επέμβαση (Velicer & Fava, 2003).

Γενικότερα, έχει αναφερθεί (Fajnzylber, Lederman & Loayza, 2000, p. 236) ότι οι μελέτες που βασίζονται σε διατμηματικά δεδομένων είναι πιο κοινές, ενώ οι μελέτες που χρησιμοποιούν αποκλειστικά τα δεδομένα χρονολογικών σειρών είναι λιγότερες. Αυτό συμβαίνει κυρίως επειδή τα δεδομένα χρονολογικών σειρών, σχετικά με την εγκληματικότητα, συνήθως δεν είναι διαθέσιμα για μεγάλες χρονικές περιόδους. Ωστόσο, οι μελέτες χρονολογικών σειρών έχουν κάποια επιπλέον πλεονεκτήματα.

Σε αντίθεση με τις διατμηματικές μελέτες, οι έρευνες που χρησιμοποιούν τις χρονολογικές σειρές επιτρέπουν στους ερευνητές να καθιερώσουν την αιτία και το αποτέλεσμα, δείχνοντας ότι οι αλλαγές ενός παράγοντα επιφέρουν αλλαγές σε έναν άλλον παράγοντα. Επιπλέον, η χρονική διακύμανση των δεδομένων, εάν είναι αρκετά εκτενείς, επιτρέπει στον ερευνητή να εξετάσει τις επιπτώσεις των οικονομικών διακυμάνσεων στην εγκληματικότητα, καθώς και να εξετάσει την υπόθεση της απουσίας των διακυμάνσεων στον παράγοντα της εγκληματικότητας. Για το λόγο αυτό, οι μελέτες που σχετίζονται με την οικονομία σε σχέση με την

εγκληματικότητα χρησιμοποιούν συχνά και τη μέθοδο των χρονολογικών σειρών (Fajnzylber, Lederman & Loayza, 2000, p. 236).

Από την άλλη, ο Levitt (2001, p. 377) σχολίασε, σχετικά με τη χρήση των δεδομένων χρονολογικών σειρών, δηλώνοντας ότι τα δεδομένα χρονοσειρών είναι ένα εξαιρετικά αργό μέσο για την απάντηση εγκληματολογικών ζητημάτων. Υπάρχουν ορισμένες περιπτώσεις κατά τις οποίες τα εν λόγω δεδομένα είναι τα ιδανικά μέσα για τη μελέτη ενός θέματος, αλλά η διάκριση μεταξύ δύο εναλλακτικών επεξηγήσεων συμπεριφοράς για τη σχέση μεταξύ οικονομικών δυσχερειών, και πιο συγκεκριμένα, αναφέρει ο Levitt (2001, p. 377), της ανεργίας, και της εγκληματικότητας δεν πληρεί αυτά τα κριτήρια. Κατά συνέπεια, τα συμπεράσματα που προέρχονται από τις εκτιμήσεις των χρονολογικών σειρών είναι πιθανό να είναι παραπλανητικά.

Επιπλέον, έχει διαπιστωθεί ότι στις έρευνες που έχουν διεξαχθεί για την σχέση οικονομικών δυσχερειών και εγκλήματος αποφαίνεται ένα παράδοξο το οποίο δείχνει ότι, στην πλειοψηφία τους, οι έρευνες οι οποίες χρησιμοποιούν χρονολογικές σειρές δεν παρουσιάζουν στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα ενώ οι έρευνες που χρησιμοποιούν διατμηματικά δεδομένα τείνουν να έχουν πιο στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα (Braithwaite, Chapman & Karuscinski, 1992, p. 4; Dongil, 2006, p. 242).

Οι Braithwaite, Chapman & Karuscinski (1992, p. 6) επιχειρούν να επιλύσουν αυτό το παράδοξο αναφέροντας, αναλογικά με τη σχέση ανεργίας και εγκλήματος, ότι η ισχυρή σύνδεση των δυο φαινομένων δεν βασίζεται σε καμία άμεση αιτιώδης σχέση μεταξύ της ανεργίας και της εγκληματικότητας. Αντ' αυτού, οι συνήθεις προσωπικές παθολογίες όπως ο κακός αυτοέλεγχος και οι παρορμήσεις εξηγούν τόσο την ανεργία όσο και την εγκληματικότητα. Οι συγγραφείς συνεχίζουν λέγοντας ότι ορισμένοι άνθρωποι που δεν μπορούν να διατηρήσουν ένα επάγγελμα επειδή δεν μπορούν να ελέγξουν τις παρορμήσεις τους, μπορούν επίσης να διαπράξουν εγκλήματα ακριβώς επειδή δεν μπορούν να ελέγξουν αυτές τις παρορμήσεις.

Με αυτόν τον τρόπο, η ανεργία και το έγκλημα συσχετίζονται διατμηματικά επειδή είναι αποτελέσματα μιας κοινής αιτίας. Ωστόσο, αυτή η ερμηνεία δεν μπορεί να εξηγήσει την αύξηση της ανεργίας, αλλά και τις εγκληματικότητας, σε περιόδους

οικονομικής κρίσης όπου οι «παθολογίες» και άλλοι εγκληματογόνοι παράγοντες δεν συμβάλλουν στην αύξηση της ανεργίας ή οποία είναι αποτέλεσμα άλλων παραγόντων.

Ως απάντηση στα προβλήματα που παρουσιάζουν οι δυο παραπάνω κατηγορίες, ορισμένοι ερευνητές (βλ. ενδεικτικά Arvanites & Defina, 2001) χρησιμοποιούν συγκεντρωτικά δεδομένα «πάνελ» (panel data). Σύμφωνα με τον Βουκελάτο (χ.η. σ. 3), τα δεδομένα πάνελ αποτελούν ειδική περίπτωση των ομαδοποιημένων στοιχείων και αξιοποιούνται εκτενώς στην σύγχρονη οικονομετρία. Αποτελούν ένα σύνολο δεδομένων όπου ένα διαστρωματικό δείγμα απεικονίζεται διαχρονικά. Πρόκειται δηλαδή για έναν συνδυασμό χρονολογικών σειρών και διαστρωματικών δεδομένων. Με άλλα λόγια, με τη χρήση συγκεντρωτικών δεδομένων, επιτρέπεται στον ερευνητή να εκμεταλλευτεί τις χωρικές και χρονικές μεταβολές στις μεταβλητές ενδιαφέροντος.

Ένας άλλος λόγος που χρησιμοποιούνται τα συγκεντρωτικά δεδομένα πάνελ είναι διότι συνήθως παρέχουν περισσότερη «ελευθερία» από ότι τα δεδομένα χρονοσειρών ή διατμηματικών δεδομένων. Οι επιπλέον βαθμοί ελευθερίας επιτρέπουν σε πιο ακριβείς εκτιμήσεις, και επιτρέπουν τη χρήση περισσότερων μεταβλητών ελέγχου, ώστε οι ερευνητές να μπορούν να ερμηνεύουν με μεγαλύτερη ακρίβεια στατιστικά σημαντικές σχέσεις ως αιτιώδης και όχι απλές διασυνδέσεις.

Ένα ιδιαίτερο πλεονέκτημα των δεδομένων πάνελ είναι ότι μπορούν να προσαρμόζουν το χρόνο και τον χώρο σταθερών αποτελεσμάτων, κάτι που δεν είναι εφικτό με τους άλλους τύπους δεδομένων. Η ικανότητα να χρησιμοποιούν και τους δύο τύπους δεδομένων είναι σημαντική, δεδομένου ότι συμβάλλει στην άμβλυνση των πιθανοτήτων αοριστίας και λάθους της πραγματικής σχέσης μεταξύ των οικονομικών κύκλων και του εγκλήματος (Arvanites & Defina, 2001, p. 153).

Αν και οι παραπάνω κατηγορίες δεδομένων είναι αυτές που παρατηρούνται πιο συχνά στις έρευνες σχετικά με τη διασύνδεση οικονομικών δυσχερειών και εγκληματικότητας σπανίως χρησιμοποιούνται και άλλα δεδομένα, όπως τα δεδομένα παρατήρησης, και συγκεκριμένα η μέθοδος συνταιριάσματος παρατηρήσεων με

βάση την πιθανότητα (Propensity score matching)² (βλ. Wolff, Cochran & Baumer, 2014), η στατιστική τεχνική των «διαφορών στις διαφορές» (difference-in-difference research design)³ (βλ. Cui, 2010), και το οικονομικό μοντέλο παλινδρόμησης (economic regression model)⁴ (βλ. Police Federation of England & Wales, 2010). Αυτές οι μέθοδοι, αν και λιγότερο διαδεδομένες, ίσως να είναι χρήσιμες εναλλακτικές των «κουρασμένων» μεθόδων που προαναφέρθηκαν.

5. ΣΥΝΟΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάστηκαν, σε θεωρητικό επίπεδο, οι παράμετροι που έχουν να κάνουν με τις έρευνες που αναλογίζονται τη πιθανή διασύνδεση μεταξύ των οικονομικών κρίσεων ή υφέσεων και της εγκληματικότητας. Στο επόμενο κεφάλαιο ακολουθεί η μεθοδολογική διαδρομή που ακολουθήθηκε για τη συστηματική ανασκόπηση της παρούσας έρευνας.

² Η μέθοδος συνταιριάσματος παρατηρήσεων με βάση την πιθανότητα είναι μια στατιστική τεχνική αντιστοίχισης που επιχειρεί να εκτιμήσει την επίδραση της θεραπείας (ερεθίσματος), πολιτικής ή άλλης παρέμβασης μέσω της λογιστικοποίησης των συνμεταβλητών που προβλέπουν τη λήψη της θεραπείας (Dehejia & Wahba, 2002).

³ Η στατιστική τεχνική των «διαφορών στις διαφορές» (difference-in-difference research design) είναι μια τεχνική που χρησιμοποιείται στην οικονομετρία και στην ποσοτική κοινωνιολογία, η οποία «μιμείται» ένα πειραματικό ερευνητικό σχέδιο χρησιμοποιώντας δεδομένα παρατήρησης (Lechner, 2011, p. 167).

⁴ Το οικονομικό μοντέλο παλινδρόμησης είναι ένα στατιστικό εργαλείο για τη διερεύνηση των σχέσεων μεταξύ μεταβλητών (Sykes, 1992).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα περιγραφεί η μέθοδος που επιλέχθηκε για της ανάγκες της παρούσας διπλωματικής εργασίας και τα βήματα τα οποία ακολουθήθηκαν. Πιο συγκεκριμένα, αρχικά, περιγράφεται γενικότερα η μέθοδος των συστηματικών ανασκοπήσεων. Στη συνέχεια, αναλύονται τα βήματα της μεθόδου, δηλαδή, η διατύπωση του ερευνητικού ερωτήματος, η αναζήτηση των κατάλληλων ερευνών, η αξιολόγηση των μελετών, η καταγραφή και σύνθεση των δεδομένων και, τέλος, η κριτική αξιολόγηση.

2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΕΩΝ

2.1. Εισαγωγή στις συστηματικές ανασκοπήσεις

Όπως αναφέρθηκε και στο πρώτο κεφάλαιο, για τις ανάγκες της παρούσας διπλωματικής εργασίας χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος των συστηματικών ανασκοπήσεων.

Οι συστηματικές μέθοδοι για την αξιολόγηση και την αντιπαράβολή πορισμάτων εμφανίστηκαν πριν από περίπου σαράντα χρόνια. Πιο συγκεκριμένα, η κριτική αξιολόγηση και η σύνθεση των αποτελεσμάτων της έρευνας με συστηματικό τρόπο εμφανίστηκε για πρώτη φορά το 1975 με τον όρο «μετα-ανάλυση». Η φράση επινοήθηκε από τον Glass (1975, cited in Gough, Oliver & Thomas, 2013, p. 9) που διεξήγαγε συνθέσεις στους τομείς της ψυχοθεραπείας και της εκπαίδευσης. Αν και πολλές από τις πρώτες συνθέσεις έγιναν στους τομείς των κοινωνικών επιστημών και τις κοινωνικής πολιτικής, η συστηματική σύνθεση της έρευνας αυξήθηκε ταχύτερα στους γενικότερους τομείς της ιατρικής και της υγείας (Gough, Oliver & Thomas, 2013, p. 9; Εμμανουήλ & Λιναρδής, 2013, σ. 103).

Πριν από τη δεκαετία του 1990, οι έρευνες που συνδύαζαν στοιχεία από πολλές μελέτες είχαν κατά κύριο λόγο τη μορφή των αφηγηματικών ανασκοπήσεων και μετα-αναλυτικών ερευνών. Οι μετα-αναλυτικές έρευνες, από τη μία, περιλαμβάνουν την στατιστική ανάλυση μιας συλλογής πρωτογενών μελετών ενώ, στην περίπτωση

των αφηγηματικών ανασκοπήσεων, ένας «ειδικός» ενός συγκεκριμένου τομέα μελετά τις έρευνες που έχουν διεξαχθεί πάνω στο θέμα, συνοψίζει τα πορίσματα, και στη συνέχεια καταλήγει σε ένα συμπέρασμα. Ωστόσο, αυτή η προσέγγιση πάσχει από ορισμένους σημαντικούς περιορισμούς.

Ένας από αυτούς τους περιορισμούς είναι η εγγενής υποκειμενικότητα της προσέγγισης, σε συνδυασμό με την έλλειψη διαφάνειας. Για παράδειγμα, διαφορετικοί σχολιαστές θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν διαφορετικά κριτήρια για να αποφασισθεί το ποιες μελέτες πρέπει να συμπεριληφθούν στην αναθεώρηση. Με αυτόν τον τρόπο, ενώ ένας μελετητής θα μπορούσε να δώσει μεγαλύτερη έμφαση σε μεγαλύτερες μελέτες, ένας άλλος μπορεί να δώσει μεγαλύτερη βαρύτητα σε πιο «ποιοτικές» μελέτες και, αντίστοιχα, ένας τρίτος μπορεί να προσδώσει ισάξιο βάρος σε όλες τις μελέτες.

Με αυτόν τον τρόπο, δυο μελετητές που ξεκινούν να συνοψίσουν πορίσματα για το ίδιο αντικείμενο μελέτης μπορεί να έλθουν σε εντελώς διαφορετικά συμπεράσματα. Κατά κανόνα, οι μελετητές που χρησιμοποιούν τη μέθοδο της αφηγηματικής ανασκόπησης δεν ορίζουν, ή ακόμη μπορεί να μην έχουν καν πλήρη επίγνωση, της διαδικασίας λήψης αποφάσεων που χρησιμοποιούν για να συνθέσουν τα δεδομένα και να καταλήξουν σε ένα συμπέρασμα (Borenstein, Hedges, Higgins & Rothstein, 2009, p. xxii).

Ένας δεύτερος περιορισμός των αφηγηματικών ανασκοπήσεων είναι ότι γίνονται λιγότερο χρήσιμες, όσο αυξάνεται το εύρος των πληροφοριών. Η διαδικασία της σκέψης που απαιτείται για μια σύνθεση απαιτεί από τον μελετητή να συλλάβει το εύρημα που αναφέρεται σε κάθε μελέτη, για να δώσει το κατάλληλο βάρος στη διαπίστωση αυτή, και στη συνέχεια να συνθέσει αυτά τα ευρήματα σε όλες τις μελέτες που αναλύονται. Ενώ ένας κριτής μπορεί να είναι σε θέση να συνθέσει στοιχεία από μερικές μελέτες, η διαδικασία γίνεται δύσκολη και τελικά αβάσιμη, καθώς ο αριθμός των μελετών αυξάνεται. Αυτό ισχύει ακόμα και όταν τα πορίσματα των μελετών είναι παρόμοια μεταξύ τους.

Για τους λόγους αυτούς, από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 και ακόμη περισσότερο από τη δεκαετία του 1990, οι ερευνητές διάφορων επιστημών έχουν απομακρυνθεί

από την αφηγηματική ανασκόπηση, και έχουν υιοθετήσει όλο και περισσότερο τις μεθόδους της συστηματικής ανασκόπησης και της μετα-ανάλυσης. Συγκεκριμένα, και σχετικά με τις συστηματικές ανασκοπήσεις, προσδιορίζεται ένα σαφές σύνολο κανόνων που χρησιμοποιείται, και στη συνέχεια καθορίζεται το ποιες μελέτες θα πρέπει να συμπεριληφθούν ή να εξαιρεθούν από την ανάλυση.

Δεδομένου ότι υπάρχει ένα στοιχείο υποκειμενικότητας στον καθορισμό των κριτηρίων αυτών, καθώς και στα συμπεράσματα που προκύπτουν από τη πιθανή μετα-ανάλυση, δεν μπορούμε να πούμε ότι η συστηματική ανασκόπηση είναι απολύτως αντικειμενική. Ωστόσο, επειδή όλες οι αποφάσεις καθορίζονται με σαφήνεια, οι μηχανισμοί είναι ξεκάθαροι (Borenstein et al, 2009, p. xxiii).

Επιπλέον, οι συστηματικές ανασκοπήσεις επιτρέπουν στο να θεμελιωθεί μια πιο αμερόληπτη προσέγγιση της βιβλιογραφίας σε σχέση με τις συμβατικές αφηγηματικές ανασκοπήσεις. Έτσι, βοηθούν στο να αποσαφηνιστούν πεδία για τα οποία μπορεί να υπάρχει απροσδιοριστία, και επιτρέπουν στην αποκάλυψη θεμάτων όπου οι διάφορες έρευνες ίσως να είναι ελλιπής (Καρασσά, 2006, σ. 289).

Παρά την αυξανόμενη γνώση της μεθόδου της συστηματικής ανασκόπησης, εξακολουθούν να υπάρχουν πολλοί μύθοι. Πιο συγκεκριμένα, ορισμένοι πιστεύουν ότι η μέθοδος είναι μόνο εφαρμόσιμη στην κατηγορία των ποσοτικών ερευνών και, συνεπώς, ότι δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ώστε να διεξαχθεί μια ποιοτική έρευνα (Gough, Oliver & Thomas, 2013, p. 9).

Επίσης, υπάρχει μεγάλη σύγχυση που δημιουργείται από διαφορετικές χρήσεις της ορολογίας. Μια συστηματική ανασκόπηση χρησιμοποιεί συστηματικές μεθόδους για την αναθεώρηση της λογοτεχνίας. Μπορεί να θεωρηθεί ως ένα «μετα-επίπεδο» σχετικά με ή πέρα από τη διαδικασία, αφού ουσιαστικά πρόκειται για την «έρευνα της έρευνας».

Ο όρος «μετα-ανάλυση» θα μπορούσε, επομένως, να χρησιμοποιηθεί για να περιγράψει όλες τις συστηματικές ανασκοπήσεις, αλλά, στην πράξη, ο όρος χρησιμοποιείται μόνο για στατιστικές μετα-αναλύσεις όπου χρησιμοποιούνται στατιστικά στοιχεία για να συνθέσουν τα αριθμητικά δεδομένα από διάφορες μελέτες.

Υπάρχει, επίσης, ο όρος «μετα-αξιολόγηση» (meta-evaluation), που μπορεί να περιλαμβάνει τη σύνθεση των μελετών αξιολόγησης, αλλά έχει επίσης ευρύτερες σημασίες (Gough, Oliver & Thomas, 2013, p. 9), και, για αυτό το λόγο, δεν περιορίζεται στη συστηματική ανασκόπηση.

Η συστηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση είναι μια μέθοδος που χρησιμοποιείται για την κατανόηση ενός μεγάλου όγκου πληροφοριών. Πρόκειται για ένα μέσο που συμβάλλει στο να απαντήσουμε στο τι λειτουργεί και είναι μια μέθοδος «χαρτογράφησης» των περιοχών αβεβαιότητας. Οι συστηματικές ανασκοπήσεις χρησιμοποιούνται επίσης σε περιπτώσεις όπου αφθονεί ψευδή βεβαιότητα, δηλαδή σε τομείς όπου νομίζουμε ότι γνωρίζουμε αμετάκλητα ένα φαινόμενο, ενώ στην πραγματικότητα δεν υπάρχουν πολλά πειστικά στοιχεία που να υποστηρίζουν τις πεποιθήσεις μας (Petticrew & Roberts, 2006, p. 2). Κάτι αντίστοιχο συμβαίνει, έως ένα επίπεδο, στο αντικείμενο μελέτης της παρούσας εργασίας.

Οι ανασκοπήσεις είναι σημαντικές, διότι πολύ συχνά δίνεται στα αποτελέσματα μεμονωμένων μελετών πολύ μεγαλύτερη αξιοπιστία από όση δικαιολογείται. Υπάρχουν λίγες μελέτες που να είναι τόσο άρτιες μεθοδολογικά ώστε τα αποτελέσματά τους να μπορούν να γενικευτούν και όπου να μπορούμε να πούμε ότι τα αποτελέσματα που παράγουν αποτελούν μια καλή προσέγγιση της «αλήθειας», και όπου αυτά τα ευρήματα αποδέχονται πλήρως. Αυτό δεν σημαίνει ότι και οι μεμονωμένες έρευνες δεν μπορούν να προσφέρουν σημαντικά αποτελέσματα, αλλά οι περισσότερες έρευνες γίνονται κατανοητές μονάχα μέσα σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο (Petticrew & Roberts, 2006, p. 3).

Μια συστηματική ανασκόπηση δεν χρειάζεται απαραίτητα να περιέχει στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων των μελετών που περιελήφθησαν αν και, συχνά, χρησιμοποιείται συμπληρωματικά η μέθοδος της μετα-ανάλυσης ώστε να ομαδοποιηθούν τα αποτελέσματα των επιμέρους μελετών. Αν τα αποτελέσματα ορισμένων μελετών συνδυάζονται για να επιτευχθεί μια συνολική στατιστική, αυτό ονομάζεται μετα-ανάλυση. Μια μετα-ανάλυση μπορεί να γίνει χωρίς συστηματική ανασκόπηση, απλά συνδυάζοντας τα αποτελέσματα ορισμένων τυχαιοποιημένων μελετών. Επίσης, μια έρευνα μετα-ανάλυσης μπορεί να επηρεάζεται από μεροληψία

και να οδηγεί σε ένα αποτέλεσμα που, μπορεί μεν να έχουν μαθηματική ακρίβεια αλλά, στην πραγματικότητα να μην ευσταθούν.

Στο παρόν σημείο, θα ήταν συνετό να αναφερθεί το γεγονός ότι στη συγκεκριμένη διπλωματική εργασία δεν γίνεται χρήση στατιστικής μετα-ανάλυσης, καθώς, σύμφωνα με τον συγγραφέα, οι έρευνες είναι τόσο ανομοιογενείς μεταξύ τους που κάτι τέτοιο θα ήταν άτοπο. Αυτή η μέθοδος, επίσης, θα ήταν ανάρμοστη, για τις ανάγκες της συγκεκριμένης εργασίας, καθώς το ζητούμενο είναι να αναδειχτούν τα μεθοδολογικά προβλήματα και όχι να γίνει ποσοτική συγκέντρωση των ερευνών που έχουν διεξαχθεί πάνω στο θέμα της πιθανής διασύνδεσης οικονομικής κρίσης ή ύφεσης και εγκληματικότητας.

Προχωρώντας, μια συστηματική ανασκόπηση εντοπίζει, αξιολογεί και συνθέτει ερευνητικά στοιχεία από μεμονωμένες μελέτες που βασίζονται σε ένα αυστηρό πρωτόκολλο και, κατά συνέπεια, αποτελεί μια πολύτιμη πηγή πληροφοριών. Αυτή η αυστηρή προσέγγιση εξασφαλίζει όλες τις δυνατές και τις σχετικές ερευνητικές βάσεις και έχει θεωρηθεί ως μια έγκυρη μέθοδος ανάλυσης των πρωτογενών μελετών που έχουν διεξαχθεί, ελαχιστοποιώντας τον κίνδυνο μεροληψίας και παρέχοντας μια διαφανής μελέτη που επιτρέπει την αναπαραγωγή των αρχικών μελετών.

Ο ίδιος ο αναλυτής πρέπει να είναι σε θέση να αντλήσει τα ίδια συμπεράσματα ή να ασκήσει κριτική σχετικά με τις ατέλειες των μεμονωμένων ερευνών. Η σχολαστική φροντίδα για την ένταξη της μελέτης σε ένα ισορροπημένο πλαίσιο, με αμερόληπτο τρόπο, χρησιμεύει ως μέτρο διακρίβωσης της ποιότητας της μελέτης. Οι συστηματικές ανασκοπήσεις είναι συνήθως κατάλληλες για εστιασμένα θέματα. Εν ολίγοις, μια συστηματική ανασκόπηση επιχειρεί να φέρει το ίδιο επίπεδο αυστηρότητας για την αναθεώρηση ερευνητικών στοιχείων που θα πρέπει να είχε χρησιμοποιηθεί εξ αρχής στις πρωτογενείς έρευνες.

2.2 Σε ποιες περιπτώσεις χρησιμοποιείται η μέθοδος της συστηματικής ανασκόπησης;

Σύμφωνα με τους Petticrew & Roberts (2006, p. 21), η μέθοδος της συστηματικής ανασκόπησης χρησιμοποιείται σε πέντε (5) διαφορετικές περιπτώσεις: (1) Όταν υπάρχει αβεβαιότητα, για παράδειγμα, σχετικά με την αποτελεσματικότητα μιας πολιτικής ή μιας υπηρεσίας, και όπου έχουν υπάρξει κάποιες έρευνες σχετικά με το θέμα· (2) Στα πρώτα στάδια ανάπτυξης μιας πολιτικής, όταν πρέπει να υπάρξει απόδειξη των πιθανών επιπτώσεων μιας παρέμβασης· (3) Όταν χρειάζεται μια γενική και συνολική εικόνα των στοιχείων ενός θέματος για να προσανατολίσει τις μελλοντικές ερευνητικές προσπάθειες· (4) Όταν απαιτείται μια ακριβής εικόνα του παρελθόντος, και της παρελθοντικής μεθοδολογικής έρευνας για να προωθήσει την ανάπτυξη νέων μεθοδολογιών και (5) Όταν είναι γνωστό ότι υπάρχει ένα ευρύ φάσμα ερευνών σχετικά με ένα θέμα, αλλά τα βασικά ερωτήματα παραμένουν αναπάντητα. Το τελευταίο συμβαίνει όταν τίθενται ερωτήματα σχετικά με τη θεραπεία, την πρόληψη, τη διάγνωση, τις εμπειρίες των ανθρώπων ή, όπως συμβαίνει στην συγκεκριμένη περίπτωση της παρούσας έρευνας, την αιτιολογία ενός φαινομένου.

3. ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗΣ

Η μέθοδος της συστηματικής ανασκόπησης ακολουθεί, συνήθως, τα παρακάτω βήματα: (1) Τη διατύπωση του ερευνητικού ερωτήματος, (2) την αναζήτηση των κατάλληλων μελετών, (3) την αξιολόγηση των μελετών για να εντοπιστούν οι έρευνες που θα χρησιμοποιηθούν, (4) την καταγραφή και σύνθεση των δεδομένων και (5) την κριτική αξιολόγηση (Εμμανουήλ & Λιναρδής, 2013, σ. 103 – 104).

3.1. Η διατύπωση του ερευνητικού ερωτήματος

Το ζήτημα της διατύπωσης του ερευνητικού ερωτήματος προσφέρει στην συστηματική ανασκόπηση την καθορισμένη δομή της και οδηγεί σε βασικές αποφάσεις σχετικά με το ποια είδη μελετών θα περιλαμβάνονται, πού θα ψάξουμε για αυτές, πώς θα αξιολογηθεί η ποιότητά τους και πώς να συγκεντρωθούν τα ευρήματά τους.

Παρά το γεγονός ότι το θέμα μπορεί να φαίνεται απλό, θα περιλαμβάνει πολλές παραδοχές που πρέπει να διευκρινιστούν. Κάθε έννοια μέσα στην ερώτηση πρέπει να οριστεί προσεκτικά, καθώς αυτό θα επηρεάσει το ποιες μελέτες περιλαμβάνονται ή αποκλείονται. Χωρίς σαφείς ορισμούς, οι αποφάσεις για τη συμπερίληψη ή τον αποκλεισμό δεν θα είναι συνεπείς (Gough, Oliver & Thomas, 2013, p. 12).

3.2. Η αναζήτηση κατάλληλων μελετών

Στο δεύτερο στάδιο των συστηματικών ανασκοπήσεων και, στην περίπτωση αυτή, της ανάλυσης των μεθοδολογικών ζητημάτων που προκύπτουν στην εξέταση της σχέσης οικονομικής κρίσης και εγκλήματος, βρίσκεται στην αναζήτηση των κατάλληλων μελετών. Αυτό το στάδιο αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση της συστηματικής ανάλυσης και απαιτεί τον καθορισμό των όρων ευρετηριασμού (Καρασσά, 2006, σ. 291). Η στρατηγική αναζήτησης τεκμηριώνεται με αρκετή λεπτομέρεια ώστε να επιτρέπει σε άλλους να αναπαράγουν την αναζήτηση και να ελέγχουν την ποιότητα της (Evans & Kowanko, 2000, p. 35).

Ο στόχος αυτού του σταδίου είναι να εντοπιστούν όσες περισσότερες δυνατές έρευνες που έχουν διεξαχθεί για το θέμα που ερευνούμε. Μια ολοκληρωμένη συστηματική ανασκόπηση περιλαμβάνει δημοσιευμένες και αδημοσίευτες έρευνες από όλο τον κόσμο. Οι μελέτες δεν δημοσιεύονται πάντοτε ως εισηγήσεις σε επιστημονικά περιοδικά αλλά μπορεί να δημοσιεύονται σε εκθέσεις, σε κεφάλαια βιβλίων, σε αποσπάσματα συνεδρίων, σε διατριβές ή μπορούν να αναφέρονται ανεπίσημα ή να παραμένουν αδημοσίευτες.

Ιδανικά, μια κριτική πρέπει να στοχεύει να συμπεριλάβει όλες τις σχετικές μελέτες, ανεξάρτητα από το καθεστώς έκδοσης, προκειμένου να αποφευχθεί η μεροληψία των δημοσιευμένων ερευνών. Η μεροληψία δημοσίευσης εμφανίζεται όταν η δημοσίευση της μελέτης είναι επηρεασμένη από τα αποτελέσματά της και, ως εκ τούτου, με τη συμπερίληψη μόνο δημοσιευμένων μελετών μπορεί να υπερεκτιμάται η επίδραση των μεταβλητών (Centre for Reviews and Dissemination, 1998, p. 12).

Οι βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων δημοσιευμένων άρθρων σε περιοδικά είναι μια κοινή θέση για το ξεκίνημα της αναζήτησης σχετικών μελετών και παρέχουν

λεπτομέρειες όπως τον τίτλο της μελέτης, την πηγή της δημοσίευσης κ.α.. Αυτές οι βάσεις δεδομένων συνήθως καλύπτουν έναν συγκεκριμένο ακαδημαϊκό χώρο ή θεματική περιοχή. Δεδομένου ότι οι βάσεις δεδομένων δεν μπορεί να είναι ολοκληρωμένες και τα ερευνητικά ερωτήματα δεν ταιριάζουν πάντα με ακρίβεια στους υπάρχοντες ακαδημαϊκούς κλάδους ή σε θέματα που μπορεί να χρειαστεί να αναλυθούν, η αναζήτηση σε διάφορες βάσεις δεδομένων είναι απαραίτητη (Gough, Oliver & Thomas, 2013, p. 13).

Οι ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων μπορεί να δέχονται «ελεύθερο κείμενο» και να αναζητούν όλες τις λέξεις που εισάγονται και που εμφανίζονται στα αρχεία της βάσης δεδομένων. Η αναζήτηση σε «ελεύθερο κείμενο» σχετικά με την οικονομική κρίση και το έγκλημα, για παράδειγμα, θα περιλαμβάνει στα αποτελέσματά της την συνύπαρξη των όρων «οικονομική», «κρίση» και «έγκλημα», δηλαδή, η βάση δεδομένων θα εμφάνιζε αποτελέσματα άρθρων που εμφανίζουν και τους τρεις όρους στον τίτλο ή στο περιεχόμενό τους. Για να εξασφαλιστεί ότι η αναζήτηση θα είναι όσο το δυνατόν πληρέστερη, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται, σε εναλλαγή και διάφορα συνώνυμα ή ομόρριζα των λέξεων [για παράδειγμα, «*ύφεση*» (recession) αντί για «*οικονομική κρίση*» (economic crisis) ή «*εγκληματικότητα*» (criminality) αντί για «*έγκλημα*» (crime)].

Επίσης, οι βάσεις δεδομένων έχουν τη δυνατότητα να ανιχνεύσουν σχετικές λέξεις με τη μέθοδο της αποκοπής (truncation). Για παράδειγμα, χρησιμοποιώντας την διατύπωση «*εγκλημ**» η βάση δεδομένων μπορεί να εντοπίσει όλες τις λέξεις όπου το πρόθεμα «*εγκλημ*» είναι η ρίζα (π.χ. έγκλημα, εγκληματικότητα, εγκληματοποίηση κ.λπ.). Παρόμοια με τη μέθοδο της αποκοπής, η λειτουργία “wildcard” των ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων επιτρέπει στην αντικατάσταση ενός γράμματος με ένα σύμβολο ώστε να παραχθούν περισσότερα σχετικά αποτελέσματα. Για παράδειγμα, η διατύπωση «*εγκληματικ*ς*» θα παράγει αποτελέσματα που συμπεριλαμβάνουν της λέξεις «*εγκληματικός*», «*εγκληματικής*» κ.ο.κ..

Οι αναζητήσεις στο διαδίκτυο μπορεί να είναι ευρύτερες, δεδομένου ότι δεν περιορίζονται από τα όρια μιας συγκεκριμένης βάσης δεδομένων. Ωστόσο, είναι πιθανό να παρουσιαστεί ένας μεγάλος όγκος μη-σχετικού υλικού. Ορισμένες μηχανές αναζήτησης, όπως το Google Scholar, περιορίζονται σε ακαδημαϊκές

έρευνες, αλλά συχνά απουσιάζει ο μεγάλος αριθμός ερευνητικών εργασιών που δεν έχουν δημοσιευθεί επίσημα και που μερικές φορές αναφέρονται ως «γκρίζα βιβλιογραφία» (“grey literature”) (Gough, Oliver & Thomas, 2013, p. 14). Το άλλο μειονέκτημα των αναζητήσεων στο διαδίκτυο είναι ότι είναι πιο δύσκολο να καταγραφεί η μέθοδος αναζήτησης με έναν τρόπο που μπορεί να καταγραφεί και, ως αποτέλεσμα, να αναπαραχθεί.

Παρά το γεγονός αυτό, οι αναζητήσεις στο διαδίκτυο μπορεί να αποτελέσουν ένα χρήσιμο «διπλό έλεγχο» της πιο συγκεκριμένης στρατηγική αναζήτησης και να εντοπίσει σημαντικές αδημοσίευτες έρευνες, που δεν μπορεί να βρεθούν σε καθιερωμένες βάσεις δεδομένων. Μια πιο επικεντρωμένη διαδικτυακή προσέγγιση είναι η αναζήτηση συγκεκριμένων ιστοσελίδων που είναι πιθανό να περιλαμβάνουν σχετικές μελέτες. Αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν τις ιστοσελίδες των ειδικών ερευνητικών κέντρων, των ερευνητικών ενώσεων ή των κρατικών υπηρεσιών (Gough, Oliver & Thomas, 2013, p. 14).

Μια στρατηγική αναζήτησης μπορεί επίσης να περιλαμβάνει τα τυπωμένα αντίγραφα περιοδικών ή βιβλίων, ιδιαίτερα εκείνων των περιοδικών που δεν περιλαμβάνονται στις κύριες βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων και των ερευνητικών θεμάτων όπου η πρωτογενή έρευνα αναφέρεται συχνά. Η εξέταση των καταλόγων αναφοράς των σχετικών μελετών μπορεί επίσης να οδηγήσει σε σχολιαστές άλλων σχετικών μελετών.

Επιπλέον, τα ευρετήρια αναφορών, όπως αυτά που παρέχει το Google Scholar πολύ συχνά αναφέρουν τις σχετικές έρευνες ως αναφορές σε άλλες παρόμοιες μελέτες. Με αυτόν τον τρόπο, ο κατάλογος αναφοράς μπορεί στη συνέχεια να οδηγήσει σε περαιτέρω σχετικές μελέτες. Αυτή η τεχνική «χιονοστιβάδας» μπορεί να είναι πολύ παραγωγική, αλλά μπορεί επίσης να περιορίσει την αναζήτηση σε μια επιλεγμένη ομάδα μελετών που αναφέρουν η μία την άλλη (Gough, Oliver & Thomas, 2013, p. 14).

Ύστερα από την αρχική συλλογή σχετικών ερευνών από τις διάφορες βάσεις δεδομένων συνήθως ακολουθεί η αναζήτηση παραθεμάτων ή βιβλιογραφίας (citation searching) η οποία περιλαμβάνει την επιλογή ενός αριθμού ερευνών που έχουν ήδη

προσδιοριστεί για ένταξη στην αναθεώρηση και στη συνέχεια την αναζήτηση για άρθρα που αναφέρονται σε αυτές τις έρευνες (Centre for Reviews and Dissemination, 2008, p. 19). Με λίγα λόγια, προτίθενται περισσότερες σχετικές αναφορές οι οποίες, μαζί με τα αρχικά αποτελέσματα από την αναζήτηση, θα ακολουθήσουν τα κριτήρια αξιολόγησης που θα αναλυθούν παρακάτω.

Σε αυτό το σημείο, αξίζει να αναφερθεί η αναγκαία τεκμηρίωση της αναζήτησης: Για κάθε αναζήτηση σε μια βάση δεδομένων ή σε μια ιστοσελίδα, θα πρέπει να καταγράφεται η ημερομηνία της αναζήτησης, τα αρχικά του προσώπου που έκανε την έρευνα (εάν η ανασκόπηση διεξάγεται από περισσότερο από ένα άτομο), ο τίτλος της βάσης δεδομένων, το εύρος των ημερομηνιών (πρώτη και τελευταία ημερομηνία) που καλύπτονται από τη βάση δεδομένων ή τυχόν περιορισμοί στις ημερομηνίες που διατίθενται στην έρευνα, και ο αριθμός των αποτελεσμάτων από την αναζήτηση. Αυτό επιτρέπει ώστε η αναζήτηση να μπορεί να αναπαραχθεί και να παρέχει ένα σαφές σημείο εκκίνησης για μελλοντικές έρευνες follow up (Littell, Corcoran & Pillai, 2008, p. 59).

3.3. Η αξιολόγηση των μελετών για να εντοπιστούν οι έρευνες που θα χρησιμοποιηθούν

Αφού έχουν εντοπιστεί όλες οι πιθανές μελέτες, αυτές με τη σειρά τους αξιολογούνται με τους ακόλουθους τρόπους: Αρχικά, κάθε μελέτη πρέπει να αξιολογείται με βάση τα κριτήρια «επιλεξιμότητας», ή ένταξης, σε σχέση με αυτό ακριβώς που μελετάμε (Hemingway & Brereton, 2009, p. 4). Τα κριτήρια ένταξης θα πρέπει να καθορίζονται σε ένα πρωτόκολλο, για να διασφαλίσει ότι τα όρια της εν λόγω ανασκόπησης είναι σαφώς καθορισμένα. Τα κριτήρια ένταξης θα πρέπει να συμπεριλαμβάνουν όλες τις μελέτες που ενδιαφέρουν τον ερευνητή.

Εάν τα κριτήρια είναι περιορισμένα εννοιολογικά, υπάρχει κίνδυνος «διαφυγής» σχετικών μελετών και η ικανότητα γενίκευσης των αποτελεσμάτων μπορεί να μειωθεί. Από την άλλη, εάν τα κριτήρια είναι υπερβολικά περιεκτικά η αναθεώρηση μπορεί να περιέχει πληροφορίες οι οποίες είναι δύσκολο να συγκριθούν και να συντεθούν (Centre for Reviews and Dissemination, 2008, p. 10), καθώς επίσης ο ερευνητής μπορεί να βρεθεί με έναν μεγάλο όγκο πληροφοριών που να μην

αφορούν στο ερευνητικό ερώτημα. Τα κριτήρια ένταξης πρέπει επίσης να είναι πρακτικά στην εφαρμογή τους επειδή, αν είναι πολύ λεπτομερείς, η διαλογή μπορεί να γίνει υπερβολικά περίπλοκη και χρονοβόρα.

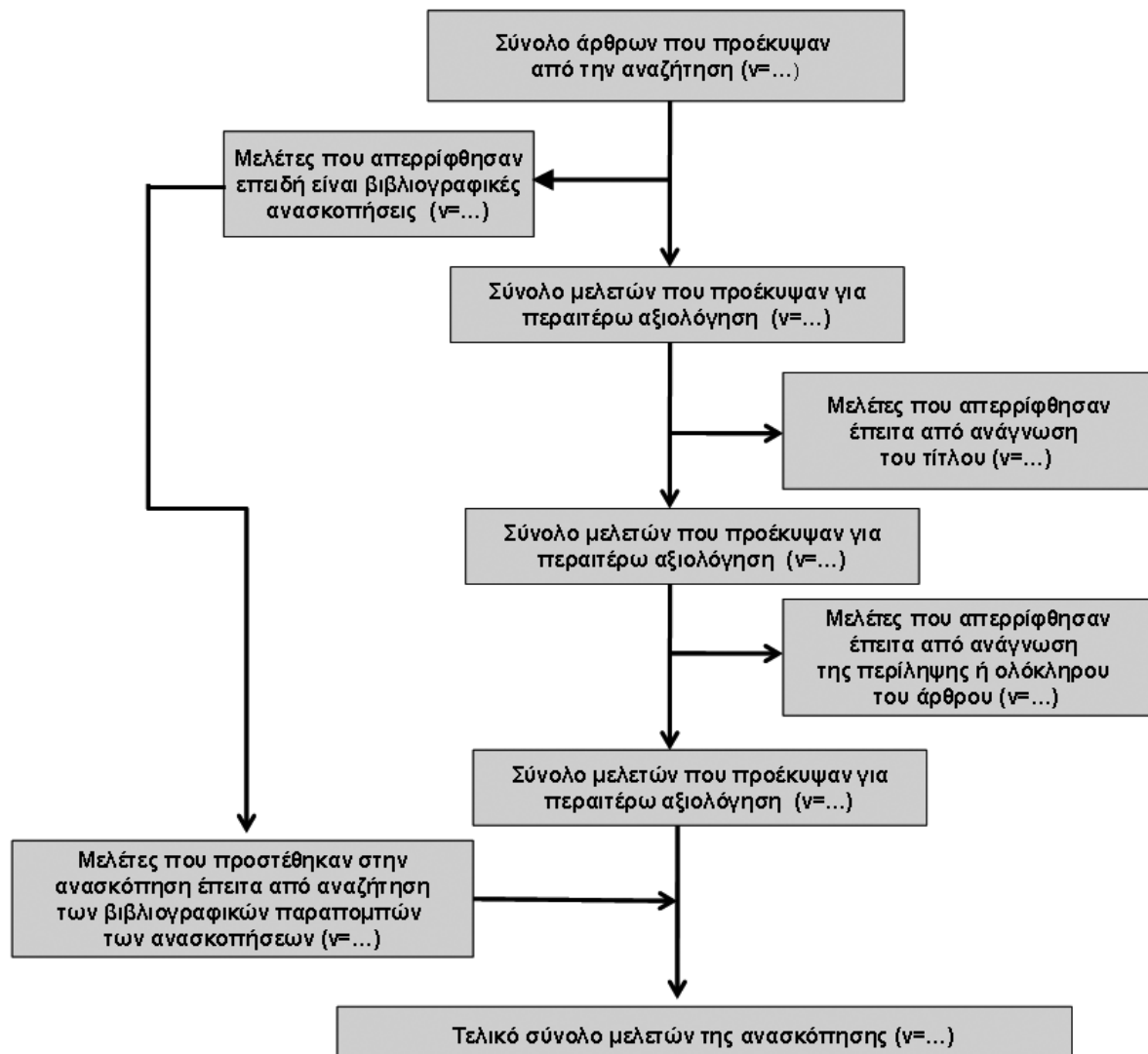
Ένα παράδειγμα κριτηρίου ένταξης είναι οι έρευνες να καθορίζονται από τις χώρες όπου η μελέτη έχει πραγματοποιηθεί ή από τη γλώσσα στην οποία η μελέτη έχει διεξαχθεί. Οι χώρες που προσδιορίζονται μπορεί να περιορίζονται, λόγω της εστίασης του ερευνητικού ερωτήματος. Επίσης, οι περιορισμοί της γλώσσας μπορεί να είναι περισσότερο προβληματικοί, λόγω των διαθέσιμων πόρων και γνώσεων των ερευνητών (Gough, Oliver & Thomas, 2013, p. 13).

Ως αποτέλεσμα, μετά από το αρχικό στάδιο επιλογής, οι μελέτες αξιολογούνται με βάση τη μεθοδολογική ποιότητά τους χρησιμοποιώντας το προκαθορισμένο πλαίσιο αξιολόγησης. Οι «κακής» ποιότητας μελέτες αποκλείονται, αλλά συζητούνται συνήθως στην έκθεση ανασκόπησης. Από τις υπόλοιπες μελέτες, αντλούνται τα συμπεράσματα, τα οποία εξάγονται σε μια βάση δεδομένων. Ορισμένες μελέτες αποκλείονται ακόμη και σε αυτό το προχωρημένο στάδιο (Hemingway & Brereton, 2009, p. 4).

Η κάθε μελέτη η οποία περνά από το πρώτο στάδιο, θα πρέπει να συγκρίνεται με τα κριτήρια ένταξης που αναπτύχθηκαν κατά την οριοθέτηση του ερευνητικού ερωτήματος. Για να συμπεριληφθεί στην ανασκόπηση, η κάθε μελέτη πρέπει να πληρεί όλα τα κριτήρια ένταξης και να μην συμπίπτει σε κανένα κριτήριο αποκλεισμού. Η τοποθέτηση σαφών κριτηρίων βάσει των οποίων θα αξιολογηθούν οι μελέτες καθιστά τη διαδικασία αποτελεσματική από άποψη χρόνου και κόστους. Επίσης, βοηθά στο να αποφυγεί οποιαδήποτε «κρυμμένη» προκατάληψη ή μεροληψία, έχοντας θέσει σαφείς και συνεπείς κανόνες πάνω στους οποίους οι μελέτες που χρησιμοποιούνται μπορούν να απαντήσουν σε συγκεκριμένες ερωτήσεις της έρευνας επισκόπησης. Έχοντας τη δυνατότητα ανάλυσης της κάθε μελέτης με βάση τα ίδια κριτήρια, τα θεμέλια για τα συμπεράσματα και για την κριτική που θα ασκηθεί γίνεται πιο σαφής και αμερόληπτη (EPPI-Centre, 2010, p. 11) .

Αφού ολοκληρωθεί η διαδικασία καταλληλότητας των ερευνών Στη συνέχεια δημιουργείται ο κατάλογος των μελετών που περιλαμβάνονται στην ανασκόπηση (Hemingway & Brereton, 2009, p. 4).

Το δεύτερο και τρίτο βήμα της συστηματικής ανασκόπησης συνοψίζονται στο παρακάτω σχήμα (σχήμα 2):

Σχήμα 2: Απεικόνιση των βημάτων της συστηματικής ανασκόπησης της βιβλιογραφίας σε μια βάση δεδομένων. (Παράθεση από Πατελάρου & Μπροκαλάκη, 2010, σ. 124).

3.4. Καταγραφή και σύνθεση των δεδομένων

Τα στοιχειώδη γνωρίσματα των μελετών συγκαταλέγονται σε μια προσχεδιασμένη φόρμα η οποία επιτρέπει στη σύγκριση και στην αξιολόγηση του βαθμού ομοιότητας μεταξύ τους (Πατελάρου & Μπροκαλάκη, 2010, σ. 125). Τα δεδομένα που εξάγονται περιλαμβάνουν μεθοδολογικά στοιχεία, όπως τα χαρακτηριστικά του δείγματος και των μεθόδων ανάλυσης, καθώς και τις διαπιστώσεις των ερευνών. Η μέθοδος της σύνθεσης εξαρτάται από το είδος ανάλυσης που θέλουμε να εκτελέσουμε και από τις ερωτήσεις αναθεώρησης (Victor, 2008, p. 3).

Πιο συγκεκριμένα, οι πληροφορίες που καταγράφονται στην προκαθορισμένη φόρμα χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν 1) Τα χαρακτηριστικά του περιλαμβάνουν οι μελέτες ώστε να προσφέρεται ένας «χάρτη» της έρευνας πάνω στο θέμα, όπως αυτός ορίζεται από το εν λόγω αντικείμενο εξέτασης και τα κριτήρια ένταξης, 2) Το πώς η κάθε έρευνα πραγματοποιήθηκε, για να είναι δυνατή η εκτίμηση της ποιότητας και της συνάφειας των μελετών που αναθεωρούνται και 3) Τα ευρήματα της κάθε μελέτης, έτσι να μπορούν να συντεθούν, αξιολογηθούν και αναθεωρηθούν (Gough, Oliver & Thomas, 2013, p. 15).

Με άλλα λόγια, στις περισσότερες συστηματικές ανασκοπήσεις, η κάθε έρευνα που συμπεριλαμβάνεται εξετάζεται προσεκτικά, χρησιμοποιώντας μια σειρά από προκαθορισμένες ερωτήσεις που απαντούν σε ερωτήσεις σχετικά με: 1) τα γενικότερα περιγραφικά δεδομένα των ερευνών, 2) τα αποτελέσματα των ερευνών, 3) τα μεθοδολογικά χαρακτηριστικά των ερευνών, ώστε να επιτραπεί η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των ερευνών. Μόλις ταξινομηθούν αυτά τα δεδομένα γίνεται ευκολότερη και η σύνθεση (EPPI-Centre, 2010, p. 11).

Στις βιβλιογραφικές ανασκοπήσεις, τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται από κάθε μεμονωμένη μελέτη δεν μπορεί πάντα να προκαθορίζονται σε ένα πρωτόκολλο, αλλά τα δεδομένα μπορούν να καταγράφονται με έναν αμερόληπτο και συστηματικό τρόπο που περιγράφεται λεπτομερώς στην συστηματική ανασκόπηση. Επίσης, πολλές πληροφορίες δεν μπορούν να συνοψιστούν αριθμητικά, επειδή μπορεί να είναι υπερβολικά λεπτομερείς και ποικίλες για μια συγκεκριμένη κατηγοριοποίηση. Αυτά τα δεδομένα που εξάγονται με τη μορφή «ελεύθερου κείμενου» μπορούν να

λάβουν τη μορφή βασικών εννοιών και θεμάτων που έχουν επισημανθεί από τους συντάκτες των μελετών και, έτσι, να κατηγοριοποιηθούν με αυτόν τον τρόπο.

Η σύνθεση απαρτίζει τα συνδυασμένα ευρήματα όλων των μελετών που περιλαμβάνονται στην συστηματική ανασκόπηση. Ουσιαστικά πρόκειται για μια ανεπτυγμένη καταχώριση των αποτελεσμάτων των μεμονωμένων μελετών και μπορεί να λάβει διάφορε μορφές (EPPI-Centre, 2010, p. 15), όπως για παράδειγμα:

α) Τη στατιστική μετα-ανάλυση (statistical meta-analysis), που είναι ένα σύνολο από στατιστικές διαδικασίες, σχεδιασμένες ώστε να συνδυάζουν τα αριθμητικά αποτελέσματα των πρωτογενών ερευνών.

β) Την εννοιολογική σύνθεση (Conceptual synthesis) η οποία υφίσταται όπου οι διαφορετικές αντιλήψεις και έννοιες σχετικά με τον κόσμο δημιουργούν νέες έννοιες ή σημασίες. Για παράδειγμα, η μετα-εθνογραφία (meta-ethnography) συνδυάζει τα αποτελέσματα των διαφόρων εθνογραφικών μελετών για την κατανόηση των φαινομένων κάτω από ένα μεγαλύτερο πρίσμα από αυτό που προσφέρουν οι μεμονωμένες εθνογραφικές μελέτες.

και

γ) Την αφηγηματική εμπειρική σύνθεση (Narrative empirical synthesis), που συγκεντρώνει τα αποτελέσματα της εμπειρικής έρευνας σε μια αφηγηματική μορφή και παρέχει έναν ευπρόσιτο συνδυασμό των αποτελεσμάτων των επιμέρους μελετών σε δομημένες αφηγήσεις ή σε συνοπτικούς πίνακες. Με τον τρόπο αυτό, τα αποτελέσματα από τις διάφορες έρευνες μπορεί να συντεθούν και να έλθει εις πέρας μια αξιολογική έρευνα. Αυτή η μέθοδος είναι και αυτή που θα χρησιμοποιηθεί και στην παρούσα εργασία.

3.5. Η κριτική αξιολόγηση

Πρόκειται για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την εγκυρότητα ορισμένων πτυχών των πρωτογενών ερευνών. Στο στάδιο αυτό καθορίζεται το εάν οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται στις μελέτες μπορούν να εμπιστευθούν ώστε να παρέχουν μια πραγματική και ακριβή εικόνα των φαινομένων που μελετώνται (Evans & Kowanko,

2000, p. 35). Σε αυτό το σημείο μιας συστηματικής ανασκόπησης παρουσιάζονται, επίσης, τα τελικά συμπεράσματα και οι παρατηρήσεις από την εφαρμογή των παραπάνω μεθόδων (Εμμανουήλ & Λιναρδής, 2013, σ. 110).

4. ΣΥΝΟΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάστηκε η μέθοδος της συστηματικής ανασκόπησης, η οποία χρησιμοποιείται στην παρούσα έρευνα, και τα βήματα που, ιδανικά, ακολουθούνται για την επιτυχή διεκπεραίωση μιας τέτοιας ανάλυσης. Στο επόμενο κεφάλαιο ακολουθεί η πρακτική εφαρμογή των σταδίων αυτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 – ΑΝΑΛΥΣΗ

1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Το παρόν κεφάλαιο, ουσιαστικά, αποτελεί τη πρακτική εφαρμογή του προηγούμενου κεφαλαίου. Πιο συγκεκριμένα, εφαρμόζονται τα στάδια που ακολουθούνται σε μια συστηματική ανασκόπηση, για τις ανάγκες της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα γίνει, επίσης, η απεικόνιση, σε διαγράμματα, των αποτελεσμάτων της συστηματικής ανασκόπησης που εφαρμόστηκε. Αυτά τα αποτελέσματα θα συζητηθούν στο πέμπτο κεφάλαιο.

2. Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΣΤΑΔΙΩΝ ΤΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗΣ

2.1. Το ερευνητικό ερώτημα

Στο σημείο αυτό, θα γίνει η «ανατομία» του ερευνητικού ερωτήματος, όπου ο κάθε όρος που αναφέρεται στο ερευνητικό ερώτημα θα αναλυθεί ως προς τη σημασία του.

Το ερευνητικό ερώτημα, όπως περιγράφηκε και στο πρώτο κεφάλαιο, έχει ως εξής:

«Ποιά είναι τα (1) κοινά μεθοδολογικά προβλήματα που προκύπτουν στις (2) ποσοτικές έρευνες που έχουν διεξαχθεί, κατά τον (3) 20^ο και 21^ο αιώνα, σχετικά με την πιθανή σχέση μεταξύ των (4) οικονομικών κρίσεων και υφέσεων και του (5) εγκλήματος».

Η ανάλυση των όρων είναι η εξής:

(1) Ως «κοινά μεθοδολογικά προβλήματα» ορίζω τα ζητήματα που προκύπτουν από την κάθε επιλογή που κάνει ο κάθε μελετητής των ερευνών που συμπεριλαμβάνονται στην παρούσα μελέτη και που μπορεί να έχουν αντίκτυπο στα πορίσματα των μελετών αυτών.

Πιο συγκεκριμένα, αναλογίζονται τα θέματα, τα προβλήματα και οι ερωτήσεις που σχετίζονται με τις διαστάσεις που καθορίζονται για το συγκεκριμένο ζητούμενο (κατά πόσο μια οικονομική κρίση ή ύφεση επηρεάζει την εγκληματικότητα). Αφορούν θέματα, όπως την αξιοπιστία και την εγκυρότητα

των δεδομένων, τα αποτελέσματα, τα συμπεράσματα και τις γενικεύσεις των ερευνών.

- (2) Εδώ συμπεριλαμβάνονται, όπως θα φανεί και από το πρωτόκολλο συμπερίληψης που θα ακολουθήσει, μόνο οι ποσοτικές έρευνες που έχουν διεξαχθεί πάνω στο ζήτημα.
- (3) Πρόκειται για μια από τις παραμέτρους που συμπεριλαμβάνονται στα κριτήρια αξιολόγησης που θα ακολουθήσουν. Ουσιαστικά, δεν συμπεριλαμβάνονται έρευνες που διεξήχθησαν πριν από την έναρξη του 20^{ου} αιώνα. Αυτός ο περιορισμός εφαρμόζεται ώστε, μέσα από μια πιο συγκεχυμένη χρονική περίοδο, οι μεθοδολογικές επιλογές να είναι πιο συγκρίσιμες και παρόμοιες.
- (4) Μια ακόμη από τις προκαθορισμένες παραμέτρους ένταξης. Συγκεκριμένα, συζητούνται μόνο οι έρευνες που έχουν διεξαχθεί συμπεριλαμβάνοντας περιόδους οικονομικής κρίσης ή ύφεσης (δίδεται ορισμός στο κεφάλαιο της βιβλιογραφικής ανασκόπησης) και όχι μεμονωμένες συνέπειες τέτοιων φαινομένων που μπορεί να προκύπτουν και σε οποιαδήποτε χρονική περίοδο (π.χ. ανεργία, φτώχεια κ.λπ.).
- (5) Ως έγκλημα, καθορίζεται όποια συμπεριφορά μπορεί να «αποδειχθεί» από την κάθε μελέτη ως εγκληματική (είτε μέσω των ορισμών που δίδονται, ή από τα επίσημα στατιστικά, από τις έρευνες θυματοποίησης και από άλλες πηγές που μπορεί να χρησιμοποιούνται στην εκάστοτε έρευνα).

2.2. Η αναζήτηση των κατάλληλων μελετών

Για τους σκοπούς της συγκεκριμένης έρευνας, η πρώτη αναζήτηση σχετικά με το θέμα έγινε στην ιστοσελίδα του Campbell Collaboration (www.campbellcollaboration.org), η οποία παρουσιάζει τις εν εξελίξει και ολοκληρωμένες συστηματικές ανασκοπήσεις σχετικά με την εγκληματικότητα, την εκπαίδευση, την κοινωνική πρόνοια και την ποινικής δικαιοσύνη - ώστε να εξακριβωθεί εάν έχει διεξαχθεί παρόμοια συστηματική ανασκόπηση. Από την αναζήτηση δεν βρέθηκαν

αποτελέσματα διεξαγωγής συστηματικής ανασκόπησης των ερευνών που να έχουν αναλύσει το θέμα οικονομικής κρίσης και εγκληματικότητας.

Η επόμενη αναζήτηση έγινε με τη βοήθεια της ακαδημαϊκής βάσης δεδομένων Google Scholar, χρησιμοποιώντας αρχικά τους όρους “economic crisis AND crime” η οποία απέφερε πληθώρα αποτελεσμάτων. Η πρώτη σελίδα των αποτελεσμάτων αναζήτησης, στην οποία αποφαίνονται 9 από τα 861.000 αποτελέσματα, παρουσιάζεται στο παράρτημα 1.

Λόγω του μεγάλου εύρους των αποτελεσμάτων ακολούθησε η διαδικασία του αρχικού αποκλεισμού ερευνών. Για κάποια από τα αποτελέσματα ο αποκλεισμός ήταν σχετικά απλός από την ανάγνωση των τίτλων. Ακολούθησε η «πρόχειρη» ανάγνωση των ερευνών στις οποίες υπήρχε πρόσβαση (όπου ήταν διαθέσιμες αναγνώστηκαν οι περιλήψεις των ερευνών) ώστε να καθοριστεί το εάν είναι σχετικές για την απάντηση του ερευνητικού ερωτήματος.

Η ίδια διαδικασία ακολουθήθηκε και με την αναζήτηση της φράσης “recession AND crime” και με άλλες παραλλαγές, χρησιμοποιώντας επίσης τις μεθόδους της αποκοπής (truncation) και της λειτουργίας wildcard που αναλύθηκαν στο τρίτο κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Η διαδικασία επαναλήφθηκε και με ελληνικούς όρους (π.χ. «οικονομική κρίση και έγκλημα»).

Ωστόσο, οι μηχανές αναζήτησης όπως το Google Scholar περιορίζονται στην ακαδημαϊκή βιβλιογραφία και για αυτόν τον λόγο, θα μπορούσε να απουσιάζει ο μεγάλος αριθμός ερευνών που δεν έχουν δημοσιευθεί επίσημα και που μερικές φορές αναφέρεται ως «γκρίζα βιβλιογραφία» (Gough, Oliver & Thomas, 2013, p. 14). Για το λόγο αυτό, η διαδικασία επαναλήφθηκε στη μηχανή αναζήτησης του Google (με την κατάληξη filetype:pdf ή filetype:doc ώστε να «φιλτραριστεί» η μορφοποίηση των αποτελεσμάτων).

Η αναζήτηση συνεχίστηκε και στην ψηφιακή βιβλιοθήκη ακαδημαϊκών περιοδικών, βιβλίων, και πρωτογενών πηγών JSTOR (www.jstor.org) και στις ιστοσελίδες ευρέως διαδεδομένων εγκληματολογικών περιοδικών όπως το *British Journal of Criminology*

και το *Journal of Contemporary Criminal Justice*, και σε άλλες παρόμοιες και αξιόπιστες πηγές.

Όσον αφορά τα «τυπωμένα» αντίγραφα βιβλίων, η αρχική αναζήτηση, με τους όρους που προαναφέρθηκαν, έγινε στην ιστοσελίδα της βιβλιοθήκης του Παντείου Πανεπιστημίου (www.library.panteion.gr) η οποία όμως δεν απέφερε αποτελέσματα. Άλλα βιβλία από τη βιβλιοθήκη του Παντείου Πανεπιστημίου χρησίμευσαν στον εμπλουτισμό του θεωρητικού κεφαλαίου της παρούσας εργασίας.

Επίσης, έπειτα από την ανάγνωση των άρθρων που προέκυψαν από την αρχική αναζήτηση εντοπίστηκαν χρήσιμα βιβλία εκ των οποίων ορισμένα, στη συνέχεια, προμηθεύτηκαν, από δεύτερο χέρι και σε μικρό κόστος, από το διαδικτυακό βιβλιοπωλείο Amazon (www.amazon.co.uk) (π.χ. Box, 1987 & Messner & Rosenfeld, 1997).

Αξίζει να σημειωθεί, σε αυτό το σημείο, ένα από τα μεθοδολογικά προβλήματα της παρούσας συστηματικής ανασκόπησης που αφορά στην πρόσβαση σε ακαδημαϊκές μελέτες. Πιο συγκεκριμένα, τα περισσότερα ακαδημαϊκά περιοδικά είναι τώρα ουσιαστικά δωρεάν για τους περισσότερους από τους αναγνώστες τους, οι οποίοι μπορούν να έχουν πρόσβαση σε πανεπιστημιακές βάσεις δεδομένων της βιβλιοθήκης και όπου, με αυτόν τον τρόπο, είναι δυνατή και η πρόσβαση από το σπίτι. Παρ' όλα αυτά, τα ελληνικά Πανεπιστήμια δεν προσφέρουν το ίδιο εύρος πρόσβασης που προσφέρουν τα Πανεπιστήμια άλλων χωρών του εξωτερικού (π.χ. στο Ηνωμένο Βασίλειο), και, έτσι, υπήρξε περιορισμός πρόσβασης σε ορισμένα ακαδημαϊκά άρθρα που θα μπορούσαν να είναι χρήσιμα για την παρούσα έρευνα.

Με τον ίδιο τρόπο, η πρόσβαση σε βιβλία, αν και είναι προβληματική γενικότερα, είναι ιδιαίτερα δυσκολότερη στην Ελλάδα, όπου οι πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες είναι λιγότερο ενημερωμένες όσον αφορά τις ξενόγλωσσες εκδόσεις. Επίσης, στην Ελλάδα, είναι πιο σπάνια η πρόσβαση σε ηλεκτρονικά βιβλία (eBooks), καθώς πολλά πανεπιστήμια δεν είναι εγγεγραμμένα σε διαδικτυακές βιβλιοθήκες όπως το ebrary (www.ebrary.com).

Για αυτούς τους λόγους, και λόγω της έλλειψης κονδυλίων για την αγορά όλων των σχετικών βιβλίων και συγγραμμάτων για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας, η έρευνα ενδέχεται να είναι ελλιπής όσον αφορά στο μέγεθος και τη συλλογικότητα των ερευνών που συμπεριλαμβάνονται στην ανάλυση.

2.3. Τα κριτήρια ένταξης των ερευνών προς ανάλυση

Όπως αναφέρθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, το πρώτο στάδιο απόκλισης αφορά σε έρευνες που αντιμετωπίζουν πρακτικά εμπόδια αξιοποίησης. Σε αυτά τα εμπόδια συγκαταλέγονται παράμετροι όπως η γλώσσα στην οποία έχει γραφτεί η έρευνα και η χρονολογία διεξαγωγής της έρευνας. Στην παρούσα εργασία αποκλείστηκαν έρευνες που δεν έχουν γραφτεί στις γλώσσες κατανόησης του συγγραφέα - δεν συμπεριλήφθηκαν δηλαδή έρευνες η οποίες δεν είχαν εκπονηθεί (ή που δεν έχουν μεταφραστεί) στα Ελληνικά, Αγγλικά ή Γαλλικά – και δεν λήφθηκαν υπόψη, όπως προαναφέρθηκε, έρευνες που εκπονήθηκαν πριν από τον εικοστό αιώνα.

Σε αυτό το στάδιο απόκλισης, και έπειτα από την ανάγνωση των περιλήψεων των αποτελεσμάτων, αγνοήθηκαν επίσης έρευνες οι οποίες δεν αφορούσαν άμεσα στο θέμα διερεύνησης, ή που μπορεί να ήταν και «ψευδώς θετικά» αποτελέσματα από την αναζήτηση.

Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι, σε αυτό το στάδιο, υπήρξαν έρευνες οι οποίες ενώ τοποθετούνται στην κατηγορία των «κριτηρίων αποκλεισμού», βοήθησαν στην συγκέντρωση περεταίρω σχετικών ερευνών οι οποίες κατόπιν εντάχθηκαν στην ανάλυση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η βιβλιογραφική έρευνα των Xenakis & Cheliotis (2009), η οποία παρέπεμψε σε σχετική έρευνα (συγκεκριμένα των Arvanites & Defina, 2006), η οποία δεν είχε εντοπιστεί αρχικά, και που τηρούσε τα κριτήρια ένταξης.

Με άλλα λόγια, δημιουργήθηκε κατά κάποιον τρόπο μια διαδικασία παρόμοια με την μέθοδο της «χιονοστιβάδας», η οποία χρησιμοποιείται συνήθως για την εύρεση συμμετεχόντων σε ποιοτικές έρευνες (Oppenheim, 1992, p. 42, May, 2001, p. 95,

Robson, 1993, p. 142), η οποία παρουσίασε νέα αποτελέσματα που διαφορετικά δεν θα είχαν εντοπιστεί.

Σε αυτό το στάδιο, συγκεντρώθηκαν πενήντα οκτώ (58) έρευνες. Στη συνέχεια, αυτές οι πενήντα οκτώ (58) έρευνες, συγκρίθηκαν με μια ένα προ-σχεδιασμένο πρωτόκολλο που δημιουργήθηκε ώστε να εξετάσει την «καταλληλότητα» των συνολικών αποτελεσμάτων. Το προκαθορισμένο πρωτόκολλο των κριτηρίων ένταξης αποφαίνεται στον πίνακα 1:

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΝΤΑΞΗΣ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ
Έρευνες σχετικά με τη διασύνδεση «οικονομικής κρίσης» ή «ύφεσης» και «εγκληματικότητας»	Έρευνες που δεν αφορούν σε περίοδο οικονομικής ύφεσης ή κρίσης και δεν εμπεριέχουν πληροφορίες σχετικά με αυτές τις περιόδους
Έρευνες οι οποίες, αν και δεν έχουν διεξαχθεί επί τούτου για την διερεύνηση περιόδων οικονομικής κρίσης ή ύφεσης, προσφέρουν σχετικά αποτελέσματα	Βιβλιογραφικές ανασκοπήσεις
Ποσοτικές έρευνες	Ποιοτικές έρευνες
Έρευνες που έχουν διεξαχθεί από την έναρξη του 20 ^{ου} αιώνα και έπειτα	Έρευνες που έχουν διεξαχθεί πριν από την έναρξη του 20 ^{ου} αιώνα
Έρευνες σε βιβλία (μονογραφίες και κεφάλαια από συλλογικούς τόμους)	Θεωρητικά συγγράμματα
Έρευνες από άρθρα σε ακαδημαϊκά, και μη, περιοδικά	Πανεπιστημιακές σημειώσεις
Έρευνες από πανεπιστημιακές εργασίες	Προφορικές αναλύσεις
Διδακτορικές διατριβές	Μετα – αναλύσεις
Έρευνες δημοσιευμένες, υπό δημοσίευση και αδημοσίευτες	Συστηματικές ανασκοπήσεις

Πίνακας 1: Το προκαθορισμένο πρωτόκολλο των κριτηρίων ένταξης.

Τα νέα «ευρήματα» ακολούθησαν και αυτά τις παραπάνω διαδικασίες και με αυτόν τον τρόπο η ανασκόπηση κατέληξε να συμπεριλαμβάνει δεκαπέντε (15) έρευνες.

Οι λόγοι για τους οποίους αποκλείστηκαν οι υπόλοιπες σαράντα τρεις (43) έρευνες (από τις αρχικές 58) αναφέρονται συνοπτικά στο παράρτημα 3.

2.4. Καταγραφή και σύνθεση των δεδομένων

Το επόμενο στάδιο που ακολουθήθηκε ήταν το στάδιο της καταγραφής των δεδομένων και, στην ουσία, της σύνθεσης των δεδομένων. Όπως αναφέρθηκε και στο κεφάλαιο της Μεθοδολογίας, αυτό το στάδιο ακολούθησε την μέθοδο της αφηγηματικής εμπειρικής σύνθεσης (narrative empirical synthesis) όπου τα αποτελέσματα συγκεντρώθηκαν με αφηγηματική, και όχι με αριθμητική μορφή, και τα αποτελέσματα των επιμέρους μελετών συγκεντρώθηκαν σε δομημένες αφηγήσεις και σε συνοπτικούς πίνακες.

Με άλλα λόγια, οι 15 έρευνες που συγκεντρώθηκαν από τα παραπάνω στάδια ακολούθησαν την παρακάτω διαδικασία: (1) την οργάνωση των διαφόρων μεθοδολογικών παραμέτρων των μελετών σε λογικές κατηγορίες, (2) την ανάλυση των αποτελεσμάτων σε κάθε μία από τις κατηγορίες ξεχωριστά, και (3) τη συλλογική σύνθεση των μεθοδολογικών προβλημάτων από όλες τις μελέτες που περιλαμβάνονται, σε αντιπαράθεση με τα αποτελέσματά τους. Για την ευκολία του αναγνώστη, εκπονήθηκαν επίσης οι περιλήψεις της κάθε μιας έρευνας, που παρουσιάζονται στο παράρτημα 2.

2.5. Αξιολόγηση της μεθοδολογίας

Στη συνέχεια, στις δεκαπέντε (15) τελικές έρευνες εφαρμόστηκε ο ευρετηριασμένος κατάλογος (check-list) για την αξιολόγηση της μεθοδολογίας των ερευνών αυτών που βρίσκεται στον πίνακα 2, παρακάτω.

Ο κατάλογος αυτός δημιουργήθηκε «εμπνευσμένος» από παρόμοιες τυποποιημένες λίστες⁵ που έχουν χρησιμοποιηθεί σε έρευνες που χρησιμοποιούν τη μέθοδο της

⁵ Όπως τα εργαλεία QUADAS (quality assessment for diagnostic accuracy studies) (Whiting, Rutjes, Reitsma, Bossuyt & Kleijnen, 2003), QUADAS 2 (Whiting, Rutjes, Westwood, Mallett, Deeks, Reitsma, Leeflang, Sterne & Bossuyt, 2011) και AMSTAR (assessment of multiple systematic reviews) (Shea, Grimshaw, Wells et al, 2007)

συστηματικής ανασκόπησης. Επειδή όμως οι έρευνες αυτές αφορούν κυρίως στον τομέα της υγείας, ο κατάλογος που χρησιμοποιείται στην παρούσα έρευνα ουσιαστικά δημιουργήθηκε εκ νέου, καθώς δεν υπάρχει τίποτε παρόμοιο.

A / A	Πηγή	Τύπος και κατάσταση έρευνας	Χρονολογία	Χωρική έκταση έρευνας	Πληθυσμός	Σχεδιασμός (design)	Σύνοψη του σκοπού της έρευνας	Δεδομένα	Είδος εγκλημάτων	Παράμετρος μέτρησης οικονομικών συνθηκών	Αποτέλεσμα	Μεθοδολογικά προβλήματα
1	Arvanites & Defina (2006)	Δημοσιευμένη έρευνα (σε ακαδημαϊκό περιοδικό)	1986-2001	ΗΠΑ	Ολόκληρος ο πληθυσμός της χώρας Νέοι 17-24 Αλλοδαποί (τρεις παράμετροι πληθυσμού)	Δεδομένα πάνελ (Συνδυασμός χρονολογικών σειρών και διατμηματικών δεδομένων)	Να εξετάσει τη διακύμανση του οικονομικού κύκλου στην εγκληματικότητα του «δρόμου»	Επίσημα στατιστικά	Εγκλήματα ιδιοκτησίας Βίαια εγκλήματα	ΑΕΠ	Θετικό όσον αφορά στην αύξηση των βίαιων εγκλημάτων και των εγκλημάτων ιδιοκτησίας το 1991. Ουδέτερο αποτέλεσμα όσον αφορά τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας.	- Χρήση στατιστικών για ολόκληρη τη χώρα - Αποκλειστική χρήση επίσημων στατιστικών
2	Braithwaite, Chapman & Kapuscinski (1992)	Δημοσιευμένη έρευνα (σε ακαδημαϊκό περιοδικό)	1921 - 1987	Αυστραλία	Ολόκληρος ο πληθυσμός της χώρας (Τρεις παράμετροι: συνολική ανεργία, ανεργία ανδρών, ανεργία γυναικών)	Δεδομένα χρονολογικών σειρών	Να εξετάσει εάν η ανεργία έχει αντίκτυπο στο έγκλημα	Κυρίως από «επίσημες» πηγές	Ανθρωποκτονία με πρόθεση	Ανεργία	Αρνητικό για την περίοδο 1929 -1932	- Χρήση στατιστικών για ολόκληρη τη χώρα - Αναλογίζεται μόνο την ανθρωποκτονία με πρόθεση
3	Campos, Dent, Fry & Reid (2010)	Δημοσιευμένη έρευνα (σε ακαδημαϊκό περιοδικό)	2008-2009	Ηνωμένο Βασίλειο	Ολόκληρος ο πληθυσμός	Δεδομένα χρονολογικών σειρών	Να εξετάσει τις επιπτώσεις της πρόσφατης οικονομικής ύφεσης (2008 - 2009) στο Ηνωμένο Βασίλειο	Επίσημα στατιστικά της αστυνομίας και δεδομένα έρευνας θυματοποίησης (BCS)	Εγκλήματα ιδιοκτησίας Βίαια εγκλήματα	ΑΕΠ	Μείωση της συνολικής εγκληματικότητας και αύξηση συγκεκριμένων εγκλημάτων (κυρίως κατά της ιδιοκτησίας) σε ορισμένες περιοχές	- Πιθανή χρονική υστέρηση (lag effect) - Χρήση στατιστικών για ολόκληρη τη χώρα
4	Cui (2010)	Αδημοσίευτη ερευνητική εργασία (working paper)	2005 - 2009	Pittsburgh, Pennsylvania (ΗΠΑ)	Ολόκληρη η πόλη	Μέθοδος «διαφορών στις διαφορές»	Να εξεταστεί εάν οι κατασχέσεις κατοικιών και τα μη κατοικημένα σπίτια αυξάνουν την εγκληματικότητα	Επίσημα στατιστικά	Συνολική εγκληματικότητα σε κατηγορίες	Κατασχέσεις κατοικιών	Ουδέτερο για τις κατασχέσεις, θετικό στη βίαιη εγκληματικότητα (15% αύξηση) για τα ακατοίκητα σπίτια	Πιθανή χρονική υστέρηση (lag effect)

5	de Blasio & Menon (2013)	Αδημοσίευτη ερευνητική εργασία (working paper)	2007-2009	Ιταλία	Ολόκληρος ο πληθυσμός χωρισμένος σε συσσωματώματα από δύο ή περισσότερους γειτονικούς δήμους	Δεδομένα πάνελ (Συνδυασμός χρονολογικών σειρών και συσσωματωμέ- νων δεδομένων περιοχών)	Να εξετάσει τις επιπτώσεις των τοπικών οικονομικών δυσχερειών στην εγκληματικότητα	Συνδυασμός επίσημων στατιστικών της αστυνομίας και στατιστικών από έρευνες θυματοποίη- σης (Sistema di Indagine)	Εγκλήματα με οικονομικό κίνητρο (κλοπές, εκβιασμός και ληστείες) και εγκλήματα χωρίς οικονομικό κίνητρο (ανθρωποκτονίες με πρόθεση, σεξουαλικές επιθέσεις και σεξουαλικά εγκλήματα)	Περίοδος οικονο- μικής ύφεσης και φτώχεια	Θετικός συσχετισμός για τα εγκλήματα οικονομικού κινήτρου και ουδέτερος για τα εγκλήματα μη οικονομικού κινήτρου	• Τα δεδομένα "Sistema si Indagine" ενδέχεται να είναι προκατειλημμένα. • Δεν είναι ξεκάθαρη η μέθοδος. • Δεν αναγνωρίζονται οι αδυναμίες της έρευνας • Πιθανή χρονική υστέρηση (lag effect)
6	Hollis (2011)	Διπλωματική εργασία για της ανάγκες μεταπτυχιακών σπουδών	2005 - 2009	ΗΠΑ	Όλος ο πληθυσμός ανά Πολιτεία	Δεδομένα πάνελ (Συνδυασμός χρονολογικών σειρών και διατμηματικών δεδομένων)	Να εξεταστεί το κατά πόσο η ανεργία επηρεάζει τα εγκλήματα ιδιοκτησίας	Επίσημα στατιστικά	Εγκλήματα ιδιοκτησίας	Ανεργία	Αρνητικό σε συνολικό επίπεδο	• Πιθανή χρονική υστέρηση (lag effect) • Χρήση στατιστικών για ολόκληρη τη χώρα ανά πολιτεία
7	Janko & Popli (2013)	Αδημοσίευτη ερευνητική εργασία (working paper)	1979 - 2006	Καναδάς	Όλος ο πληθυσμός των επαρχιών (provinces) του Καναδά αλλά μη συμπεριλαμβανομέ- νων των τριών διαμερισμάτων (territories) Nunavut, Yukon & NW territories	Δεδομένα πάνελ (Συνδυασμός χρονολογικών σειρών και διατμηματικών δεδομένων)	Να καθοριστεί εάν η ανεργία μπορεί να προβλέψει την αύξηση εγκλημάτων ιδιοκτησίας και βίαιων εγκλημάτων στον Καναδά	Επίσημα στατιστικά	Εγκλήματα ιδιοκτησίας Βίαια εγκλήματα	Ανεργία	Θετικό για τα εγκλήματα ιδιοκτησίας Ουδέτερο για τα βίαια εγκλήματα	• Αποκλειστική χρήση επίσημων στατιστικών • Χρήση στατιστικών για ολόκληρη τη χώρα
8	Krisberg, Guzman, & Vuong (2009)	Δημοσιευμένη έρευνα (από κρατικό ή παγκόσμιο φορέα)	1970 - 2009 (Υφέσεις 1973 - 1975, 1980, 1981 - 1982, 1990 - 1991 & 2001)	Οι πέντε Πολιτείες των ΗΠΑ με τον μεγαλύτερο πληθυσμό (California, Florida, Texas, New York & Illinois)	Όλος ο πληθυσμός των πέντε Πολιτειών	Δεδομένα χρονολογικών σειρών	Να αναλογιστεί εάν η οικονομία, και ιδίως σε περίοδο οικονομικής κρίσης, έχει αντίκτυπο στην εγκληματικότητα	Επίσημα στατιστικά	Εγκλήματα ιδιοκτησίας Βίαια εγκλήματα Αριθμός συλλήψεων Πληθυσμός φυλακών	Περίοδος οικονομική ς ύφεσης (δίδεται ορισμός)	Ουδέτερο αποτέλεσμα για τα εγκλήματα ιδιοκτησίας, βίαια εγκλήματα όπως και για τον αριθμό συλλήψεων.	• Δεν αναφέρεται η ακριβής μεθοδολογική πορεία που ακολουθήθηκε • Χρησιμοποιεί μόνο επίσημα στατιστικά (αν και από διαφορετικές πηγές) • Χρήση στατιστικών για ολόκληρη τη χώρα

9	National Institute of Economic and Industry Research (NIEIR) (2009)	Δημοσιευμένη έρευνα (από κρατικό ή παγκόσμιο φορέα)	1972 - 2006 και προβλέψεις για 2009 - 2039	Αυστραλία	Πληθυσμός της Victoria, του Queensland και της Νότιας Αυστραλίας (δεν αναφέρεται το ποσοστό του πληθυσμού)	Δεδομένα πάνελ που δημιουργήθηκαν από τον συνδυασμό χρονολογικών σειρών για την κάθε περιοχή και συγκεντρωμένων (pooled) διατμηματικών δεδομένων από την κάθε περιοχή.	Να προβλέψει τις συνέπιες της πρόσφατης οικονομικής κρίσης (2009 -) στην εγκληματικότητα της Βικτώριας	Δεν αναφέρονται	Εγκλήματα ιδιοκτησίας (κλοπές, διαρρήξεις, ληστείες)	Ανεργία σε άνδρες 15 - 34 ετών	Θετικό	• Αναλογίζεται μόνο εγκλήματα ιδιοκτησίας • Συσχετίζει την ανεργία μιας συγκεκριμένης κατηγορίας ανθρώπων με τη συνολική «εικόνα» • Χρήση στατιστικών για ολόκληρη τη χώρα • Κάνει προβλέψεις • Δεν αναφέρει τις πηγές από όπου άντλησε τις στατιστικές πληροφορίες • «Κατασκευή» συγκεντρωμένων (pooled) διατμηματικών δεδομένων
10	Nilsson & Estrada (2003)	Δημοσιευμένη έρευνα (σε ακαδημαϊκό περιοδικό)	1988 - 1999	Σουηδία	Δείγμα του πληθυσμού (περίπου 72.397 άτομα), ηλικίας 16-84	Διατμηματικά δεδομένα	Να εξετάσει το κατά πόσο η θυματοποίηση επηρεάζεται από τη θέση των ατόμων στις διάφορες κοινωνικές ομάδες και από τα προβλήματα της κοινωνικής πρόνοιας	Έρευνα θυματοποίησης	Εγκλήματα ιδιοκτησίας Βίαια εγκλήματα	Συνολική περίοδος "οικονομικής κρίσης" Επίπεδο κοινωνικής πρόνοιας	Ουδέτερη σχέση μεταξύ κρίσης και εγκλημάτων Θετική σχέση μεταξύ κρίσης και βίαιων εγκλημάτων	• Εξετάζεται ένα σχετικά μικρό δείγμα πληθυσμού • Αποκλειστική χρήση έρευνας θυματοποίησης • Χρήση στατιστικών για ολόκληρη τη χώρα
11	Police Federation of England & Wales (2009)	Δημοσιευμένη έρευνα (από κρατικό ή παγκόσμιο φορέα)	1978 - 2010	Ηνωμένο Βασίλειο	Ολόκληρος ο πληθυσμός	Οικονομικό μοντέλο παλινδρόμησης	Δεν είναι ξεκάθαρος	Επίσημα στατιστικά και δεδομένα	Εγκλήματα ιδιοκτησίας	Κατανάλωση, ΑΕΠ	Θετική σχέση	• Κάνει προβλέψεις για την περίοδο 2008 - 2010 • Βασίζεται εξολοκλήρου σε επίσημα στατιστικά και εκπονήθηκε από την αστυνομική ομοσπονδία • Η μέθοδος δεν είναι ξεκάθαρη • Χρήση στατιστικών για ολόκληρη τη χώρα

1 2	Þórisdóttir, R. & Árnason (2011)	Δημοσιευμένη έρευνα (άλλη κατηγορία)	2006 - 2011	Ισλανδία	Ολόκληρος ο πληθυσμός	Δεδομένα χρονολογικών σειρών	Να διαπιστωθεί εάν η οικονομική κρίση του 2008 με 2011 στην Ισλανδία επηρέασε τον αριθμό των εγκλημάτων της χώρας	Επίσημα στατιστικά και έρευνα θυματοποίησης της αστυνομίας	Συνολική εγκληματικότητα (σύμφωνα με τον ποινικό κώδικα), κλοπές, ληστείες και διαρρήξεις, βίαιη εγκληματικότητα, διακίνηση και εμπορία ναρκωτικών ουσιών, διατάραξη της οικογενείας, βανδαλισμός, μέθη σε δημόσιο χώρο και διατάραξη σε δημόσιο χώρο.	Ανεργία ΔΤΚ	Θετική σχέση για όλα τα εγκλήματα που εξετάστηκαν, εκτός από τον βανδαλισμό που μάλιστα παρουσίασε αρνητική σχέση, στην αρχή της οικονομικής κρίσης και ουδέτερη σχέση προς το τέλος της κρίσης	• Αποκλειστική χρήση επίσημων στατιστικών της αστυνομίας • Χρήση στατιστικών για ολόκληρη τη χώρα • Πιθανή χρονική υστέρηση (lag effect)
1 3	Rodriguez & Larrauri (2012)	Δημοσιευμένη έρευνα (σε ακαδημαϊκό περιοδικό)	2005 - 2010	Ισπανία	80% ολόκληρου το πληθυσμού (excluding Catalonia, Basque country & Navarre)	Δεδομένα χρονολογικών σειρών	Να διαπιστωθεί εάν η πρόσφατη οικονομική κρίση και οι γνωστές επιπτώσεις της επηρέασε την εγκληματικότητα στην Ισπανία	Επίσημα στατιστικά	Συνολική εγκληματικότητα - όλες οι κατηγορίες	Συνολική "οικονομική κρίσης"	Αρνητικό εκτός από το "ξέπλυμα" χρήματος	• Χρήση επίσημων στατιστικών (που και οι ίδιοι οι συγγραφείς αναφέρουν πως είναι αναξιόπιστα) • Πιθανή χρονική υστέρηση (lag effect) • Χρήση στατιστικών για ολόκληρη τη χώρα (αν και αγνοούνται ορισμένες περιοχές)
1 4	UNODC (2011)	Δημοσιευμένη έρευνα (από κρατικό ή παγκόσμιο φορέα)	2008 - 2009	15 χώρες των Ηνωμένων Εθνών	Ολόκληρος ο πληθυσμός για 12 από τις χώρες και μεμονωμένες πόλεις για 3 χώρες (Buenos Aires, Sao Paolo, Rio De Janeiro & Montevideo)	Δεδομένα χρονολογικών σειρών	Να εξετάσει τις επιπτώσεις της πρόσφατης οικονομικής κρίσης στην εγκληματικότητα σε διακρατικό επίπεδο	Επίσημα στατιστικά	Ανθρωποκτονία με πρόθεση Ληστείες Κλοπές αυτοκινήτων και μοτοσυκλετών (οχήματα με κινητήρα)	ΑΕΠ, ΔΤΚ, Εισόδημα, Ανεργία, Δείκτης τιμών μετοχών, Επιτόκιο δανείων, Επιτόκιο γραμματίων δημοσίου, Ειδικά δικαιώματα ανάληψης	Στατιστικά σημαντική θετική σχέση	• Χρήση επίσημων δεδ. της αστυνομίας • Εξετάζει μόνο δολοφονίες, ληστείες και κλοπές οχημάτων με κινητήρα • Χρήση στατιστικών για ολόκληρες τις χώρες • Πιθανή χρονική υστέρηση (lag effect)

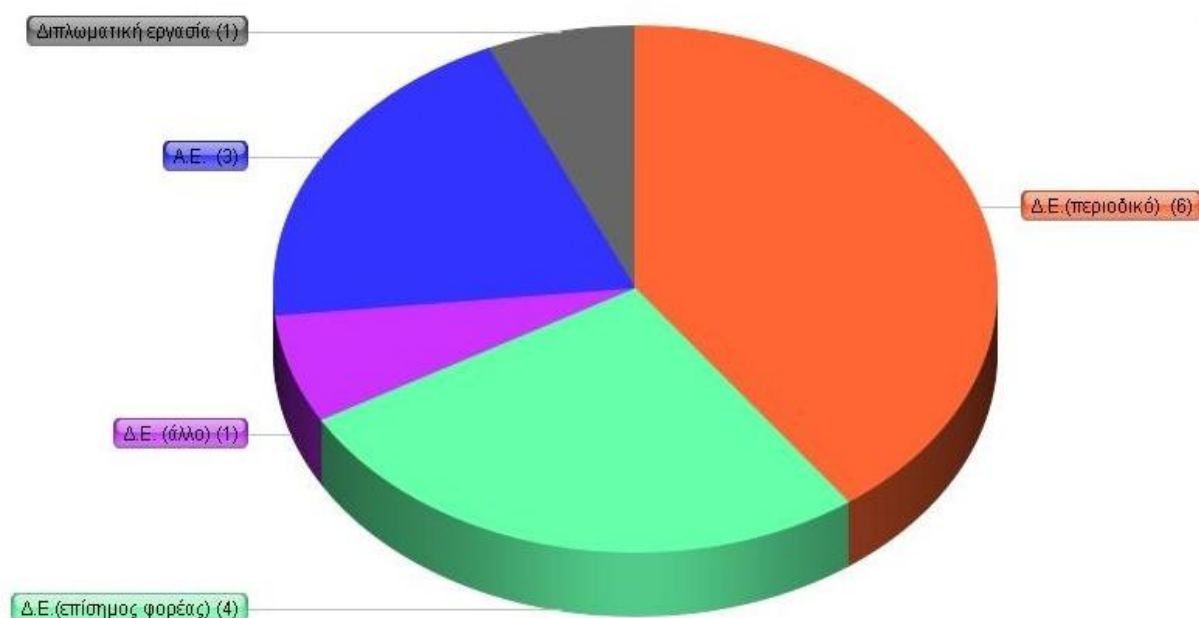
1 5	Wolff, Cochran & Baumer (2013)	Δημοσιευμένη έρευνα (σε ακαδημαϊκό περιοδικό)	2007 - 2008	ΗΠΑ	1.457 από τους 3.141 νομούς των ΗΠΑ	Μέθοδος συνταιριάσμα- τος παρατηρήσεων με βάση την πιθανότητα (Propensity score matching)	Αξιολόγηση του κατά πόσο στους νομούς των ΗΠΑ όπου έγιναν οι περισσότερες κατασχέσεις κατοικιών, κατά τη διάρκεια της πρόσφατης οικονομικής κρίσης, παρουσιάστη- καν υψηλότερα επίπεδα εγκληματικό- τητας	Επίσημη έρευνα θυματοποίη- σης (Uniform crime reporting) Επίσημα στατιστικά για της κατασχέσεις κατοικιών Επίσημα δημογραφικ ά στατιστικά	Διαρρήξεις & ληστείες	Κατασχέσει ς κατοικιών	Θετική σχέση μόνο λαμβάνοντας υπόψη περιοχές όπου υπήρχαν ήδη υψηλά ποσοστά κατασχέσεων. Με την απομάκρυνση αυτής της παραμέτρου βρέθηκε ουδέτερη σχέση.	• Πιθανή χρονική υστέρηση (lag effect) • Εξετάζονται μόνο διαρρήξεις & ληστείες
--------	---	--	-------------	-----	---	--	---	--	--------------------------	---------------------------	---	--

Πίνακας 2: Ευρετηριασμένος κατάλογος για την αξιολόγηση της μεθοδολογίας των ερευνών

3. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗΣ

Στο σημείο αυτό, θα παρουσιαστούν τα στατιστικά στοιχεία που προέκυψαν από τις δεκαπέντε (15) έρευνες. Αυτά τα στοιχεία θα συζητηθούν στο πέμπτο κεφάλαιο, της Συζήτησης.

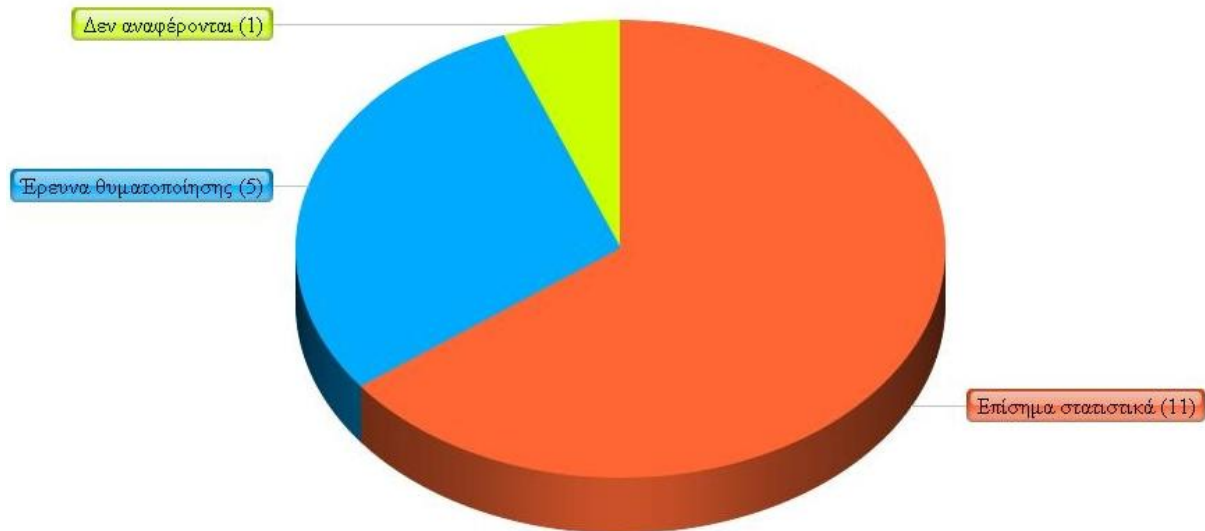
Από τις δεκαπέντε (15) έρευνες, όπως αποφαίνεται και στο διάγραμμα 1, οι πλειοψηφία (6 έρευνες) ήταν έρευνες δημοσιευμένες σε ακαδημαϊκά περιοδικά [Δ.Ε (περιοδικό)], τέσσερις (4) ήταν δημοσιευμένες έρευνες από κρατικό ή παγκόσμιο φορέα [Δ.Ε (επίσημος φορέας)], οι τρεις (3) ήταν αδημοσίευτες ερευνητικές εργασίες (Α.Ε.) (working papers), η μία (1) ήταν άλλου είδους δημοσιευμένη εργασία [Δ.Ε. (άλλο)] και η μία (1) ήταν διπλωματική εργασία.

Διάγραμμα 1: Η κατάσταση δημοσίευσης των ερευνών που αναλύθηκαν

Οι πηγές από όπου αντλήθηκαν οι πληροφορίες σχετικά με την εγκληματικότητα, όπως αποφαίνεται και στο διάγραμμα 2, προήλθαν κυρίως από επίσημα στατιστικά (11 περιπτώσεις). Επίσης, πέντε (5) έρευνες χρησιμοποίησαν κάποια έρευνα θυματοποίησης, και σε μια (1) περίπτωση δεν αναφέρονταν οι πηγές από όπου αντλήθηκαν οι πληροφορίες. Οι συνολικές τιμές είναι παραπάνω από δεκαπέντε

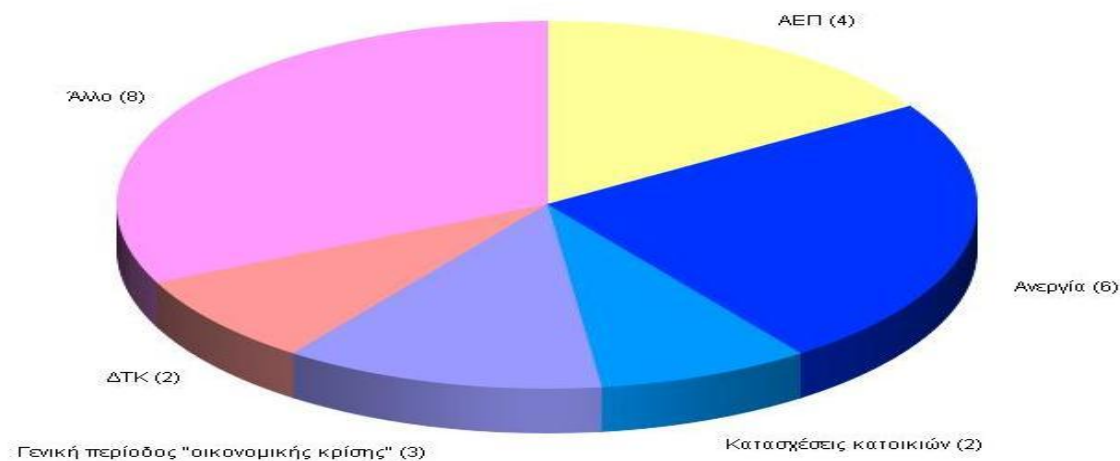
(15), διότι σε δύο (2) περιπτώσεις χρησιμοποιήθηκε παραπάνω από μια πηγή άντλησης πληροφοριών

Διάγραμμα 2: Οι πηγές άντλησης πληροφοριών σχετικά με την εγκληματικότητα.

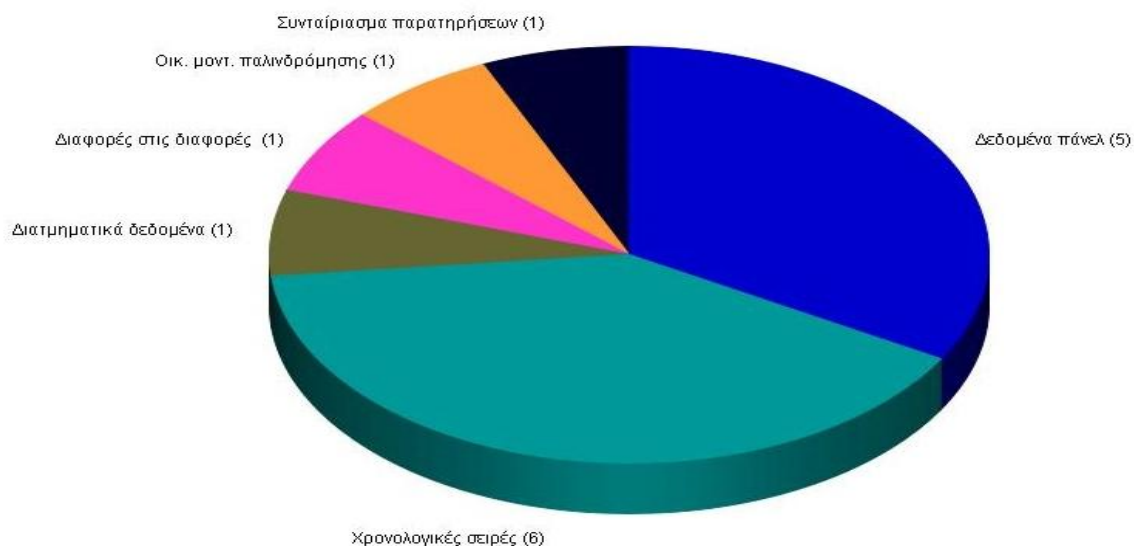
Όσον αφορά τους δείκτες που χρησιμοποιήθηκαν για την μέτρηση της οικονομικής υγείας, φαίνεται ότι χρησιμοποιείται περισσότερο ο δείκτης της ανεργίας (6 έρευνες), ενώ ακολουθεί το ΑΕΠ, η περίοδος οικονομικής κρίσης ή ύφεσης ως γενικότερο καθεστώς (3 έρευνες), οι κατασχέσεις κατοικιών (2 έρευνες) και ο ΔΤΚ (2 έρευνες). Υπήρξαν και άλλες οκτώ (8) τιμές οι οποίες παρατηρήθηκαν ότι χρησιμοποιούνται στις έρευνες για τη μέτρηση της οικονομικής κατάστασης της χώρας ή περιοχής αλλά αυτές δεν είχαν συχνότητα παραπάνω από ένα (1) και χρησιμοποιήθηκαν σε συνδυασμό με άλλες παραμέτρους. Οι συχνότητες αποφαίνονται και στο διάγραμμα 3.

.

Διάγραμμα 3: Η συχνότητα των παραμέτρων μέτρησης της οικονομικής υγείας της χώρας ή περιοχής

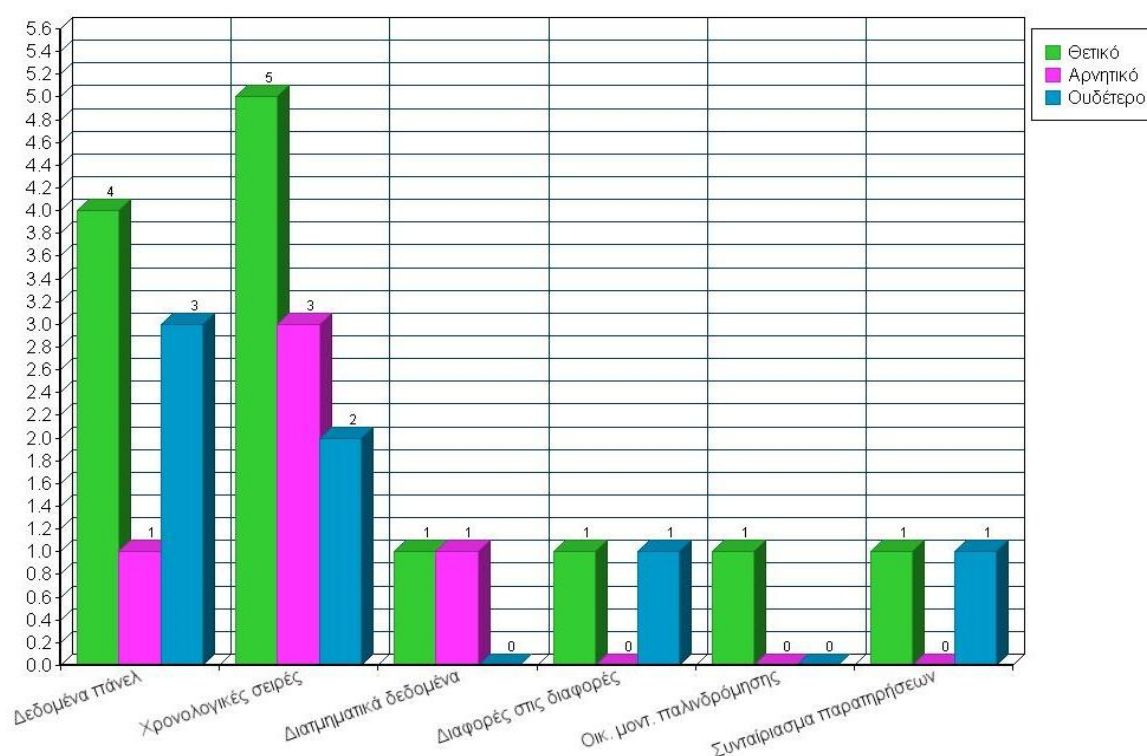
Όσον αφορά την ίδια τη μεθοδολογία, όπως αποφαίνεται και στο διάγραμμα 4, στις περισσότερες έρευνες που αναλύθηκαν έγινε χρήση δεδομένων χρονολογικών σειρών (6 έρευνες) και ο συνδυασμός χρονολογικών σειρών και διατμηματικών δεδομένων (δεδομένα πάνελ) (5 έρευνες). Παρατηρήθηκαν επίσης οι μέθοδοι των «διαφορών στις διαφορές» (1 έρευνα), η χρήση διατμηματικών δεδομένων (1 έρευνα), το οικονομικό μοντέλο παλινδρόμησης (1 έρευνα) και η μέθοδος συνταίριασματος παρατηρήσεων (1 έρευνα). Αυτές οι μέθοδοι μπορεί να είχαν μικρή συχνότητα αλλά είναι άξιες συζήτησης.

Διάγραμμα 4: Η συχνότητα των μεθόδων

Στο διάγραμμα 5 φαίνεται η συχνότητα των αποτελεσμάτων για κάθε μια από της κατηγορίες μεθόδων. Φαίνεται, δηλαδή, για κάθε μια μέθοδο η συχνότητα όπου βρέθηκε θετική, ουδέτερη ή αρνητική σχέση μεταξύ οικονομικής κρίσης και εγκλήματος.

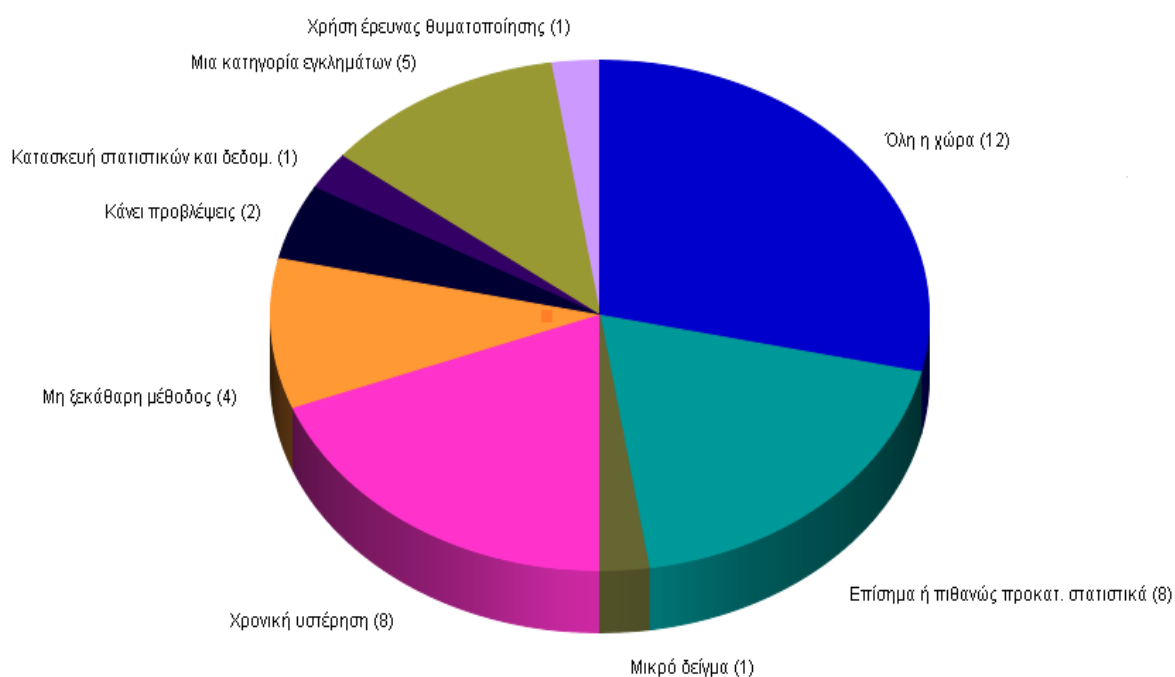
Για κάποιες μεθόδους υπήρξε θετικό αλλά και αρνητικό αποτέλεσμα (για παράδειγμα από την έρευνα μπορεί να προέκυπτε ότι η βίαιη εγκληματικότητα μειώθηκε αλλά ταυτόχρονα ότι η εγκληματικότητα κατά της ιδιοκτησίας αυξήθηκε) και γι' αυτό το λόγο οι συνολικές τιμές είναι παραπάνω από δεκαπέντε (15).

Διάγραμμα 5: Η συχνότητα των αποτελεσμάτων για κάθε ερευνητική μέθοδο.

Από τη σύνθεση των δεκαπέντε (15) ερευνών που αναλύθηκαν παρατηρήθηκαν έξι (6) συχνά επαναλαμβανόμενα μεθοδολογικά προβλήματα, και άλλα τρία (3), που παρατηρήθηκαν μόνο μια φορά, που αποφαίνονται στο διάγραμμα 6. Τα έξι κύρια μεθοδολογικά προβλήματα που φαίνονται να επαναλαμβάνονται θα αναλυθούν στο επόμενο κεφάλαιο.

Συγκεκριμένα, φαίνεται ότι τα πιο συχνά μεθοδολογικά προβλήματα που προέκυψαν ήταν η χρήση στατιστικών για ολόκληρη τη χώρα που εξεταζόταν, και όχι για μικρότερες περιοχές (12 περιπτώσεις), η χρονική υστέρηση (lag effect) που μπορεί να προκλήθηκε επειδή η έρευνα εκπονήθηκε πολύ κοντά ή κατά τη διάρκεια ακόμη μιας οικονομικής κρίσης ή ύφεσης (8 περιπτώσεις), η χρήση επίσημων ή πιθανώς προκατειλημμένων στατιστικών (8 περιπτώσεις), η χρήση μόνο ενός εγκλήματος ή μιας κατηγορίας εγκλημάτων για στην ανάλυση (5 περιπτώσεις), η ανυπαρξία ξεκάθαρης μεθόδου (4 περιπτώσεις), οι προβλέψεις αποτελεσμάτων (2 περιπτώσεις), η κατασκευή στατιστικών και δεδομένων για χάρη «διευκόλυνσης» για την εκπόνηση της έρευνας (1 περίπτωση), το μικρό δείγμα πληθυσμού (1 περίπτωση) και η αποκλειστική χρήση έρευνας θυματοποίησης για την ανάλυση (1 περίπτωση).

Διάγραμμα 6: Η συχνότητα των κύριων μεθοδολογικών προβλημάτων

4. ΣΥΝΟΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Στο παρόν κεφάλαιο εφαρμόστηκε η μέθοδος της συστηματικής ανασκόπησης για της ανάγκες της παρούσας διπλωματικής εργασίας και παρουσιάστηκαν, σε πίνακες, τα αποτελέσματα της ανάλυσης. Συζητούνται, στο επόμενο κεφάλαιο, αυτά τα αποτελέσματα, καθώς και τα γενικά πορίσματα της παρούσας εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 - ΣΥΖΗΤΗΣΗ

1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Στο παρόν κεφάλαιο θα συζητηθούν τα αποτελέσματα της συστηματικής ανασκόπησης. Πιο συγκεκριμένα, θα σχολιαστούν, ένα προς ένα, τα μεθοδολογικά προβλήματα που προέκυψαν, ειδικότερα: η μέθοδος της ανάλυσης γενικότερα, οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν για την άντληση των δεδομένων, η χωρική και χρονική έκταση των ερευνών και τα είδη των εγκλημάτων που χρησιμοποιήθηκαν. Σε αυτό το κεφάλαιο θα συζητηθούν, επίσης, τα ίδια τα μεθοδολογικά προβλήματα της παρούσας έρευνας και, τέλος, θα υποβληθούν τα συμπεράσματά της.

2. ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΠΟΥ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΦΘΗΣΑΝ ΣΤΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

2.1. Η μέθοδος της ανάλυσης

Ίσως το μεγαλύτερο πρόβλημα, όσον αφορά στις έρευνες που έχουν να κάνουν με τη πιθανότητα διασύνδεσης οικονομικής κρίσης και εγκληματικότητας, να είναι η ίδια η μέθοδος της έρευνας και τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται.

Όπως αναφέρθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, οι περισσότερες έρευνες που πληρούσαν τις προϋποθέσεις της παρούσας συστηματικής ανασκόπησης ήταν είτε έρευνες εκπονημένες με τη χρήση χρονολογικών σειρών ή έρευνες που διεξήχθησαν με δεδομένα πάνελ. Παραδόξως, η επικρατέστερη άποψη, όπως αναφέρθηκε στο πρώτο κεφάλαιο, ότι τέτοιου είδους έρευνες κάνουν κυρίως χρήση διατμηματικών δεδομένων [(όπως αναφέρεται από τους Fajnzylber, Lederman & Loayza (2000, p. 236)], δεν βρέθηκε να ισχύει, με μόνο ένα (1) τέτοιο παράδειγμα.

Ωστόσο, αυτό είναι «θετικό» γεγονός αφού, όπως αναφέρθηκε και στο πρώτο κεφάλαιο, τα διατμηματικά δεδομένα «φωτογραφίζουν» τα δεδομένα μιας συγκεκριμένης περιόδου (Box, 1987, p. 78) κι, έτσι, δεν μπορούν να συγκριθούν με επιτυχία με άλλες περιόδους, και για αυτό το λόγο ίσως να μην είναι η καταλληλότερη μέθοδος για τέτοιου είδους έρευνες.

Το γεγονός ότι έξι (6) από τις δεκαπέντε (15) έρευνες που αναλύθηκαν χρησιμοποίησαν χρονολογικές σειρές προσφέρει αρκετή «τροφή» για συζήτηση, εάν αναλογιστεί κανείς τα μειονεκτήματα των ερευνών που χρησιμοποιούν χρονολογικές σειρές.

Ένα από αυτά τα μειονεκτήματα είναι ότι τα δεδομένα χρονοσειρών έχουν θεωρηθεί ως ένα εξαιρετικά αργό μέσο για την απάντηση εγκληματολογικών ζητημάτων (Levitt, 2001, p. 377). Επιπροσθέτως, η αναζήτηση της πιθανής αλληλεξάρτησης δύο φαινομένων είναι δύσκολο να εντοπιστεί με τη χρήση δεδομένων χρονοσειρών διότι έχουν μικρή πιθανότητα επιτυχούς προσδιορισμού της αιτιώδους σχέσης, ή της μη αιτιώδους σχέσης, μεταξύ των μεταβλητών.

Γενικότερα, όταν υπάρχει προσπάθεια αξιολόγησης του αντίκτυπου ενός μοναδικού γεγονότος (στην προκειμένη περίπτωση μιας οικονομικής κρίσης ή ύφεσης), το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι ότι πάντα υπάρχουν πολλά γεγονότα που συμβαίνουν την ίδια δεδομένη στιγμή. Το ότι η συσχέτιση δεν συνεπάγεται την αιτιώδη συνάφεια δυο φαινομένων, οφείλεται, ως επί το πλείστον, στο γεγονός ότι μιλάμε για τις πιθανές επιπτώσεις ενός φαινομένου, ενώ, ταυτόχρονα, άλλες μεταβλητές ίσως και να παραβλέπονται. Αυτό, είναι πολύ πιθανό να συμβαίνει όταν γίνεται χρήση δεδομένων χρονολογικών σειρών.

Επιπλέον, τα συγκεντρωτικά μοντέλα «πάνελ», τα οποία χρησιμοποιήθηκαν σε πέντε (5) από τις δεκαπέντε (15) περιπτώσεις που αναλύθηκαν, επιτρέπουν στους ερευνητές να «ξεφύγουν» από τις ανεξάρτητες χρονικές ή χωρικές μεταβλητές. Ως αποτέλεσμα, η ανάλυση συγκεντρωτικών δεδομένων που συνδυάζει τον χώρο και του χρόνου βασίζεται σε μια βελτιωμένη μεταβλητότητα των δεδομένων σε σχέση με τη χρήση χρονολογικών σειρών ή διατμηματικών δεδομένων.

Από την άλλη, είναι πιθανό να προκύψουν σφάλματα μεταξύ των χωρικών και χρονικών μονάδων, διότι οι παράμετροι είναι ετερογενείς στα υποσύνολα των μονάδων. Με άλλα λόγια, δεδομένου ότι οι διαδικασίες που συνδέουν τις εξαρτώμενες και τις ανεξάρτητες μεταβλητές τείνουν να διαφέρουν μεταξύ των υποομάδων σε μια συγκεκριμένη τοποθεσία ή σε ένα συγκεκριμένο χρονικό

διάστημα, είναι πιθανό να προβληθεί κάποια, πιθανώς εσφαλμένη, αιτιώδης ανομοιογένεια ή ομοιογένεια ανάμεσα στις χωρικές και χρονικές παραμέτρους.

Επιπροσθέτως, παρατηρήθηκε η μέθοδοι των «διαφορών στις διαφορές» (differences – in – differences) η οποία είναι χρήσιμη ώστε να συγκρίνονται τα επίπεδα της εγκληματικότητας τόσο πριν όσο και μετά τη «θεραπεία». Μολοταύτα, αυτή η μέθοδος μιμείται, σε μεγάλο βαθμό το συγκεντρωτικό μοντέλο που προαναφέρθηκε, αφού μελετά τη συνολική εγκληματικότητα σε σταθερές χρονικές περιόδους για κάθε τοποθεσία, κι έτσι, αντίστοιχα, αντιμετωπίζει τους ίδιους κινδύνους με τα δεδομένα πάνελ.

Μια άλλη μέθοδος που παρατηρήθηκε, ήταν το οικονομικό μοντέλο παλινδρόμησης (econometric regression model). Το βασικό «πρόβλημα» με αυτή τη μέθοδο, δεν ήταν τόσο η ίδια η χρήση της μεθόδου, αλλά το γεγονός ότι οι μελετητές που τη χρησιμοποίησαν (Police Federation of England & Wales, 2010) δεν αναφέρουν ακριβώς πιο μοντέλο παλινδρόμησης χρησιμοποιήθηκε. Όπως αναφέρει και ο Sykes (1992), τα οικονομικά μοντέλα παλινδρόμησης χωρίζονται σε απλές και πολλαπλές παλινδρομήσεις, και αυτές, με τη σειρά τους, μπορεί να ακολουθούν πληθώρα μοντέλων ανάλυσης. Ως αποτέλεσμα, η χρήση και μόνο, μιας μεθόδου ανάλυσης που δεν εξηγείται, καθιστά από μόνη της μεθοδολογικό πρόβλημα.

Επίσης, παρατηρήθηκε η μέθοδος συνταιριάσματος παρατηρήσεων (propensity score matching) για την εκτίμηση της σχέσης των κατασχέσεων στα ποσοστά εγκληματικότητας. Συγκεκριμένα, οι κατασχέσεις αντιμετωπίστηκαν ως «θεραπεία» στην οποία εκτέθηκαν οι περιοχές που παρατηρήθηκαν, και δόθηκε έμφαση στις περιοχές που έλαβαν μεγαλύτερες «δόσεις» της θεραπείας.

Πράγματι, αυτή η μέθοδος μπορεί να είναι χρήσιμη γιατί έχει τη δυνατότητα να προσομοιάσει την ανεξάρτητη εκχώρηση μιας καθορισμένης «θεραπείας» και να εκτίμα, με πιο άμεσο τρόπο, τα αποτελέσματα μιας ανεξάρτητης μεταβλητής, με μεγαλύτερη ακρίβεια από ότι συνήθως επιτυγχάνεται με τυποποιημένες διαδικασίες παλινδρόμησης. Από την άλλη, ένα μειονέκτημα της μεθόδου είναι ότι αντιπροσωπεύει μόνο τους «παρατηρήσιμους» παράγοντες (στη συγκεκριμένη περίπτωση τις κατασχέσεις κατοικιών) με αποτέλεσμα να μην αποδίδονται

αντιστοιχήσεις σε παράγοντες που δεν μπορούν να παρατηρηθούν. Ως αποτέλεσμα, η μέθοδος δεν επιτρέπει στο να αναλογιστεί η συνολική εικόνα των παραγόντων που μπορεί να παίζουν ρόλο στη σχέση οικονομικής κρίσης και εγκληματικότητας.

Η εκτενής χρήση των παραπάνω μεθόδων για τη διαπίστωση της σχέσης μεταξύ της οικονομικής ύφεσης ή κρίσης και της εγκληματικότητας τις έχει καταστήσει, φαινομενικά, ως τις καταλληλότερες για τη διερεύνηση των συσχετίσεων των δύο παραπάνω φαινομένων. Κι ενώ, αναμφισβήτητα, είναι χρήσιμες, οι παραπάνω μέθοδοι δεν είναι σε θέση να εξετάσουν μερικά από τα πιο περίπλοκα ζητήματα που αφορούν στην οικονομική δυσχέρεια και την εγκληματικότητα.

Πρώτον, όταν η οικονομική κρίση και η εγκληματικότητα μετρώνται ταυτόχρονα, κατά την ίδια χρονική περίοδο, η ανάλυση δεν μπορεί να περιγράψει επαρκώς ποια μεταβλητή είναι η αιτία και ποια μεταβλητή είναι το αποτέλεσμα. Δεύτερον, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ανιχνεύεται η συνάφεια των δυο φαινομένων, αυτές οι μέθοδοι δεν εξηγούν τους τρόπος προσδιορισμού του εάν εκείνοι που είναι λιγότερο πιθανό να διαπράξουν ένα έγκλημα υπό «φυσιολογικές συνθήκες» είναι επίσης εκείνοι που επιλέγουν να ενεργήσουν κατά αυτόν τον τρόπο όταν αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες. Τέλος, οι αιτιώδεις διαδικασίες που προβάλλονται από τις «μεγάλες» εγκληματολογικές θεωρίες, που περιγράφηκαν στο δεύτερο κεφάλαιο, εξετάζονται με μεγαλύτερη ακρίβεια όταν αναλογίζεται η συμπεριφορά των ανθρώπων από πριν από την έναρξη οικονομικών δυσχερειών και όχι κατά τη διάρκεια. Σε απάντηση στα παραπάνω προβλήματα, προτείνεται η χρήση διαχρονικών μελετών (longitudinal studies).

Τα κλασικά μοντέλα διαχρονικών μελετών, σύμφωνα με τους Uggen & Wakefield (2008), γενικά, παρακολουθούν μια ομάδα ατόμων (με βάση την ημερομηνία γεννήσεώς τους) για πολλά χρόνια, συλλέγοντας πολλαπλές παρατηρήσεις σχετικά με την εγκληματικότητα, την εργασία, καθώς και για άλλα σημαντικά γεγονότα. Αυτές οι μελέτες τείνουν να είναι δαπανηρές και συχνά μαστίζονται από προβλήματα «επιλεκτικής φθοράς» (selective attrition).

Σε απάντηση, οι ερευνητές έχουν υιοθετήσει το μοντέλο των «επιταχυνόμενων» διαχρονικών μελετών που ακολουθούν διάφορες ομάδες ανθρώπων σε μια περίοδο

ετών. Αυτά τα επιταχυνόμενα μοντέλα επιτρέπουν στους ερευνητές να διακρίνουν, σε μια ομάδα και περίοδο, τις συνέπειες διαφόρων φαινομένων και τείνουν να είναι λιγότερο δαπανηρά, διότι ο χρόνος συλλογής δεδομένων μειώνεται.

Χρησιμοποιώντας διαχρονικά μοντέλα, θα μπορούσαν να αναδειχτούν με μεγαλύτερη ακρίβεια οι παράμετροι με τις οποίες οι οικονομικές δυσχέρειες επηρεάζουν ή δεν επηρεάζουν την εγκληματικότητα των ανθρώπων και θα προσέφεραν ένα τρόπο προβολής της αιτιώδους ή μη συνάφειας των δυο φαινομένων. Φυσικά, το μεγαλύτερο πρόβλημα με την χρήση διαχρονικών ερευνών, για τη μελέτη που συγκεκριμένου θέματος, είναι ότι μια οικονομική κρίση δεν εμφανίζεται ανά τακτά ή προγραμματισμένα χρονικά διαστήματα ή σε συγκεκριμένες τοποθεσίες κι έτσι, δεν είναι απόλυτα βέβαιο ότι η ομάδα η οποία παρακολουθείται θα αντιμετωπίσει, κατά τη διάρκεια της παρακολούθησής της, μια οικονομική κρίση.

Από την άλλη, το γεγονός ότι μια τέτοια έρευνα θα επέτρεπε στο να ανιχνεύσουμε με μεγαλύτερη ευκρίνεια τις συνέπειες μιας οικονομικής κρίσης ή ύφεσης στην εγκληματικότητα, και σε άλλες κοινωνικές συνέπειες, δικαιολογεί και τη χρήση τους και για αυτόν τον λόγο, θεωρώ ότι ίσως και να είναι η πιο επιτυχής μέθοδος, εάν δοθεί και η ανάλογη σημασία όχι μόνο στις ποσοτικές αλλά και στις ποιοτικές παραμέτρους της μεθόδου.

2.2. Οι πηγές από όπου αντλήθηκαν τα δεδομένα

Οι πηγές από όπου αντλήθηκαν τα δεδομένα μπορεί να παίξουν καθοριστικό ρόλο στα αποτελέσματα που προκύπτουν σε όλες τις έρευνες που αφορούν στην εγκληματικότητα.

Η πηγή που χρησιμοποιείται πιο συχνά για την καταμέτρηση της εγκληματικότητας σε έρευνες που αφορούν στην εγκληματικότητα και την οικονομική κρίση, όπως αποφαίνεται από τη παρούσα συστηματική ανάλυση, είναι τα επίσημα στατιστικά του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης, και κυρίως της αστυνομίας (βλ. διάγραμμα 2 του τέταρτου κεφαλαίου).

Τα επίσημα στατιστικά στοιχεία μπορούν να ταξινομηθούν σε διαφορετικά επίπεδα συγκέντρωσης (για παράδειγμα σε νομούς, πόλεις, ή χώρες) και επιτρέπουν την

ανάλυση με βάση τις χρονολογικές σειρές, τα διατμηματικά δεδομένα και με συγκεντρωτικά δεδομένα. Ο κύριος περιορισμός αυτής της πηγής δεδομένων είναι ότι μόνο ένα μικρό μέρος του συνόλου των αδικημάτων εμφανίζονται στις επίσημες στατιστικές, οι οποίες συνήθως πιστεύεται ότι υποτιμούν την πραγματική εικόνα της εγκληματικότητας.

Αυτό συμβαίνει επειδή τα θύματα συχνά δεν αναφέρουν κάποια εγκλήματα στην αστυνομία, ειδικά όσον αφορά σε αδικήματα «μικρής σημασίας» (π.χ. βανδαλισμός), όταν τα θύματα δεν έχουν εμπιστοσύνη στις τοπικές αρχές, όταν πρόκειται για εγκλήματα όπου, φαινομενικά, δεν υπάρχει θύμα (π.χ. πορνεία και χρήση παράνομων ναρκωτικών ουσιών) καθώς και όταν τα θύματα βλέπουν συγκεκριμένα εγκλήματα ως κάτι προσωπικό και ιδιωτικό (για παράδειγμα σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας ή βιασμού) (Muncie, 1999, p. 195)

Οι έρευνες θυματοποίησης, οι οποίες έχουν περιγραφεί ως «η πρωταρχική κινητήριος δύναμη» για τη μέτρηση του εγκλήματος (Fajnzylber, Lederman, & Loayza, 2000, p. 235) συλλέγονται από αντιπροσωπευτικά δείγματα νοικοκυριών. Παρέχουν πληροφορίες σχετικά με μη θανατηφόρα εγκλήματα και έχουν το βασικό πλεονέκτημα ότι περιλαμβάνουν περιστατικά που δεν αναφέρονται στην αστυνομία, καθώς και άλλες αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με τα θύματα, τους δράστες, και τα ποινικά αδικήματα. Οι έρευνες θυματοποίησης, επίσης, είναι χρήσιμες διότι παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την κοινότητα στην οποία διαμένει ο κάθε συμμετέχοντας.

Στην παρούσα συστηματική ανασκόπηση υπήρξαν πέντε (5) έρευνες που έκαναν χρήση έρευνας θυματοποίησης για τη περισυλλογή των δεδομένων σχετικά με την εγκληματικότητα και ένδεκα (11) που έκανα χρήση επίσημων δεδομένων για την εγκληματικότητα. Υπήρξε, επίσης, και μια (1) περίπτωση όπου η πηγή των δεδομένων δεν αναφερόταν καθόλου. Το γεγονός αυτό καθιστά ακόμη μεγαλύτερο μεθοδολογικό πρόβλημα από αυτά που προαναφέρθηκαν σχετικά με τη χρήση δεδομένων καθώς η έρευνα χάνει την αξιοπιστία της και την δυνατότητα αναπαραγωγής της. Γενικότερα, είναι πολύ σημαντικό να αναφέρονται με σαφήνεια οι μέθοδοι και οι πηγές άντλησης πληροφοριών. Δεν υπήρξε καμία έρευνα που να χρησιμοποιήσει της αυτό-ομολογούμενες αναφορές.

Τέλος, είναι άξιο αναφοράς το γεγονός ότι ίσως να μην υπάρχει μια «ιδανική» πηγή άντλησης πληροφοριών. Παρ' όλα αυτά, ο συνδυασμός δύο ή περισσότερων πηγών μπορεί να καλύψει τα κενά και την μεροληψία που δημιουργεί μια πηγή από μόνη της και γι' αυτόν τον λόγο είναι σημαντικό να εφαρμόζεται, γενικότερα, σε εγκληματολογικές έρευνες.

2.3. Η χωρική και χρονική έκταση της έρευνας

Ένα από τα προβλήματα που παρουσιάστηκε συχνά στις έρευνες που μελετήθηκαν ήταν η χρήση αποκλειστικά «σκληρών» δεδομένων, για μεγάλες χωρικές εκτάσεις (π.χ. για ολόκληρη τη χώρα) χωρίς γίνεται λόγος για τις πιθανές αιτίες της αύξησης συγκεκριμένων εγκλημάτων σε συγκεκριμένες περιοχές.

Αν και, σε γενικές γραμμές, σε εθνικό επίπεδο υπάρχει κάποια ομοιογένεια μεταξύ των περιοχών, δεν υφίσταται η κάθε περιοχή να αντιμετωπίζει τα ίδια προβλήματα, κατά τη διάρκεια μιας οικονομικής κρίσης, με μια άλλη.

Έρευνες έχουν δείξει ότι, σε γενικές γραμμές, οι οικονομικές υφέσεις και κρίσεις γίνονται πιο αισθητές στις αστικές περιοχές (Sanogo & Luma, 2010; Ruel, Garrett, Hawkes & Cohen, 2010; Baker, 2008). Αυτό είναι πιθανό να οφείλεται στους καλύτερους μηχανισμούς αντιμετώπισης που μπορεί να έχουν οι επαρχίες (π.χ. αυτάρκεια και παραγωγή γεωργικών και κτηνοτροφικών τροφίμων) καθώς επίσης και λόγω της έντονης εξάρτησης των ανθρώπων που ζουν σε αστικές περιοχές στην κυκλοφορία των μετρητών, των απωλειών θέσεων εργασίας και των μειώσεων μισθών στις αστικές βιομηχανίες.

Για αυτούς τους λόγους, ακόμη και εάν ξεκινήσουμε με την υπόθεση ότι η οικονομική κρίση προκαλεί εγκληματικότητα, θα ήταν άτοπο να θεωρήσουμε ότι οι οικονομικές δυσχέρειες θα έχουν το ίδιο αντίκτυπο στην εγκληματικότητα στις αστικές περιοχές όσο και στις επαρχίες.

Επιπλέον, τα συμπεράσματα που προκύπτουν αναφορικά με τη σχέση μεταξύ των εθνικών ποσοστών εγκληματικότητας και τις οικονομικές μεταβλητές μπορεί να μην είναι σε θέση να γενικευθούν σχετικά με την οικονομία και την εγκληματικότητα σε όλα τα διαμερίσματα και τις περιοχές μιας χώρας. Στην ουσία, μπορεί να υπάρχει

μια σχέση μεταξύ της οικονομίας και εγκληματικότητας σε συγκεκριμένες περιοχές της χώρας, ακόμη και αν η σχέση αυτή δεν είναι ορατή σε εθνικό επίπεδο.

Η ανάλυση των δεδομένων σε τοπικό επίπεδο μπορεί να είναι δύσκολη, λόγω της διαφορετικής φύσης των εγκλημάτων σε διάφορες πολιτείες, επαρχίες, πόλεις, γειτονιές, ή ακόμα και στους διάφορους δρόμους, πόσο μάλιστα σε ολόκληρες χώρες.

Ωστόσο, η ανάλυση σε μικρότερη κλίμακα ίσως να είναι και πιο χρήσιμη στο να μπορέσουμε να παρατηρήσουμε τις διακυμάνσεις της εγκληματικότητας σε περίοδο ή μετά από μια οικονομική κρίση.

Παρόμοιο πρόβλημα, καθιστά και η σύγκριση των ποσοστών εγκληματικότητας σε διαφορετικές περιοχές αλλά και σε διαφορετικές περιόδους λόγω της «εννοιολόγησης» της εγκληματικότητας. Οι ορισμοί που δίδονται στα διάφορα εγκλήματα είναι διαφορετικοί ανά χώρα, αλλά και ανά χρονική περίοδο. Με τον τρόπο αυτό, οι δείκτες που χρησιμοποιούνται στις έρευνες σχετικά με την οικονομική κρίση και την εγκληματικότητα, μπορεί να μην είναι συγκρίσιμοι ανά χώρα ή χρονική περίοδο.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα, ώστε να γίνει κατανοητός ο συγκεκριμένος συλλογισμός, αποτελεί το γεγονός της αλλαγής του επίσημου ορισμού που δίδεται στον βιασμό στις ΗΠΑ. Μέχρι και το 2011, στις ΗΠΑ, υπήρχε ένας αμφιλεγόμενος ορισμός⁶ στον οποίο δεν συγκαταλεγόταν ο βιασμός των ανδρών καθώς και άλλοι παράμετροι. Ο ορισμός αυτός άλλαξε⁷ το 2012, ώστε να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, και τους άνδρες - θύματα, τις συνθήκες κατά τις οποίες το θύμα δεν είναι σε θέση να δώσει τη συγκατάβασή του και οι «μορφές» διείσδυσης.

Το παραπάνω γεγονός υπονοεί την αύξηση των καταδικών για βιασμό (βλ. Shedlock, 2014), στη θέση άλλων μορφών σεξουαλικών αδικημάτων, και με αυτόν τον τρόπο, η

⁶ Μέχρι και το 2011 ο ορισμός που δίδονταν για τον βιασμό από το Υπουργείο Δικαιοσύνης των ΗΠΑ ήταν «Η σαρκική επαφή με ένα θηλυκό με βίαιο τρόπο και παρά τη θέλησή της» (US Department of Justice, 2013).

⁷ Η περίληψη του ορισμού του βιασμού στις ΗΠΑ μετατράπηκε το 2012 σε: «Διείσδυση, ανεξαρτήτως βαθμού, του κόλλπου ή του πρωκτού με οποιοδήποτε μέρος του σώματος ή με αντικείμενο, ή από του στόματος διείσδυση από ένα σεξουαλικό όργανο άλλου προσώπου, χωρίς τη συγκατάθεση του θύματος» (US Department of Justice, 2013).

αύξηση αυτή θα αντανακλάται και στις σχετικές εγκληματολογικές έρευνες. Εάν υποθέσουμε ότι εκπονείται μια έρευνα που θα αναλογίζεται τις επιπτώσεις της πρόσφατης «Μεγάλης Ύφεσης» (2007 – 2009) (Labonte, 2010) στις ΗΠΑ μετά το τέλος της, τα αποτελέσματα είναι πιθανό να δείξουν μεγάλη αύξηση του βιασμού κατά τα επόμενα έτη. Εάν δεν συζητηθεί, στις σχετικές έρευνες, το γεγονός της αλλαγής του ορισμού του εγκλήματος, είναι πιθανό να θεωρηθεί ως γεγονός ότι η πρόσφατη οικονομική κρίση είχε μεταγενέστερο αντίκτυπο στους βιασμούς.

Ως αποτέλεσμα, τέτοιου είδους παράμετροι θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στις έρευνες σχετικά με τις οικονομικές δυσχέρειες και την εγκληματικότητα, και να προσφέρονται επεξηγηματικές συζητήσεις, και όχι μόνο απλές επιδείξεις και εκθέσεις στατιστικών στοιχείων που «εξηγούν» τα φαινόμενα που διαδραματίζονται.

2.4. Η χρήση των εγκλημάτων που εξετάστηκαν

2.4.1. **Η χρήση ενός συγκεκριμένου είδους ή μιας κατηγορίας εγκλήματος**

Παρατηρήθηκε, επίσης, σε κάποιες περιπτώσεις, η χρήση ενός (βλ. Braithwaite, Chapman & Karpuscinski, 1992), ή δυο (βλ. Wolff, Cochran & Baumer, 2013) ειδών εγκλήματος ή μιας κατηγορίας εγκλήματος (βλ. Hollis, 2011; NIEIR, 2009; Police Federation of England & Wales, 2009), για την ανάλυση της σχέσης εγκληματικότητας και οικονομικής υγείας.

Η χρήση συγκεκριμένων κατηγοριών εγκλήματος μπορεί να οδηγήσει σε μεροληψία και σε ψευδώς θετικά ή αρνητικά αποτελέσματα και συσχετισμούς ανάμεσα στην οικονομική υγεία μιας χώρας ή περιοχής και της εγκληματικότητας. Για παράδειγμα, το γεγονός ότι οι βανδαλισμοί φαίνονται να είναι ελάχιστοι σε μια γειτονιά με υψηλά ποσοστά ακατοίκητων σπιτιών λόγω κατάσχεσης, μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι οι βανδαλισμοί δεν αναφέρονται στην αστυνομία. Από την άλλη, βίαια εγκλήματα όπως οι ένοπλες ληστείες, είναι πιθανό να αναφέρονται πιο συχνά στην αστυνομία. Το γεγονός ότι δυο φαινόμενα συντρέχουν ή φαίνονται να μην έχουν σχέση δεν τα κάνει να αλληλοεξαρτώνται, και είναι πολύ εύκολο κάποιος να καταλήξει σε τέτοια συμπεράσματα εάν δεν κάνει σωστή χρήση δεδομένων.

Από την άλλη, όταν αναλογίζονται συγκεκριμένες παράμετροι της οικονομικής υγείας σε σχέση με συγκεκριμένα εγκλήματα, σε συγκεκριμένες περιοχές (για παράδειγμα ο δείκτης της ανεργίας σε σχέση με τις κλοπές σε μια συγκεκριμένη γειτονιά), μια τέτοια διαδικασία μπορεί να είναι πιο πιθανό να είναι πετυχημένη.

Το ιδανικό, κατά την άποψη του συγγραφέα, είναι να αναλογίζεται και να συγκρίνεται η κάθε κατηγορία εγκλήματος ξεχωριστά, αλλά και στο σύνολό τους, σε σχέση με την κάθε συνέπεια οικονομικής κρίσης σε συγκεκριμένες τοποθεσίες. Με αυτόν τον τρόπο, ίσως να είναι πιο εφικτή η δημιουργία μιας πιο κατατοπιστικής «εικόνας» σχετικά με τη σχέση οικονομικής υγείας και εγκληματικότητας.

2.4.2. Η απουσία ερευνών που να εστιάζουν σε εγκλήματα «λευκού περιλαιμίου» και στη διαφθορά

Από τις έρευνες που αναλύθηκαν στη συστηματική ανασκόπηση, εντοπίστηκαν μόνο τρεις (3) περιπτώσεις στις οποίες αναλογίζονται τα εγκλήματα «λευκού περιλαιμίου» [στην έρευνα των de Blasio & Menon (2013) θεωρήθηκε και το έγκλημα του εκβιασμού και στις έρευνες των Cui (2010) και Rodriguez & Larrauri (2012) αναλογίζεται η συνολική εγκληματικότητα σε κατηγορίες αν και δεν αναλύονται στα αποτελέσματα οι περιπτώσεις των εγκλημάτων «λευκού περιλαιμίου»], και καμία περίπτωση στην οποία να αναλογίζεται και η διαφθορά.

Αυτό είναι ένα θέμα το οποίο αναλογίζονται οι Xenakis & Cheliotis (2009). Συγκεκριμένα, αναφέρουν πως η έλλειψη ερευνών που να μελετούν τις συνέπειες των οικονομικών δυσχερειών στα εγκλήματα «λευκού περιλαιμίου» μπορεί να οφείλεται στην άποψη ότι αυτά τα εγκλήματα τείνουν να είναι αριθμητικά σπανιότερα, ως καταγεγραμμένα γεγονότα, απ' ότι είναι τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και τα βίαια εγκλήματα.

Δεδομένης της σημασίας των ανθρώπινων, οικονομικών και πολιτικών προεκτάσεών τους, ωστόσο, οι Xenakis & Cheliotis (2009, p. 721) προτείνουν ότι θα έπρεπε να εξετάζονται πιο διεξοδικά. Επίσης, όντας εγκλήματα οικονομικού κινήτρου, είναι πιθανότερο τα εγκλήματα «λευκού περιλαιμίου» να επηρεάζονται περισσότερο σε

μια κατάσταση οικονομικής ύφεσης και για αυτόν τον λόγο θα έπρεπε να εξετάζονται σε μεγαλύτερο βαθμό.

Επιπλέον, όπως αναφέρει ο Box (1987, p. 31) σε σχεδόν όλες τις έρευνες σχετικά με την ύφεση και την εγκληματικότητα, είναι οι «αδύναμοι», και όχι οι «ισχυροί», που απεικονίζονται ως παραβάτες, και αυτό συμβαίνει λόγω της πεποίθησης ότι παράμετροι όπως η εισοδηματική ανισότητα και την αύξηση της ανεργίας οδηγούν τους «ανίσχυρους» στη διάπραξη συμβατικών εγκλημάτων.

Από την άλλη, ακόμη και αν θεωρήσουμε αυτή την υπόθεση ως πιθανή, θα πρέπει να λάβουμε υπόψη το γεγονός ότι και οι «ισχυροί» θα αντιμετωπίσουν και οι ίδιοι οικονομικές δυσχέρειες και θα έχουν λιγότερους διαθέσιμους οικονομικούς πόρους και, ως αποτέλεσμα και σύμφωνα με την παραπάνω υπόθεση, είναι πιο πιθανό να εγκληματήσουν. Ως αποτέλεσμα, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, σε μεγαλύτερο βαθμό, τα εγκλήματα των «ισχυρών».

2.5. Η χρονική υστέρηση (Lag effect)

Οι περισσότερες από τις έρευνες που εξετάστηκαν διεξήχθησαν χωρίς να έχει περάσει αρκετός χρόνος ώστε να αναλογιστούν οι μακροοικονομικές συνέπειες της οικονομικής κρίσης (βλ. Campos, Dent, Fry & Reid, 2010; Cui, 2010; de Blasio & Menon, 2013; Hollis, 2011; Þórisdóttir, R. & Árnason, 2011; Rodriguez & Larrauri, 2012; UNODC, 2011; Wolff, Cochran & Baumer, 2013) ή έκαναν προβλέψεις σχετικά με αυτές (βλ. NIEIR, 2009; Police Federation of England & Wales, 2009).

Με αυτόν τον τρόπο, ο χρονικός περιορισμός δεν επιτρέπει στο να εξεταστεί ο αντίκτυπος της χρονικής υστέρησης (lag effect). Αυτό σημαίνει ότι, εάν θεωρήσουμε ότι οι οικονομική ύφεση ή κρίση μιας χώρας έχει αντίκτυπο στην εγκληματικότητα της, οι συνέπειες μπορεί να εμφανιστούν σε μεταγενέστερο στάδιο και όχι αμέσως μετά την εμφάνιση οικονομικών δυσχερειών.

Για τον λόγο αυτό, είναι προτιμότερο να χρησιμοποιούνται οι διαχρονικές έρευνες, οι οποίες προαναφέρθηκαν, που έχουν τη δυνατότητα να περιλαμβάνουν επαναλαμβανόμενες παρατηρήσεις των μεταβλητών για μεγάλο χρονικό διάστημα, ακόμη και για δεκαετίες.

3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η παρούσα μελέτη διεξήχθη με τους συνήθεις περιορισμούς των μεταπτυχιακών ερευνών. Κατ' αρχήν, υπήρχε ο περιοριστικός παράγοντας του διαθέσιμου χρόνου ο οποίος υπήρξε εμπόδιο για τη διεξαγωγή μιας βαθύτερης ανάλυσης σχετικά με το θέμα. Επίσης, όπως αναφέρθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, η αδυναμία πρόσβασης σε ορισμένες πηγές αναζήτησης και η έλλειψη κονδυλίων είναι πιθανό να καθιστούν την παρούσα έρευνα ελλιπής ως προς το μέγεθος και τη συλλογικότητα των ερευνών που συμπεριλαμβάνονται στην ανάλυση. Συγκεκριμένα, από την αρχική έρευνα εντοπίστηκαν έρευνες οι οποίες θα μπορούσαν να είναι χρήσιμες στη συστηματική ανασκόπηση και στις οποίες δεν υπήρχε πρόσβαση.

Επιπλέον, για την ανάλυση των ερευνών, και ιδίως των μεθοδολογικών επιλογών που εφαρμόστηκαν στις έρευνες που συγκαταλέχθηκαν, χρειάζεται η δεξιότητα κατανόησής τους. Αν και για έναν εγκληματολόγο είναι σαφές ότι υπάρχει μια βασική κατανόηση στατιστικών μεθόδων, είναι σχεδόν αδύνατη η ολική γνώση στατιστικών μοντέλων ανάλυσης. Για αυτόν τον λόγο, είναι δύσκολη η οργάνωση και ερμηνεία των μελετών σε βέλτιστο βαθμό.

Επιπροσθέτως, και λόγω αυτής της ίδιας αδυναμίας της καλής κατανόησης της στατιστικής επιστήμης, η έρευνα δεν έκανε χρήση στατιστικής μετα-ανάλυσης η οποία, είναι πολύ πιθανό, να βοηθούσε στην ανάδειξη ακόμη περισσότερων σημαντικών στοιχείων. Από την άλλη, οι έρευνες που συμπεριλήφθηκαν στη συστηματική ανασκόπηση, ήταν τόσο μεθοδολογικά ανομοιογενείς που ίσως κάτι τέτοιο να ήταν άτοπο και περιττό. Επίσης, μια μετα-ανάλυση στατιστικών στοιχείων θα ήταν, μάλλον, ανάρμοστη για τις ανάγκες της συγκεκριμένης εργασίας, καθώς σκοπός είναι η ανάδειξη των μεθοδολογικών προβλημάτων των ερευνών και όχι η εκτίμηση της στατιστικής ακρίβειας των αποτελεσμάτων τους.

Ωστόσο, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, ο πιο συνηθισμένος περιορισμός, σε οποιαδήποτε έρευνα, οφείλεται στην ίδια τη μέθοδο που επιλέγεται. Πιο συγκεκριμένα, η μέθοδος της συστηματικής ανασκόπησης έχει θεωρηθεί προϊόν του νεο-θετικιστικού «κινήματος» της τυποποίησης και της «κουλτούρας» της

υπολογιστικής επαλήθευσης (audit culture) (McLure, 2004, p. 2). Από την άλλη, όπως αναφέρθηκε και στο κεφάλαιο της μεθοδολογίας, οι συστηματικές ανασκοπήσεις, από μόνες τους, έχουν ένα στοιχείο υποκειμενικότητας στον καθορισμό των κριτηρίων που επιλέγονται για να προσδιορίσουν τις μελέτες που αναλύονται, και για αυτό το λόγο δεν μπορούν να είναι απολύτως αντικειμενικές.

Επιπλέον, στη συγκεκριμένη εργασία, χρειάστηκε να δημιουργηθεί εκ νέου το πρωτόκολλο ένταξης των σχετικών ερευνών, καθώς δεν υπήρχε κάτι παρόμοιο, κι έτσι, η παρούσα έρευνα δεν παρέχει παραμέτρους συγκρισιμότητας και έχει, κατά κάποιο τρόπο, μεροληπτικό χαρακτήρα. Από την άλλη, ο συγγραφέας θεωρεί ότι οι αποφάσεις που πάρθηκαν και οι παράμετροι που εφαρμόστηκαν ήταν ξεκάθαροι, κι έτσι, εάν υπάρξει στο μέλλον κάποια σχετική έρευνα, η μέθοδος μπορεί να είναι συγκρίσιμη.

Ωστόσο, και παρά τους παραπάνω περιορισμούς, η συγκεκριμένη συστηματική ανασκόπηση ήταν ένα χρήσιμο εργαλείο ώστε να εντοπιστούν και να αναδειχθούν τα μεθοδολογικά ζητήματα που προκύπτουν στις έρευνες σχετικά με τις οικονομικές κρίσεις και υφέσεις και την εγκληματικότητα.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας ήταν να αναδείξει τα κυριότερα μεθοδολογικά προβλήματα που προκύπτουν στις έρευνες σχετικά με την οικονομική κρίση ή ύφεση και της εγκληματικότητας. Από τη συστηματική ανασκόπηση φάνηκε ότι, πράγματι, τα μεθοδολογικά προβλήματα είναι κοινώς επαναλαμβανόμενα στις περισσότερες έρευνες που έχουν εκπονηθεί πάνω στο θέμα.

Ως αποτέλεσμα, είναι σημαντικό να λάβουμε υπόψη το γεγονός ότι το έγκλημα είναι ένα επεισοδιακό και σποραδικό φαινόμενο και ότι δεν υπάρχει μια μοναδική και ιδιότυπη επίδραση της οικονομίας στην εγκληματική πράξη. Επιπροσθέτως, το θέμα είναι, σαφώς, πιο περίπλοκο από μια απλή αιτιώδης σχέση «δράσης – αντίδρασης».

Επομένως, ώστε να μπορέσουμε να κατανοήσουμε τους μηχανισμούς που επηρεάζουν την εγκληματικότητα, είναι απαραίτητο να λάβουμε υπόψη και να κατανοήσουμε τη χρονική και χωρική έκταση για την οποία συζητάμε και τις

«κινητήριες δυνάμεις» που διαδραματίζονται σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, και να μην περιοριζόμαστε μόνο σε ξεχωριστές παραμέτρους.

Επίσης, είναι λογικό, έως ένα σημείο, να υπάρχει αύξηση της εγκληματικότητας κατά την περίοδο μιας οικονομικής κρίσης ή ύφεσης, όχι όμως αποκλειστικά γιατί οι θεωρητικές ορθολογικές επιλογές ενεργοποιούνται ώστε να εγκληματούν σε μεγαλύτερο βαθμό οι άνθρωποι, αλλά, ίσως και, επειδή «φθείρονται» ή απενεργοποιούνται άλλοι μηχανισμοί.

Πιο συγκεκριμένα, όταν μια χώρα αντιμετωπίζει οικονομικές δυσκολίες, είναι αναμενόμενο να μην δαπανώνται τα ίδια κονδύλια σε προστατευτικούς μηχανισμούς για την πρόληψη του εγκλήματος, αυξάνοντας έτσι τους κινδύνους θυματοποίησης. Αυτοί οι μηχανισμοί μπορεί να περιλαμβάνουν, ενδεικτικά, τις περιπολίες της αστυνομίας μέχρι και την αδυναμία της Πρόνοιας να προσφέρει κοινωνική και φαρμακευτική αγωγή σε εξαρτημένους παράνομων ουσιών, με όλες τις πιθανές συνέπειες που μπορεί να επιφέρουν.

Για το λόγο αυτό, είναι σημαντικό, οι έρευνες που αφορούν στην οικονομική κρίση και το έγκλημα, να εξετάζονται και ποιοτικά κατά τη διάρκεια και μετά από περιόδους οικονομικής κρίσης ή ύφεσης αντί να ερευνώνται αποκλειστικά τα συμπτώματα μιας κρίσης (π.χ. ανεργία) σε ποσοτικό επίπεδο. Ως αποτέλεσμα, ιδανικά, θα πρέπει να διεξάγονται έρευνες που να συνδυάζουν μια ποικιλία ποσοτικών και ποιοτικών μεθοδολογικών προσεγγίσεων και διαδικασιών.

Στην πραγματικότητα, το κατά πόσο οι οικονομικές δυσχέρειες επηρεάζουν το έγκλημα παραμένει ένα αναπάντητο ερώτημα. Αν και, στο συγκεκριμένο σημείο, γίνεται λόγος ειδυλλιακών καταστάσεων, λόγω της συνήθης έλλειψης κονδυλίων και χρόνου των ακαδημαϊκών μελετητών, πιθανώς με μια διεξοδική και ολοκληρωμένη έρευνα, που να κάνει χρήση όλων των «καλών» πρακτικών που προαναφέρθηκαν, να απαντηθεί το ερώτημα του εάν, και με ποιους τρόπους, μια οικονομική κρίση ή ύφεση μπορεί να επηρεάσει την εγκληματικότητα.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση

- Aas, K. F. (2007). *Globalization and crime*. London: Sage publications ltd.
- Agnew, R. (2001). Building on the foundation of general strain theory: Specifying the types of strain most likely to lead to crime and delinquency [Electronic version]. *Journal of research in crime and delinquency*, 38(4), pp. 319 – 361.
- Albertson, K., Ellison, M., Fox, X. (2011). How will the recession affect crime rates in Greater Manchester? [Electronic version]. *Policy evaluation research unit, Manchester Metropolitan University: Greater Manchester crime futures*.
- Amatrudo, A. (2009). *Criminology and political theory*. London: Sage publications ltd.
- Arvanites, T. M. & Defina, R. H. (2006). Business cycles and street crime [Electronic version]. *Criminology*, 44(1), pp. 139 – 165.
- Ascunce, C. (2013). Incentivizing local reform and urban renewal during an economic crisis [Electronic version]. *Notre Dame Law Review*, 88(3), pp. 1491 – 1520.
- Baker, J. L. (2008). Impacts of financial, food, and fuel crisis on the urban poor. *The World Bank, Urban Development Unit*. Retrieved 20 December 2014, from <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/10263/475250BRI0GLB01ections020Box334118B.pdf?sequence=1>
- Beachy, B. (2012). *A financial crisis manual: Causes, consequences and lessons of the financial crisis*. Tufts University: Global development and environment institute. Working paper no. 12-06. Retrieved 10 June, 2014 from <http://www.ase.tufts.edu/gdae/Pubs/wp/12-06BeachyFinancialCrisis.pdf>
- Becker, G. S. (1974). Crime and Punishment: An Economic Approach. In: G. S. Becker & W. M. Landes (Eds.) *Essays in the economics of crime and punishment*. National Bureau of Economic Research.
- Biørn, E. (2013). On models and data types in econometrics. *Introductory econometrics: Lecture note no. 1*. Retrieved 20 June, 2014 from http://www.uio.no/studier/emner/sv/oekonomi/ECON4150/v13/undervisningsmateriale/econ3150_v12_note01.pdf
- Bordo, M. D. & Landon-Lane, J. S. (2010). The global financial crisis: Is it Unprecedented? *Conference on Global Economic Crisis: Impacts, Transmission, and Recovery, Honolulu*. Retrieved 05 September, 2014 from <http://www.ssc.wisc.edu/~mchinn/01Bordo-Lane-Aug2010.pdf>

- Borenstein, M., Hedges, L. V., Higgins, J. P. T. & Rothstein, H. R. (2009). *Introduction to meta-analysis*. Chichester: John Wiley and Sons Ltd.
- Bowling, B. (2001). Self – reports. In E. McLaughlin, J. Muncie (Eds). *The Sage dictionary of criminology* (pp. 257-259). London: Sage publications Ltd.
- Box, S. (1987). *Recession, crime and punishment*. London: Macmillan Education Ltd.
- Blomberg, S. B., Hess, G. D. & Weerapana, A. (2004). Economic conditions and terrorism [Electronic version]. *European journal of political economy*, 20(2), pp. 463 – 478.
- Braithwaite, J., Chapman, B. & Kapuscinski, C. A. (1992). Unemployment and crime: resolving the paradox. *Australian national university*. Retrieved 09 May, 2014 from <http://crq.aic.gov.au/reports/50-89.pdf>.
- Brown, S., E. Esbensen, F., A. Geis, G. (2010). *Criminology: Explaining crime and its context* (7th Ed.). New Jersey: LexisNexis Group.
- Burton, R. (2013). Neoliberalism, social harm and the financial crisis. *Internet Journal of criminology*. Retrieved 10 May, 2014 from http://www.internetjournalofcriminology.com/Burton_Neoliberalism_Social_Harm_and_The_Financial_Crisis_IJC_Aug_2013.pdf
- Campos, C., Dent, A., Fry R. & Reid, A. (2011). Impact of the recession. *Regional trends*, 43(10-11). London: Office for national statistics
- Cantor, D. & Land, K. (1985). Unemployment and crime rates in the post-world war II United States: A theoretical and empirical analysis. *American sociological review*, 50(3), pp. 317-332.
- Cantor, D. & Land, K. (2001). Unemployment and crime rate fluctuation: A comment on Greenberg. *Journal of Quantitative Criminology* 17(4), pp. 329–342.
- Centre for Reviews and Dissemination (CRD) (2008). *Systematic Reviews: CRD's guidance for undertaking reviews in health care*. New York: Centre for Reviews and Dissemination.
- Code of ethics (2006). Retrieved February 01, 2015, from the British Society of Criminology website: <http://www.britisoccrim.org/docs/CodeofEthics.pdf>
- Cohen, L., & Felson, M. (1979). Social change and crime rate trends: A routine activity approach [Electronic version]. *American Sociological Review* 4, pp. 588–608.
- Cook, P. J. (2010). Property crimes – yes; violence – no: comment on Lauritsen & Heimer [Electronic version]. *Criminology & public policy*, 9(4), pp. 693 – 697.

- Cornish, D., & Clarke, R. (1987). Understanding crime displacement: An application of rational choice theory [Electronic version]. *Criminology*, 25(4), pp. 933–947.
- Cui, L. (2010). *Foreclosure, vacancy and crime*. Working Paper, Department of Economics, University of Pittsburgh. Retrieved 20 October, 2014 from <http://www.ewi-ssl.pitt.edu/econ/files/faculty/wp/linforeclosure,%20vacancy%20and%20crime.pdf>
- De Blasio, G. & Menon, C. (2013). Down and out in Italian towns: Measuring the impact of economic downturns on crime. *Bank of Italy* (Working paper No. 924).
- Deflem, M. (2011). Introduction: Criminological perspectives of the crisis. In: M. Deflem (Ed.) *Economic crisis and crime*. Emerald group publishing limited.
- Dehejia, R. H. & Wahba, S. (2002). Propensity score-matching methods for nonexperimental causal studies. *The Review of Economics and Statistics*, 84(1), pp. 151–161.
- Deller, S., C. & Deller, M., W. (2011). Structural shifts in select determinants of crime with a focus on rural and rural differences [Electronic version]. *Western criminology review*, 12(3), pp. 120 – 138.
- Devery, C. (1991). *Disadvantage and crime in New South Wales*. Sydney: Bureau of crime statistics and research.
- Diamond, D. W. (2007). Banks and liquidity creation: a simple exposition of the Diamond – Dybvig model [Electronic version]. *Economic quarterly*, 93(2), pp. 189-200.
- Dongil, K. (2006). The effect of economic conditions on crimes [Electronic version]. *Development and society*, 35(2), pp. 241-250.
- Ehrlick, I. (1973). Participation in illegitimate activities: a theoretical and empirical investigation. *Journal of political economy*, 81(3), pp. 521-565.
- Eichengreen, B. & Portes, R. (1987). *The anatomy of financial crises*. Massachusetts: National Bureau of economic research.
- Engels, F. (1844). *The condition of the working-class in England in 1844*. Translated by F. Kelley Wischnewetzky. Retrieved 14 August, 2014 from http://www.latin-american.cam.ac.uk/sites/default/files/engels-the_condition_of_the_working_class.pdf
- EPPI-Centre (Evidence for Policy and Practice Information and co-ordinating Centre) (2010). *EPPI-Centre methods for conducting systematic reviews*. Retrieved 10 July, 2014 from http://www.cifor.org/fileadmin/subsites/ebf/pubs/EPPI_systematic_review.pdf

Evans, D. & Kowanko, I. (2000). Literature reviews: Evolution of a research methodology. *Australian journal of advanced nursing*, 18(2), pp. 33-38.

Fabre, G. (2005). Prospering on crime: Money laundering and financial crisis. *Centre for East and South-East Asian studies*, Lund University. Retrieved, 19 September 2014 from:

http://www4.lu.se/images/Syd_och_sydstasiestudier/working_papers/Fabre.pdf

Fajnzylber, P., Lederman, D. & Loayza, N. (2000). Crime and victimization: An economic perspective [Electronic version]. *Economia*, 1(1), pp. 219 – 278.

Felson, M. & Clarke, R. V. (1998). Opportunity Makes the Thief. Practical theory for crime prevention. In: B. Webb (Ed.). *Policing and Reducing Crime Unit: Police Research Series*. Retrieved 02 May, 2014 from <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20110218135832/rds.homeoffice.gov.uk/rds/prgpdfs/fprs98.pdf>

Ferwerda, J. (2010). Criminals saved our banks: The effect of money laundering during the financial crisis. *Paper for the course "Inclusion and Exclusion in Contemporary European Societies, Challenges of a New Europe: Chances in Crisis"*. IUC Dubrovnik April 21-24 2010

Field, S. (1990). Trends in Crime and Their Interpretation: a Study of Recorded Crime in Post War England and Wales [Electronic version]. London: Hope Office.

Finklea, K. M. (2011). Economic downturns and crime. *Congressional research service*. Retrieved, 10 August 2014 from <https://www.fas.org/sqp/crs/misc/R40726.pdf>

Fisher, J., Cregan, C., Di Giulio, J. & Schutze, J. (2011). Economic crime and the global financial crisis [Electronic version]. *Law and financial markets review*, 5(4), pp. 276-289.

Gau, J. M., & Pratt, T. C. (2008). Broken windows or window dressing? Citizens' (in)ability to tell the difference between disorder and crime [Electronic version]. *Criminology & Public Policy*, 7(2), pp. 163–194.

Goodstein, R. N. & Lee, Y. Y. (2010). Do foreclosures increase crime? [Electronic version]. *Centre of Financial Research: Federal Deposit Insurance Corporation*, working paper no 2010 – 05.

Gottfredson, M. R. Hirschi, T. (1990). *A general theory of crime*. Stanford: Stanford University Press.

Gough, D., Oliver, S. & Thomas, J. (2013). *Learning for research: Systematic reviews for informing policy decisions: A quick guide*. A paper for the Alliance of Useful Evidence. London: Nesta.

Gunnlaugsson, H. (2012). Economic crisis, explanations, and impact on crime: The case of Iceland [Electronic version]. *Newsletter of the European Society of Criminology: Criminology in Europe*, 11, pp. 4-7.

Gutauskas, A. (2011). Economic crisis and organised crime in Lithuania [Electronic version]. *Jurisprudence*, 18(1), pp. 303 – 326.

Harcourt, B. E., & Ludwig, J. (2006). Broken windows: New evidence from New York City and a five-city social experiment [Electronic version]. *The University of Chicago Law Review*, 73(1), pp. 271–320.

Habib, B., Narayan, A., Olivieri, S. & Sanchez, C. (2010). The impact of the financial crisis on poverty and income distribution: Insights from simulations on selected countries [Electronic version]. *Economic premise*, 7(1), pp. 1-4.

Harris, P. (2011). The criminal consequences of changes in neighbourhood structure due to home foreclosure. In: M. Deflem (Ed.) *Economic crisis and crime*. Emerald group publishing limited.

Hemingway, P. & Brereton, N. (2009). What is a systematic review? *What is ...? series*. Retrieved 10 July, 2014 from <http://www.medicine.ox.ac.uk/bandolier/painres/download/whatis/syst-review.pdf>

Hollis, C. M. (2011). *Identifying the effect of unemployment on property crimes: Analysing the impact of the 2007/2008*. Thesis submitted at Georgetown University. Retrieved 20 August, 2014 from <https://repository.library.georgetown.edu/bitstream/handle/10822/553773/hollisChristiana.pdf?sequence=1>

Hossain, N. (2009). Crime and social cohesion in the time of crisis: early evidence of wider impacts of food, fuel and financial shocks [Electronic version]. *ID S Bulletin*, 40(5), pp. 59-67.

Immergluck, D. & Smith, G. (2006). The impact of single-family mortgage foreclosures on neighbourhood crime [Electronic version]. *Housing studies*, 21(6), pp. 851-866.

International Federation of Red Cross and Red Crescent societies (2013). *Think differently: Humanitarian impacts of the economic crisis in Europe*. Retrieved 10 June, 2014 from http://www.ifrc.org/PageFiles/134339/1260300-Economic%20crisis%20Report_EN_LR.pdf

International Monetary Fund (IMF) (1998). *World Economic Outlook*. World Economic and Financial Survey. Retrieved 13 May, 2014 from <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/weo0598/>

Janko, Z. & Popli, G. (2013). Examining the link between crime and unemployment: A time series analysis for Canada. *Sheffield economic research paper series*. Retrieved 20 August, 2015 from <https://ideas.repec.org/p/shf/wpaper/2013001.html>

Kambon, A. & Henderson, G. (2008). Exploring policy linkages between poverty, crime and violence: A look at three Caribbean states [Electronic version]. United Nations: Economic commission for Latin America and the Caribbean.

Kirk, D. S. & Hyra, D. S. (2012). Home foreclosures and community crime: Causal or spurious association? [Electronic version]. *Social science quarterly*, 93(3), pp. 648-670.

Knowles, J. C. & Pernia, E. (1999). Social consequences of the financial crisis in Asia. *Asian development bank*. Retrieved, 10 September, 2014 from <http://www.adb.org/sites/default/files/publication/28156/esp060.pdf>

Kotz, D. M. (2009). The financial and economic crisis of 2008: A systemic crisis of neoliberal capitalism [Electronic version]. *Review of radical political economic*, 41(3), pp. 305-317

Krisberg, B., Guzman, C., Vuong, L. (2009). Crime and economic hard times. *National council on crime and delinquency*. Retrieved, 10 May, 2014 from http://www.shoplifter.co/Crime_Economy.pdf

Labonte, M. (2010). The 2007-2009 Recession: Similarities to and differences from the past. *Congressional research service*. Retrieved 20 November 2014 from <http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/crs/r40198.pdf>

Lacoe, J. & Ellen, I. G. (2014). Mortgage foreclosures and the shifting context of crime in micro-neighbourhoods. Retrieved 30 June, 2014 from http://lusk.usc.edu/sites/default/files/working_papers/Lacoe%20Ellen_Chicago%20crime%20and%20foreclosures_Lusk%20working%20paper%2006.18.14.pdf

Laeven, L. & Valencia, F. (2008). Systemic banking crises: a new database. IMF Working Paper no WP/08/224. Retrieved 10 May, 2014, from <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2008/wp08224.pdf>

Lazaretou, S. (2011). *Financial crises and financial market regulation: the long record of an 'emerge'*. Bank of Greece: Economic Research Department – Special Studies Division. Retrieved 10 May, 2014 from <http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/Paper2011140.pdf>.

Lea, J. (2002) Crime and modernity. London: Sage publications Ltd

Lechner, M. (2011). The Estimation of Causal Effects by Difference-in-Difference Methods. *Foundation and trends in econometrics*, 4(3), pp. 165-224.

Levi, M. & Smith, R. G. (2011). Fraud vulnerabilities and the global financial crisis [Electronic version]. *Australian institute of criminology: Trends in issues in crime and criminal justice*, 422, pp. 1-7

Levitt, S. D. (1996). The effect of prison population size on prison rates: Evidence from prison overcrowding litigation [Electronic version]. *The quarterly journal of economics*, 111(2), pp. 319 – 351.

Levitt, S. D. (2001). Alternative strategies for identifying the link between unemployment and crime. *Journal of Quantitative Criminology* 17(4), pp. 377–390.

Littell, J. H, Corcoran, J. & Pillai, J. (2008). *Systematic reviews and meta-analysis*. Pocket Guide for Social Research methods (Ed: T. Tripodi). Oxford: Oxford University Press.

Marcus, R. & Gavrilovic, M. (2010). The impacts of the economic crisis on youth: review of evidence. *Overseas development institute*, London. Retrieved 09 September, 2014 from http://r4d.dfid.gov.uk/PDF/Outputs/Mis_SPC/60828_Youth-Evidence-Review-Final.pdf

Muncie, J. (2001). Official Criminal Statistics. In E. McLaughlin, J. Muncie (Eds). *The Sage dictionary of criminology* (pp. 194-197). London: Sage publications ltd.

Levitt, S. (1996). The effect of prison population size on crime rates: Evidence from prison overcrowding litigation [Electronic version]. *The quarterly journal of economics*, 111(2), pp. 319–351.

May, T. (2001). *Social research: issues, methods and processes* (3rd Ed.). Buckingham: Open University Press.

McFarlane, D. A. (2012). The impact of the global economic recession on the American criminal justice system [Electronic version]. *International journal of criminal justice sciences*, 7(2), pp. 524-549.

McIntyre, S. G. (2013). *Personal indebtedness, community characteristics and theft crimes*. Paper presented at the 53rd ERSI Congress, 27-31 August 2013, Palermo. Retrieved 20 August, 2014 from <https://ideas.repec.org/p/edn/sirdps/524.html>

McLure, M. (2004). Clarity bordering on stupidity': where's the quality in systematic review? Paper presented to the British Educational Research Association Annual Conference, Manchester. Retrieved 20 January, 2015 from <http://www.esri.mmu.ac.uk/respapers/papers-pdf/Paper-Clarity%20bordering%20on%20stupidity.pdf>

Menard, S. (2004). Longitudinal research. In: M. S. Lewis-Beck, A. Bryman & T. Futing Liao (Eds.). *Encyclopaedia of social science research methods*. Thousand Oaks: Sage publication ltd. pp. 597-602.

Merton, R., K. (1938). Social structure and anomie [Electronic version]. *American sociological review*, 3(5), pp. 672-682.

Messner, S. F. & Rosenfeld, R. (1996). *Crime and the American dream* (2nd Ed.). Belmont: Thomson Wadsworth.

National Institute of Economic and Industry Research (NIEIR) (2009). *The global financial crisis: Projections of property crime rates. A report for Victorian police association*. Retrieved 20 May, 2014 from http://www.tpav.org.au/documents/Documents/8a34f06a-f6df-4c7c-8e428fcf8d1a1e0/The_global_financial_crisis_Projections_of_property_crime_rates.pdf

Nayak, S. (2009). Sociological impact of economic crises. *Stanford University*. Retrieved 20 August, 2014 from <http://www.pdflibrary.org/pdf/sociological-impact-of-economic-crises-stanford-university.html>

Nilsson, A. & Estrada, F. (2003). Victimization, inequality and welfare during an economic recession: A study of self-reported victimization in Swede 1988 – 99 [Electronic version]. *British journal of criminology*, 43(4), pp. 655-672.

Oppenheim, A. N. (1992). *Questionnaire design, interviewing and attitude measurement*. London: Pinter publishers ltd.

Papps, K. L. & Winkelmann, R. (2000). Unemployment and crime: New evidence for an old question [Electronic version]. *New Zealand economic papers*, 34(1), pp. 53-71.

Perkins, D. D., Meeks, J. W. & Taylor, R. B. (1992). The physical environments of street blocks and resident perceptions of crime and disorder: Implications for theory and measurement [Electronic version]. *Journal of environmental psychology*, 12(1), pp. 22 – 34.

Petticrew, M. & Roberts, H (2006). *Systematic reviews in the social sciences: A practical guide*. Oxford: Blackwell publishing.

Police Federation (2009). *Crime and the Economy: Research Conducted by the Police Federation of England and Wales*. Retrieved 23 August, 2014 from [http://www.polfed.org/crime_and_the_economy_paper_\(2\)](http://www.polfed.org/crime_and_the_economy_paper_(2))

Pontell, H. N. & Geis, G. (2013). *The trajectory of white-collar crime following the Great Economic meltdown*. *Journal of Contemporary Criminal Justice* (published online 19 November 2013).

Þórisdóttir, R. & Árnason, S., O. (2011). *Crime in Iceland (before) and after the banking crisis*. In: H. Gunnlaugsson (Ed.) *When the unforeseen is seen*. Reykjavik: Scandinavian research council for criminology workshop.

Rankin, J. Kern R. (2001). Social learning theory. In E. McLaughlin, J. Muncie (Eds). *The Sage dictionary of criminology* (pp. 270-271). London: Sage publications ltd.

Raphael, S. & Winter-Ebmer, R. (2001). Identifying the effect of unemployment on crime [Electronic version]. *Journal of law and economics*, 44(1), pp. 259 – 283.

Reinhart, C. M. & Rogoff, K. (2011). From financial crash to debt crisis [Electronic version]. *American economic review*, 101(5), pp. 1676 - 1706.

Robson, C. (1993). *Real world research: a resource for social scientists and practitioner-researchers*. Oxford: Blackwell Publishers Ltd.

Rodriguez, J. & Larrauri, E. (2012). Economic crisis, crime and prison in Spain [Electronic version]. Newsletter of the European Society of Criminology: *Criminology in Europe*, 11(2), pp. 10 – 13.

Rosenfeld, R. & Fornango, R. (2007). The impact of economic conditions on robbery and property crime: The role of consumer sentiment [Electronic version]. *Criminology*, 45(4), pp. 735-769.

Ruel, M. T., Garrett, J. L., Hawkes C. & Cohen M. J. (2010). The food, fuel, and financial crises affect the urban and rural poor disproportionately: a review of the evidence [Electronic version]. *The journal of nutrition*, 140(1), pp. 170 – 176.

Sampson, R. J., & Raudenbush, S. W. (2004). Seeing disorder: Neighbourhood stigma and the social construction of “broken windows” [Electronic version]. *Social Psychology Quarterly*, 67(4), pp. 319-342.

Sanogo, I. & Luma, J. K. (2010). Assessments of the impacts of global economic crises on household food security: innovative approaches, lessons and challenges. In S. W. Omamo, U. Gentilini & S. Sandström (Eds.): *Revolution: From Food Aid to Food Assistance — Activities and Platforms*, chapter 16, pp. 259-273, Rome: World Food Programme.

Scottish Government (2010). *Crime and macroeconomic performance in Scotland*. Justice analytical services.

Shea, B. J., Grimshaw, J. M., Wells, G. A., Boers, M., Andersson, N., Hamel, C., Porter, A. C. Tugwell, P., Moher, D., & Bouter, L. M. (2007). Development of AMSTAR: a measurement tool to assess the methodological quality of systematic reviews [Electronic version]. *BMC Medical Research Methodology*, 7(10).

Siegel, L. J. (2010). *Criminology: The Core* (4th Ed.). Belmont: Wadsworth.

Sileika, A., Bekeryte, J. (2012). Theoretical issues of relationship between unemployment, poverty and crime in sustainable development [Electronic version]. *Journal of security and sustainability issues*, 2(3), pp. 59 – 70.

Sousa, W. H. & Kelling, G. L. (2006). Of “broken windows”, criminology and criminal justice. In: D. Weisburd & A. A. Braga (Eds.). *Police innovation: Contrasting perspectives* (pp. 77-97). Cambridge: Cambridge University Press.

Sykes, A. (1992). *An introduction to regression analysis*. 1992 Coase lecture, University of Chicago. Retrieved 13 November, 2014 from http://www.law.uchicago.edu/files/files/20.Sykes_Regression.pdf

Time, V. M. (2013). Crisis in Cameroon: Does criminological theory apply? [Electronic version]. *Modern Social Science Journal*, 2(2), pp. 70-86.

Uggen, C. & Wakefield, S. (2008). What have we learned from longitudinal studies of work and crime?. In: A. M. Liberman (Ed.). *The long view of crime: A synthesis of longitudinal research*, pp. 191 – 219. New York: Springer.

Uggen, C. (2012). *Crime and the great recession*. The Stanford centre on poverty and inequality with the support of the Russell Sage Foundation. Retrieved 12 June, 2014 from https://www.soc.umn.edu/~uggen/crime_recession.pdf

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) (2011). *Monitoring the impact of economic crisis on crime* [Electronic version]. Vienna: Global Pulse

US Department of Justice (2013). Reporting rape in 2013: Summary reporting system. *Criminal Justice Information Services (CJIS) Division Uniform Crime Reporting (UCR) program*. Retrieved 10 February, 2015 from <http://www.dstaffordandassociates.com/wp-content/uploads/2013/06/UCRReporting-Rape2013pub5-3-13.pdf>

Velicer, W. F. & Fava, J. L. (2003). Time series analysis. In: J. Schinka & W. F. Velicer (Eds.). *Research methods in psychology, volume 2: Handbook of psychology*. New York: Wiley & Sons.

Victor, L. (2008). Systematic reviewing [Electronic version]. *Social research update*, 54, pp. 1-4.

Walberg, P., McKee, M., Shkolnikov, V., Chenet, L. & Leon, D. A. (1998). Economic change, crime and mortality crisis in Russia: regional analysis [Electronic version]. *BMJ*, 317, pp. 312 – 318.

Weatherburn, D. (1992). Economic adversity and crime. *Australian institute of criminology: Trends and issues in crime and criminal justice*. Retrieved 14 August 2014 from <http://www.aic.gov.au/documents/6/4/E/%7B64EB228A-70C9-4D5C-91A7-81118F819423%7Dti40.pdf>

Whiting P. F., Rutjes A. W., Reitsma J.B., Bossuyt P. M. & Kleijnen J. (2003) The development of QUADAS: a tool for the quality assessment of studies of diagnostic accuracy included in systematic reviews [Electronic version]. *BMC Medical Research Methodology*, 3:25.

Whiting, P. F., Rutjes, A. W., Westwood, M. E., Mallett, S., Deeks, J. J., Reitsma, J. B., Leeflang M. G., Sterne, J. & Bossuyt P. M (2011). QUADAS-2: A Revised Tool for the Quality Assessment of Diagnostic Accuracy Studies [Electronic version]. *Ann Intern Med*, 155(8), pp. 529-536.

Wilson, J. Q. & Kelling, G. (1982). Broken windows [Electronic version]. *Atlantic monthly*, 249(3), pp. 29 – 38.

Wolff, K. C., Cochran, J. C. & Baumer, E. P. (2014). Reevaluating foreclosure effects on crime during the “Great Recession” [Electronic version]. *Journal of contemporary criminal justice*, 30(1), pp. 41-69.

Xenakis, S. & Cheliotis, L. (2013). Crime and economic downturn: The complexity of crime and crime politics in Greece since 2009 [Electronic version]. *British Journal of Criminology*, 53, pp. 719-745.

Young, J. (1999). Relative deprivation. In E. McLaughlin, J. Muncie (Eds). *The Sage dictionary of criminology* (pp. 270-271). London: Sage publications Ltd.

Young, J. (2002). Ten points of realism. In Y. Jewkes & G. Letherby (Eds.). *Criminology: A reader*. London: Sage publications Ltd, pp. 42-55.

Zhao, H., Feng, Z. & Castillo – Chavez, C. (2005). The dynamics of poverty and crime. *ASU college of liberal arts & sciences*. Retrieved 15 November 2014 from <https://mtbi.asu.edu/research/archive/paper/dynamics-poverty-and-crime>

Ελληνόγλωσση

Βουκελάτος, Α. (χ.η.). *Εισαγωγή στην οικονομετρία*. Ανάκτηση 10 Ιουνίου, 2014 από <http://economics.pblogs.gr/files/413185-%C3%85%C3%89%C3%93%C3%81%C3%83%C3%99%C3%83%C3%87%20%C3%93%C3%94%C3%87%C3%8D%20%C3%8F%C3%89%C3%8A%C3%8F%C3%8D%C3%8F%C3%8C%C3%85%C3%94%C3%91%C3%89%C3%81.pdf>

Εμμανουήλ, Δ. & Λιναρδής, Α. (2013). Συστηματική ανασκόπηση και μετα-ανάλυση ποσοτικών ερευνών. Συνοπτική παρουσίαση της μεθόδου και πλαίσιο για την καταγραφή και κωδικοποίηση των ερευνών. Στο: Δ. Μπαλούρδος & Ι. Τσίγκανου, *Μετα-ανάλυση ερευνών για την κοινωνική ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία*. Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Κοινωνιολογικών Ερευνών (Εκδόσεις Παπαζήσης).

Καρασσά, Φ. Β. (2006). Αρχές και μεθοδολογία της συστηματικής ανασκόπησης της βιβλιογραφίας. *Ελληνική ρευματολογία*, 17(4), σσ. 289-297.

Πατελάρου, Ε. & Μπροκαλάκη, Η. (2010). Μεθοδολογία της συστηματικής ανασκόπησης και μετα-ανάλυσης. *Νοσηλευτική*, 49(2), σσ. 122-130.

Price, S. W. (2010). Επιβίωση σε συνθήκες απόλυτης ύφεσης (Μτφρ. Σαββίδου Αναστασία). Εκδόσεις Κλειδάριθμος.

Σπινέλλη, Κ. Δ. & Κρασιδιώτη, Μ. Π. (χ.η.). Σχέδιο κώδικα δεοντολογίας για τους εγκληματολόγους. Ανάκτηση 05 Ιανουαρίου, 2015 από <http://www.theartofcrime.gr/assets/O%20KODIKAS6%20FINAL-3.doc>.

Τσίγκανου, Ι. (2013). Οικονομική κρίση και εγκληματικότητα. Στο: Χ. Ζαραφωνίτου (Επιμ.) *Πρακτικά ημερίδας «Πόλη, εγκληματικότητα και ανασφάλεια στην εποχή της οικονομικής κρίσης»*. Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών: Πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών «Η σύγχρονη εγκληματικότητα και η αντιμετώπισή της». Αθήνα: Εκδόσεις Διόνικος.

Αρθρογραφία

Η κρίση «χτύπησε» και την εγκληματικότητα (2013, Νοέμβριος, 20). *Έθνος On Line*. Ανάκτηση 05 Μαΐου, 2014, από <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22768&subid=2&pubid=63921827>

Καραμέτος, Φ. (2011). Στο κόκκινο η εγκληματικότητα λόγω κρίσης (2011, Δεκέμβριος, 18). *Zougla.gr*. Ανάκτηση 05 Μαΐου, 2014, από <http://www.zougla.gr/greece/article/sto-kokino-i-eglimatikotita-logo-krisis>

Στάγκος, Α. (2012). Στο ξενίθ η εγκληματικότητα (2012, Ιούνιος, 30). *Η Καθημερινή*. Ανάκτηση 05 Μαΐου, 2014, από <http://www.kathimerini.gr/730833/opinion/epikairothta/arxeio-monimes-sthles/sto-zeni8-h-egklmatikothta>

Glader, P. (2011). A symptom of the crisis: Greeks vexed by growing crime (2011, November, 11). *Spiegel online international*. Retrieved 01 June, 2014 from <http://www.spiegel.de/international/europe/a-symptom-of-the-crisis-greeks-vexed-by-growing-crime-a-796733.html>

Hadjimatheou, C. (2012). Greeks confront crime wave amid austerity (2012, August, 16). *BBC*. Retrieved, 02 June, 2014 from <http://www.bbc.com/news/world-radio-and-tv-19269891>

Shedlock, J. (2014). New FBI definition increases Alaska's already high rape rate (2014, November 12). *Alaska dispatch news*. Retrieved 10 February, 2015 from <http://www.adn.com/article/20141112/new-fbi-definition-increases-alaskas-already-high-rape-rate>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Τα αποτελέσματα της πρώτης σελίδας από την αναζήτηση των όρων “economic crisis and crime” στην μηχανή αναζήτησης του Google Scholar.

8/30/2014

economic crisis and crime - Google Scholar

Economic crisis and crime

M Deffem - 2011 - [books.google.com](#)

This volume addresses a variety of issues related to **economic crisis** in the broadest sense of the term, involving diverse national and international contexts, historical epochs, and a range of problems related to **economic** life. The chapters in this volume tackle ...

[Cited by 2](#) [Related articles](#) [All 3 versions](#) [Cite](#) [Save](#)

Economic Crisis and Crime

Problems - 1985 - [ncjrs.gov](#)

Abstract: A review of previous studies pertaining to **economic** conditions and **crime** in the three countries did not produce any definite conclusions about the relationship between **economic** conditions and **crime**. **Crime** in the three nations has apparently risen since the ...

[All 2 versions](#) [Cite](#) [Save](#) [More](#)

Economic change, crime, and mortality crisis in Russia: regional analysis

P Walberg, M McKee, V Shkolnikov, L Chen et al. - [Bmj](#), 1998 - [bmj.com](#)

Objective: To identify which aspects of socioeconomic change were associated with the steep decline in life expectancy in Russia between 1990 and 1994. Design: Regression analysis of regional data, with percentage fall in male life expectancy as dependent ...

[Cited by 368](#) [Related articles](#) [All 15 versions](#) [Cite](#) [Save](#)

The Crimmigration Crisis: Immigrants, Crime, and Sovereign Power, The

J Stumpf - [Am. UL Rev.](#), 2006 - [HeinOnline](#)

... the United States had reached an all-time high." Political support for a legalization program was controversial.9 Federal **financial** support ... is to craft for this nation a strong and stable immigration policy that will bolster our **economic** integrity domestically ... **CRIMMIGRATION CRISIS** ...

[Cited by 293](#) [Related articles](#) [All 21 versions](#) [Cite](#) [Save](#)

Economic crisis and the rising prisoner population in England and Wales

S Box, C Hale - [Crime and Social Justice](#), 1982 - [JSTOR](#)

The recent development of radical criminology, with its emphasis on exploring the social construction and control of **crime** rather than its causes, and the current **economic crisis** of Western industrial societies, of which the huge increase in unemployment is but one ...

[Cited by 121](#) [Related articles](#) [All 3 versions](#) [Cite](#) [Save](#)

The response of violent mortality to economic crisis in Russia

NS Gavrilova, VG Semyonova et al. - [Research and Policy](#), 2000 - [Springer](#)

... recent preliminary data for 1999 have revealed a new decrease in life expectancy (perhaps as a result of the 1998 **financial crisis**). ... relatively more important cause of violent deaths after 1992 than for males, reflecting the total increase in **crime** rate after the **economic crisis**. ...

[Cited by 113](#) [Related articles](#) [All 15 versions](#) [Cite](#) [Save](#)

The Asian economic crisis: a study in the politics of resentment

R Higgott - [New Political Economy](#), 1998 - [Taylor & Francis](#)

... limits of the Asia Pacific **Economic** Cooperation (APEC) forum after the crisis and regional ... likely longer-term Asian responses to the intervention of the international **financial** institutions in the context of the debate over the prospects for continued global **economic** liberalisation ...

[Cited by 307](#) [Related articles](#) [Cite](#) [Save](#)

Petty crime and cruel punishment: Lessons from the Mexican debacle

GA Calvo, EG Mendoza - [The American Economic Review](#), 1996 - [JSTOR](#)

Petty **Crime** and Cruel Punishment: Lessons from the Mexican Debacle ... at correcting the misalignment of the exchange rate triggered a deep and protracted **economic crisis** and caused ... the stock of reserves) need to be complemented by indicators of **financial** vulnerability such ...

[Cited by 166](#) [Related articles](#) [All 9 versions](#) [Cite](#) [Save](#)

The politics of juvenile crime

J Pitts - 1988 - [ncjrs.gov](#)

... The consequences of the conflict between these two opposing approaches to juvenile **crime** for the juvenile justice system are outlined, with a ... emphasis on retribution is social policy and professional practice today has arisen from the transformation of an **economic crisis** into a ...

[Cited by 114](#) [Related articles](#) [All 3 versions](#) [Cite](#) [Save](#) [More](#)

http://scholar.google.gr/scholar?as_sdt=0,5&q=economic+crisis+and+crime&hl=en

1/2

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Οι περιλήψεις των ερευνών που συμπεριλήφθησαν στην συστηματική ανασκόπηση.

1) Arvanites & Defina (2006):

Η συγκεκριμένη μελέτη εξετάζει την επίδραση των διακυμάνσεων του οικονομικού κύκλου (και συγκεκριμένα του ΑΕΠ) στην «εγκληματικότητα του δρόμου» μέσα από το εννοιολογικό πλαίσιο των Cantor & Land (1985) σχετικά με το κίνητρο και την ευκαιρία.

Στην έρευνα εξετάστηκε η περίοδος 1986 – 2001, χρησιμοποιώντας ένα μοντέλο συγκεντρωτικών δεδομένων πάνελ, σε ολόκληρο τον πληθυσμό των ΗΠΑ. Έγινε επίσης ανάλυση στους νέους 17 – 24 και στους αλλοδαπούς της χώρας.

Από τα αποτελέσματα φάνηκε ότι κατά την περίοδο της ισχυρής οικονομία της δεκαετίας του 1990 μειώθηκε και η εγκληματικότητα κατά της ιδιοκτησίας και η βίαιη εγκληματικότητα. Ωστόσο, για την περίοδο της οικονομικής ύφεσης του 1990 – 1991, φάνηκε ότι υπήρξε αύξηση των βίαιων εγκλημάτων και ειδικά των ληστειών [η ληστεία (robbery) θεωρείται βίαιο έγκλημα στις ΗΠΑ (<http://www.fbi.gov/about-us/cjis/ucr/crime-in-the-u.s/2011/crime-in-the-u.s.-2011/violent-crime/violent-crime>) και όχι έγκλημα κατά της ιδιοκτησίας]. Οι μελετητές καταλήγουν ότι τα στατιστικά μοντέλα δείχνουν ότι η μείωση της εγκληματικότητας κατά τη δεκαετία του 1990, ήταν αποτέλεσμα της μείωσης του κινήτρου για εγκληματική δράση και ότι γι' αυτό το λόγο υπήρξε αύξηση των ληστειών κατά τη περίοδο της ύφεσης.

2) Braithwaite, Chapman & Kapuscinski, 1992:

Η συγκεκριμένη έρευνα πραγματοποιήθηκε για τη διερεύνηση της σχέσης μεταξύ της ανεργίας και της εγκληματικότητας. Επιπλέον οι συγγραφείς ελέγχουν το «παράδοξο» των σχετικών ερευνών που έχουν διεξαχθεί στην Αυστραλία όπου αποφαίνεται πως όπου έχουν χρησιμοποιηθεί διατμηματικά δεδομένα, η σχέση μεταξύ εγκληματικότητας και ανεργίας έχει φανεί σημαντική και όπου έχει γίνει χρήση

δεδομένων χρονολογικών σειρών η σχέση μεταξύ των παραμέτρων υπήρξε ουδέτερη.

Οι συγγραφείς κάνουν χρήση χρονολογικών σειρών από το 1921 μέχρι το 1987 στην Αυστραλία και καινοτομικά, σε σχέση με προγενέστερες έρευνες, προσθέτουν την παράμετρο της γυναικείας ανεργίας σε σχέση με αυτή της ανδρικής και του συνολικού πληθυσμού και συγκρίνουν με τις διακυμάνσεις των αριθμών περιστατικών ανθρωποκτονίας με πρόθεση.

Όσον αφορά στην περίοδο της οικονομικής κρίσης 1921 – 1932 που εξετάστηκε, οι συγγραφείς καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι ανθρωποκτονίες με πρόθεση μειώθηκαν. Οι συγγραφείς αποδίδουν αυτό το αποτέλεσμα στο γεγονός ότι η συγκεκριμένη οικονομική κρίση «χτύπησε» περισσότερο τους πιο εύπορους, κάτι που μείωσε το χάσμα μεταξύ των οικονομικών τάξεων.

3) Campos, Dent, Fry & Reid (2010):

Η έρευνα εξετάζει τις επιπτώσεις της πρόσφατης οικονομικής ύφεσης (2008 - 2009) στο Ηνωμένο Βασίλειο στις ζωές των ανθρώπων, σε περιφερειακό επίπεδο. Συγκεντρώνει στοιχεία από ένα ευρύ φάσμα θεματικών παραμέτρων. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζεται η ανεργία, η απασχόληση, η μετανάστευση, το εισόδημα, η στέγαση, η εκπαίδευση και η εγκληματικότητα και το πώς αυτοί οι τομείς επηρεάστηκαν από τη σημαντική πτώση του ΑΕΠ επί τρία συνεχόμενα τρίμηνα μεταξύ του 2008 και 2009 στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Για τις ανάγκες της έρευνας, τα επίπεδα εγκληματικότητας εξετάστηκαν κυρίως από τα επίσημα στατιστικά της αστυνομίας και σε μικρότερο βαθμό από την έρευνα θυματοποίησης British Crime Survey (BCS).

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η συνολική εγκληματικότητα συνέχισε να μειώνεται κατά τη διάρκεια της ύφεσης. Ορισμένες αλλαγές που παρατηρήθηκαν στα επίπεδα της εγκληματικότητας κατά τη διάρκεια της ύφεσης ήταν μικρές και δεν φάνηκαν να έχουν μακροπρόθεσμο αντίκτυπο.

Πιο συγκεκριμένα, ορισμένα είδη εγκλήματος, όπως οι διαρρήξεις σε κατοικίες, οι κοινές επιθέσεις, και οι μικροκλοπές («τσαντάκηδες» κ.λπ.) φάνηκαν να είχαν αυξηθεί, γενικά, κατά τη διάρκεια της ύφεσης. Ο αριθμός των διαρρήξεων από κατοικίες αυξήθηκε στη νοτιοδυτική Αγγλία, στο Yorkshire και Hamper, στα East Midlands, ανατολικά της Αγγλίας και στη νοτιοανατολική Αγγλία μεταξύ του 2008 και του 2009, αν και η άνοδος αυτή αντισταθμίστηκε από μειώσεις κατά το επόμενο έτος. Τέλος, φάνηκε ότι ο αριθμός των «κλοπών από το πρόσωπο» αυξήθηκε κατά 18% στο Λονδίνο μεταξύ 2008 και 2010, αλλά μειώθηκε στην υπόλοιπη Αγγλία.

4) Cui (2010):

Η έρευνα εξετάζει της επιδράσεις των κατασχέσεων των κατοικιών και των μη κατοικημένων σπιτιών στην εγκληματικότητα στο Pittsburgh μεταξύ του 2006 και 2009.

Για την έρευνα χρησιμοποιείται η μέθοδος των «διαφορών στις διαφορές» (difference-in-difference research design) η οποία χρησιμοποιεί χωρικούς ελέγχους και συγκρίνει τα επίπεδα της εγκληματικότητας τόσο πριν όσο και μετά από το ερέθισμα (στη συγκεκριμένη περίπτωση τις κατασχέσεις) για να μειώσει τις πιθανές «συγχυτικές» μη- παρατηρήσιμες μεταβλητές. Με αυτόν τον τρόπο ο ερευνητής έχει τη δυνατότητα να μελετήσει το ακριβές χρονοδιάγραμμα και την τοποθεσία των κατασχέσεων, των μη κατοικημένων σπιτιών και την εγκληματικότητα.

Ο συγγραφέας άντλησε τις πληροφορίες σχετικά με τις κατασχέσεις από το αρχείο των Δικαστηρίων του Pittsburgh και συγκέντρωσε στοιχεία σχετικά με τα χαρακτηριστικά των γειτονιών από το Τμήμα Εκτιμήσεων Ακίνητης Περιουσίας της περιοχής Allegheny. Οι πληροφορίες σχετικά με την εγκληματικότητα συγκεντρώθηκαν από την Αστυνομική Διεύθυνση του Pittsburgh.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας φάνηκε ότι οι ίδιες οι κατασχέσεις δεν είχαν κάποιο αντίκτυπο στην εγκληματικότητα. Μολαταύτα, εξετάζοντας τις συνέπειες των μη κατοικημένων σπιτιών, φάνηκε 15% αύξηση της βίαιης εγκληματικότητας στις συγκεκριμένες περιοχές.

Η έρευνα προσφέρει μια αρκετά περίπλοκη και πετυχημένη εναλλακτική μεθοδολογία, αν και δεν προσφέρει επίγνωση της επίδρασης της χρονικής υστέρησης (lag effect) του φαινομένου, καθώς η έρευνα σταματά το 2009.

5) De Blasio & Menon (2013).

Η μελέτη ερευνά την επίδραση των τοπικών οικονομικών συνθηκών στην εγκληματικότητα. Η μελέτη επικεντρώνεται στις τοπικές αγορές εργασίας της Ιταλίας και αναλύει την βραχυπρόθεσμη αντιμετώπιση της εγκληματικότητας κατά τη διάρκεια της οικονομικής ύφεσης του 2007 με 2009.

Η έρευνα κατέληξε ότι η ύφεση οδήγησε σε σημαντική αύξηση των αδικημάτων με οικονομικό κίνητρο τα οποία δεν απαιτούν ιδιαίτερη δεξιότητα ή εργαλεία (όπως οι ληστείες). Από την άλλη, για τα αδικήματα για τα οποία χρειάζονται ειδικές δεξιότητες και εγκληματική «γνώση» δεν υπήρξε σημαντική σχέση. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν, επίσης, ότι η σχέση μεταξύ της ύφεσης και του εγκλήματος ήταν ασθενέστερη σε περιοχές όπου η παρουσία του οργανωμένου εγκλήματος είναι πιο έντονη.

Αν και από την έρευνα προκύπτει ότι οι οικονομικές δυσχέρειες μπορούν να επηρεάσουν τα εγκλήματα με οικονομικό κίνητρο, η έρευνα δεν παύει να πάσχει μεθοδολογικά διότι τα δεδομένα "Sistema si Indagine", τα οποία χρησιμοποιούνται για να μετρήσουν την εγκληματικότητα, παράγονται από την τράπεζα της Ιταλίας, είναι απόρρητα, και, ως αποτέλεσμα, ενδέχεται να είναι και προκατειλημμένα. Επίσης, δεν είναι ξεκάθαρη από τους συγγραφείς η μεθοδολογία που ακολουθείται και δεν αναγνωρίζονται οι αδυναμίες της έρευνας.

6) Hollis (2011):

Σε αυτή τη διπλωματική εργασία αναλύεται η επίδραση της ανεργίας, ως «μονάδα μέτρησης» της οικονομικής υγείας, στα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας. Συγκεκριμένα, χρησιμοποιούνται στοιχεία από την περίοδο 2005-2009 σε όλο τον πληθυσμό των ΗΠΑ, ανά πολιτεία, με τη χρήση συνδυασμού δεδομένων χρονολογικών σειρών και διατμηματικών δεδομένων.

Από την έρευνα φάνηκε ότι υπήρξε συνολική μείωση της εγκληματικότητας κατά της ιδιοκτησίας. Ωστόσο, η χρονική διάρκεια της έρευνας (μέχρι το 2009 όπου η οικονομική ύφεση στις ΗΠΑ δεν είχε φτάσει στο τέλος της) δεν επιτρέπει να εξεταστεί ο αντίκτυπος της χρονικής υστέρησης (lag effect).

7) Janko & Popli (2013):

Στην έρευνα χρησιμοποιούνται εθνικά και περιφερειακά καναδικά στοιχεία για την ανάλυση της σχέσης ανάμεσα στο ποσοστό ανεργίας και στα ποσοστά εγκληματικότητας και, συγκεκριμένα, σε σχέση με εγκλήματα ιδιοκτησίας.

Σε εθνικό επίπεδο, δεν φάνηκε να έχει το ποσοστό ανεργίας αντίκτυπο στη συνολική εγκληματικότητα και στη συνολική εγκληματικότητα κατά της ιδιοκτησίας, ωστόσο, η αύξηση του ποσοστού ανεργίας φάνηκε να έχει σχέση με ορισμένα είδη εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας, όπως τις ληστείες. Σε περιφερειακό επίπεδο, τα αποτελέσματα της ανάλυσης των δεδομένων πάνελ που χρησιμοποιήθηκαν έδειξαν ότι τα αυξημένα ποσοστά ανεργίας είχαν σχέση και με την αύξηση των ληστειών και των απατών.

Τα αποτελέσματά της έρευνα δείχνουν ότι, στον Καναδά, το ποσοστό ανεργίας είναι ένας σημαντικός παράγοντας στην πρόβλεψη των εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας, αλλά των βίαιων εγκλημάτων.

8) Krisberg, Guzman, & Vuong (2009):

Η έκθεση εξετάζει το ζήτημα της σχέσης μεταξύ εγκληματικότητας και της οικονομίας των ΗΠΑ, χρησιμοποιώντας κρατικά και εθνικά δεδομένα συγκεκριμένα στις πέντε Πολιτείες με τον μεγαλύτερο πληθυσμό (California, Florida, New York, Texas & Illinois). Ξεκινά με μια ανασκόπηση της βιβλιογραφίας και συνεχίζει με μια ανάλυση που εξετάζει τα δεδομένα από επίσημες στατιστικές σε συνδυασμό με περιόδους οικονομικής ύφεσης.

Πιο συγκεκριμένα, τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν προήλθαν κυρίως από την ετήσια έκθεση εγκληματικότητας του FBI (Crime in the United States – CIUS), από το Γραφείο Στατιστικής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Bureau of Justice Statistics – BJS – Crime and Justice Online & National Prisoner Statistics) και από την Υπηρεσία Απογραφής των ΗΠΑ.

Αν και οι πηγές από όπου αντλήθηκαν οι πληροφορίες ήταν πολλές και ποικίλες, δεν παύουν να περιορίζονται σε πηγές επίσημων στατιστικών, κάτι που συνιστά μεθοδολογικό προβληματισμό. Επίσης, οι ερευνητές δεν περιγράφουν με σαφήνεια την μέθοδο που χρησιμοποίησαν και τα βήματα που ακολούθησαν για την ανάλυσή τους.

Η έρευνα δείχνει ότι δεν υπάρχει σαφής σχέση ανάμεσα στην οικονομική ύφεση και την εγκληματικότητα. Από την έρευνα προκύπτει ότι δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι κατά τη διάρκεια των τελευταίων τεσσάρων δεκαετιών οποιαδήποτε οικονομική ύφεση οδήγησε σε αύξηση των ποσοστών εγκληματικότητας, ακόμη και αν υποθεθεί μια υστέρηση μεταξύ του χρόνου της ύφεσης και της επίδρασής της στην εγκληματικότητα.

Οι ερευνητές καταλήγουν λέγοντας ότι οι οικονομικές δυσχέρειες μπορεί να οδηγήσουν στη διάπραξη ορισμένων εγκλημάτων, αλλά η σχέση μεταξύ των δύο δεν είναι ούτε «αυτόματη» ούτε προβλέψιμη.

9) National Institute of Economic and Industry Research (NIEIR) (2009):

Στη συγκεκριμένη έρευνα, οι μελετητές προσπάθησαν να προβλέψουν τον αντίκτυπο που θα έχει η πιο πρόσφατη οικονομική κρίση (που ξεκίνησε το 2009) στην Αυστραλία.

Οι μελετητές χρησιμοποιούν ως «βάση» της προσδοκίας τους ότι η εγκληματικότητα θα αυξήσει την επίδραση της ύφεσης στο έγκλημα στους «επιρρεπείς» πληθυσμούς – κυρίως στους νεαρούς άνδρες. Αναφέρουν πως η μείωση των εισοδημάτων και οι «απογοητευμένες» προσδοκίες θα αυξήσουν το κίνητρο για το έγκλημα, κυρίως για τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας.

Συνεχίζουν λέγοντας ότι η ανεργία αυξάνει τον διαθέσιμο χρόνο για την εγκληματική δράση και ότι τα αυξημένα επίπεδα του στρες και της ψυχική διαταραχής, λόγω των συνεπειών της οικονομικής κρίσης, ευνοούν την εγκληματικότητα, και ιδιαίτερα τα βίαια εγκλήματα. Προσθέτουν ότι τα αδικήματα που σχετίζονται με τα παράνομα ναρκωτικά και το αλκοόλ, και ως αποτέλεσμα τα βίαια εγκλήματα που συνδέονται με αυτές τις ουσίες, είναι πιθανό να μειωθούν λόγω της έλλειψης οικονομικών πόρων.

Πάραυτα, η μελέτη επικεντρώνεται στη ληστεία, τη διάρρηξη και την κλοπή. Για τον λόγο αυτό, η μελέτη παραλείπει έτσι μια σειρά από σημαντικές κατηγορίες εγκλημάτων.

Η μεθοδολογία της μελέτης βασίστηκε στον υπολογισμό της επίδρασης των οικονομικών κρίσεων στην εγκληματικότητα από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 έως και στις αρχές της δεκαετίας του 1990, σε νεαρούς 15-34 ετών, για να προβλέψει το πώς θα κυμανθούν τα επίπεδα της εγκληματικότητας στη περιοχή της Βικτώριας κατά την πρόσφατη οικονομική κρίση.

Οι ερευνητές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η ανεργία έχει σημαντικό αντίκτυπο στον αριθμό των εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας. Προέβλεψαν, μάλιστα, ότι η εγκληματικότητα των νεαρών ανδρών 15 – 34 ετών θα αυξηθεί κατά 40 με 60% μεταξύ του 2013 και 2015.

Αν και υπάρχει «ξεκάθαρη», αν και συνοπτική, ανάλυση της μεθοδολογίας που ακολουθήθηκε, η έρευνα αντιμετωπίζει σοβαρά μεθοδολογικά προβλήματα αφού αναλογίζεται μόνο εγκλήματα ιδιοκτησίας, συσχετίζει την ανεργία μιας συγκεκριμένης κατηγορίας ανθρώπων (συγκεκριμένα σε άνδρες 15-34 χρονών) με τη συνολική εικόνα της εγκληματικότητας της χώρας, δεν αναφέρει τις πηγές από όπου άντλησε τις πληροφορίες για την εγκληματικότητα και «κατασκευάζει» συγκεκριμένα διατμηματικά δεδομένα κάνοντας χρήση δεδομένων άλλων περιοχών πέρα από αυτή που εξετάζεται και «καλύπτοντας» τα κενά στα διαθέσιμα δεδομένα ευκαιριακά.

10) Nilsson & Estrada (2003):

Στις αρχές της δεκαετίας του 1990, η Σουηδία βρέθηκε σε μια οικονομική κρίση που οδήγησε στην επιδείνωση των συνθηκών διαβίωσης και στην αύξηση του επιπέδου της ανισότητας μεταξύ των διαφόρων κοινωνικών ομάδων. Ο σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι να περιγράψει τα ποσοστά θυματοποίησης που έχουν βιώσει οι διάφορες κοινωνικές ομάδες. Εξετάζεται επίσης το κατά πόσο η θυματοποίηση συνδέεται με τα προβλήματα κοινωνικής πρόνοιας.

Η ανάλυση επικεντρώνεται στην περίοδο 1988-99, χρησιμοποιώντας τα δεδομένα της έρευνας θυματοποίησης “Annual Survey of Living Conditions” της Σουηδίας σε

ένα δείγμα του πληθυσμού (72.397 άτομα) ηλικίας 16-84 και λαμβάνονται υπόψη εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και βίαια εγκλήματα.

Από την έρευνα αποφάνθηκε ότι για τα εγκλήματα ιδιοκτησίας, σε σχέση με την περίοδο οικονομικής κρίσης, υπήρξε ουδέτερη σχέση και ότι για τα βίαια εγκλήματα υπήρξε θετική σχέση μεταξύ των δυο παραμέτρων. Επιπλέον, οι ερευνητές παρατήρησαν ότι όσοι βρίσκονται σε πιο δυσχερή θέση οικονομικά και κοινωνικά, είναι πιο πιθανό να θυματοποιηθούν και έχουν αυξημένα επίπεδα φόβου του εγκλήματος σε σχέση με τον υπόλοιπο πληθυσμό.

11) Police Federation of England & Wales (2009):

Πρόκειται για μια σύντομη παρουσίαση και αναφορά στις αυξομειώσεις των εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας από το 1978 μέχρι το 2010 όπου συμπεριλαμβάνονται, δηλαδή, οι επιδράσεις της οικονομικής ύφεσης του 1980 – 1981 και η ύφεση της περιόδου 1990-1991. Τα δεδομένα της εγκληματικότητας για την περίοδο της οικονομικής κρίσης του 2008 – 2010 είναι εκτιμώμενα.

Για την έρευνα χρησιμοποιούνται επίσημα στατιστικά του Υπουργείου Εσωτερικών και της αστυνομίας σε ένα οικονομικό μοντέλο παλινδρόμησης που όμως δεν αναλύεται σε βαθμό που μπορεί να γίνει κατανοητό.

Από τους πίνακες που εκτίθενται στο τέλος της μελέτης φαίνεται ότι υπήρξε μεγάλη αύξηση στα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας στις περιόδους 1980 – 1981 και 1989 – 1991. Επίσης, η εκτίμησή τους για την περίοδο 2010 – 2012 είναι επίσης ότι η εγκληματικότητα θα αυξηθεί.

12) Þórisdóttir, R. & Árnason (2011):

Η έρευνα αποπειράται να αξιολογήσει εάν η οικονομική κρίση στην Ισλανδία, από το 2008 μέχρι το 2011, είχε επίδραση στην εγκληματικότητα της χώρας. Χρησιμοποιεί επίσημα στατιστικά της αστυνομίας, από το 2006, για την καταμέτρηση της εγκληματικότητας καθώς και τα στοιχεία μιας έρευνας θυματοποίησης. Στην έρευνα χρησιμοποιούνται, επίσης, δεδομένα από τις στατιστικές υπηρεσίες της Ισλανδίας σχετικά με την ανεργία και τον ΔΤΚ.

Στην έρευνα εξετάστηκε η συνολική εγκληματικότητα (σύμφωνα με τον ποινικό κώδικα της Ισλανδίας), οι κλοπές, οι ληστείες και οι διαρρήξεις, η βίαιη εγκληματικότητα, η διακίνηση και η εμπορία ναρκωτικών ουσιών, η διατάραξη της οικογενείας, ο βανδαλισμός, η μέθη σε δημόσιο χώρο και η διατάραξη σε δημόσιο χώρο.

Τα πορίσματα της έρευνας έδειξαν ότι αν και η οικονομική κρίση φαίνεται να μην έχει σημαντικό αντίκτυπο στις μακροπρόθεσμες τάσεις της εγκληματικότητας στην Ισλανδία, η γενική εγκληματικότητα φάνηκε να αυξήθηκε κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης και ιδιαίτερα στο ξεκίνημά της. Συγκεκριμένα, παρουσιάστηκε θετική σχέση για όλα τα εγκλήματα που εξετάστηκαν, εκτός από τον βανδαλισμό που μάλιστα παρουσίασε αρνητική σχέση, στην αρχή της οικονομικής κρίσης και ουδέτερη σχέση προς το τέλος της κρίσης.

Πάραυτα, η ερευνητές αναγνωρίζουν το γεγονός ότι η αύξηση της εγκληματικότητας δεν οφείλεται αναγκαστικά στις άμεσες συνέπειες της κρίσης, όπως η ανεργία, αλλά μπορεί να έχει σχέση με την υποστήριξη της χώρας προς τους πολίτες της.

Τα βασικά μεθοδολογικά προβλήματα που εντοπίστηκαν στη συγκεκριμένη έρευνα αναγνωρίζονται και από τους ίδιους τους μελετητές και έχουν να κάνουν κυρίως με τη χρήση των επίσημων στατιστικών της αστυνομίας και την αδυναμία τους να αντιπροσωπεύσουν την πραγματική «εικόνα» της εγκληματικότητας. Η αδυναμία αυτή καλύπτεται, έως ένα σημείο, από τη χρήση έρευνας θυματοποίησης, αλλά και αυτή είναι προϊόν της στατιστικής υπηρεσίας της αστυνομίας. Οι μελετητές αναγνωρίζουν επίσης το γεγονός ότι παρά τα «θετικά» αποτελέσματα της έρευνάς τους, αυτά αποτελούν συσχετισμό (correlation) αλλά όχι αιτιολογική σχέση (causal relationship) μεταξύ των δυο φαινομένων που ερευνώνται.

13) Rodriguez & Larrauri (2012):

Οι μελετητές αναλογίζονται τις διάφορες υποθέσεις και θεωρίες που υπάρχουν σχετικά με τη διασύνδεση οικονομικών κρίσεων και εγκλήματος και διεξάγουν μια χρονολογική ανάλυση για να εξετάσουν αυτές τις υποθέσεις για την περίπτωση της Ισπανίας.

Στην έρευνα γίνεται ανάλυση με δεδομένα χρονολογικών σειρών στο 80% του συνολικού πληθυσμού της Ισπανίας με τη χρήση επίσημων στατιστικών της χώρας σχετικά με την εγκληματικότητα. Οι ίδιοι οι συγγραφείς αναγνωρίζουν τα μειονεκτήματα της χρήσης επίσημων δεδομένων, καθώς οι ίδιοι τα θεωρούν αναξιόπιστα.

Τα αποτελέσματα της μελέτης δείχνουν ότι η συνολική εγκληματικότητα, όπως και η πλειοψηφία των μεμονωμένων κατηγοριών εγκλημάτων μειώθηκε κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης στην Ισπανία. Ωστόσο, τα αποτελέσματα ήταν διαφορετικά όσον αφορά το ξέπλυμα χρήματος και οι συγγραφείς εξηγούν ότι αυτό μπορεί να οφείλεται στο ότι οι αρχές θέλοντας να εξασφαλίσουν περισσότερα χρήματα για τις υψηλές δημοσιονομικές ανάγκες, ως εκ τούτου, έκαναν περισσότερες συλλήψεις για τέτοια είδους εγκλήματα.

14) UNODC (2011):

Η έρευνα έχει ως στόχο να διερευνήσει τις πιθανές επιπτώσεις της πρόσφατης (2008-2009) οικονομικής κρίσης στην εγκληματικότητα. Η έρευνα χρησιμοποιεί επίσημα δεδομένα της αστυνομίας για την εγκληματικότητα και εξετάζει τα εγκλήματα της ανθρωποκτονίας με πρόθεση, της ληστείας και της κλοπής οχήματος με κινητήρα σε δεκαπέντε χώρες.

Από την έρευνα διαπιστώνεται ότι, σε περιόδους οικονομικής κρίσης ή και μη κρίσης, οι οικονομικοί παράγοντες επηρεάζουν την εξέλιξη των τάσεων της εγκληματικότητας. Από το σύνολο των δεκαπέντε χωρών που εξετάστηκαν, η στατιστική μοντελοποίηση προσδιορίζει έναν οικονομικό προγνωστικό δείκτη για τουλάχιστον έναν τύπο εγκλήματος σε δώδεκα χώρες (80 τοις εκατό), γεγονός που υποδηλώνει κάποια συνολική συσχέτιση μεταξύ των οικονομικών αλλαγών και της εγκληματικότητας.

Σε έντεκα από τις δεκαπέντε χώρες που εξετάστηκαν, οι οικονομικοί δείκτες έδειξαν σημαντικές μεταβολές που υποδηλώνουν μια περίοδο οικονομικής κρίσης το 2008-2009. Τόσο η οπτική επιθεώρηση των σειρών δεδομένων και τα στατιστικά μοντέλα που χρησιμοποιήθηκαν έδειξαν ότι σε οκτώ από τις έντεκα χώρες, που φάνηκαν να

διήνυσαν οικονομική κρίση, οι αλλαγές στους οικονομικούς παράγοντες είχαν αντίκτυπο στις αλλαγές στην εγκληματικότητα, και φάνηκαν διακριτές «κορυφές» σε συγκεκριμένα εγκλήματα. Τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας, όπως η ληστεία, φάνηκαν να είχαν μεγαλύτερη αύξηση σε περιόδους κρίσης.

Οι συγγραφείς ισχυρίζονται ότι αυτές οι αυξήσεις είναι σε συμφωνία με την θεωρία της «επίδρασης του κινήτρου», γεγονός που υποδηλώνει ότι η οικονομική δυσκολία μπορεί να αυξήσει τα κίνητρα των ανθρώπων να συμμετάσχουν σε παράνομες συμπεριφορές.

Τονίζεται επίσης το γεγονός ότι σε καμία περίπτωση που εξετάστηκε και όπου δεν φάνηκε «κορυφή» στα εγκλήματα που θεωρήθηκαν δεν υπήρξε μείωση της εγκληματικότητας. Ως εκ τούτου, οι ερευνητές αναφέρουν ότι τα διαθέσιμα στοιχεία δεν υποστηρίζουν την θεωρία της «επίδρασης της ευκαιρίας» που υποστηρίζει ότι τα μειωμένα επίπεδα της παραγωγής και της κατανάλωσης μπορεί να μειώσουν ορισμένα είδη εγκλημάτων, όπως τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας, μέσω της δημιουργίας λιγότερο πιθανών στόχων.

Οι ερευνητές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η ανάλυσή τους δεν αποδεικνύει την ύπαρξη της άμεσης σχέσης μεταξύ των οικονομικών παραγόντων και της εγκληματικότητας, αλλά ότι παρέχει ισχυρές ενδείξεις ότι μπορεί να υπάρχει ένας έμμεσος συσχετισμός μεταξύ των δυο φαινομένων.

15) Wolff, Cochran & Baumer (2013):

Στη συγκεκριμένη έρευνα, οι μελετητές αποπειρούνται να αξιολογήσουν το κατά πόσο, στους νομούς των ΗΠΑ όπου παρατηρήθηκαν οι περισσότερες κατασχέσεις κατοικιών, κατά τη διάρκεια της πρόσφατης οικονομικής κρίσης, παρουσιάστηκαν υψηλότερα επίπεδα εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας σε σχέση με τους νομούς στους οποίους τα ποσοστά των κατασχέσεων παρέμειναν σχετικά χαμηλά.

Συνολικά εξετάστηκαν οι κατασχέσεις σε 1.457 από τους 3.141 νομούς των ΗΠΑ, σε σχέση με τον αριθμό διαρρήξεων και ληστειών στους ίδιους νομούς. Από τα αποτελέσματα της έρευνας φάνηκε ότι υπήρξε θετική σχέση ανάμεσα στις δυο παραμέτρους όταν λαμβάνονταν οι υπόψη περιοχές όπου υπήρχαν ήδη υψηλά

ποσοστά κατασχέσεων. Με την απομάκρυνση αυτής της παραμέτρου βρέθηκε ουδέτερη σχέση ανάμεσα στα δυο φαινόμενα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

Οι έρευνες που αποκλείστηκαν στο δεύτερο στάδιο συμπερίληψης ερευνών της συστηματικής ανασκόπησης.

A/A	Έρευνα	Βασικός λόγος απόκλισης
1	Amatrudo (2009).	Βιβλιογραφική ανασκόπηση
2	Ascunce (2013)	Δεν διεξάγεται ποσοτική έρευνα
3	Baker (2008)	Δεν διεξάγεται ποσοτική έρευνα
4	Blomberg, Hess & Weerapana (2004)	Δεν διεξάγεται κατά τη διάρκεια οικονομικής κρίσης ή ύφεσης
5	Burton (2013)	Διπλωματική εργασία βιβλιογραφικής ανασκόπησης
6	Cantor & Land (1985)	Δεν διεξάγεται κατά τη διάρκεια οικονομικής κρίσης ή ύφεσης
7	Cook (2010)	Δεν διεξάγεται ποσοτική έρευνα
8	Devery (1991)	Δεν διεξάγεται κατά τη διάρκεια οικονομικής κρίσης ή ύφεσης
9	Dongil (2006)	Δεν διεξάγεται κατά τη διάρκεια οικονομικής κρίσης ή ύφεσης
10	Fabre (2005)	Δεν διεξάγεται ποσοτική έρευνα
11	Fajnzylber, Lederman & Loayza (2000)	Δεν διεξάγεται κατά τη διάρκεια οικονομικής κρίσης ή ύφεσης
12	Ferwerda, J. (2010)	Δεν διεξάγεται ποσοτική έρευνα
13	Finklea (2011)	Βιβλιογραφική ανασκόπηση
14	Fisher, Cregan, Di Giulio & Schutze (2011)	Δεν διεξάγεται ποσοτική έρευνα
15	Goodstein & Lee (2010)	Δεν διεξάγεται κατά τη διάρκεια οικονομικής κρίσης ή ύφεσης
16	Gunnlaugsson (2012)	Θεωρητική μελέτη
17	Gutauskas (2011)	Δεν διεξάγεται ποσοτική έρευνα
18	Habib, Narayan, Olivieri & Sanchez (2010)	Δεν αναλογίζεται την εγκληματικότητα
19	Harris (2011)	Δεν διεξάγεται ποσοτική έρευνα
20	Hossain (2009)	Δεν διεξάγεται ποσοτική έρευνα
21	Immergluck & Smith (2006)	Δεν διεξάγεται κατά τη διάρκεια οικονομικής κρίσης ή ύφεσης
22	International Federation of Red Cross and Red Crescent societies (2013)	Δεν αναλογίζεται την εγκληματικότητα
23	Kirk & Hyra (2012)	Δεν διεξάγεται κατά τη διάρκεια οικονομικής κρίσης ή ύφεσης

24	Knowles & Pernia (1999)	Δεν διεξάγεται ποσοτική έρευνα (όσον αφορά την εγκληματικότητα)
25	Labonte (2010)	Δεν αναλογίζεται την εγκληματικότητα
26	Levi & Smith (2011)	Δεν διεξάγεται ποσοτική έρευνα
27	Levitt S (2001)	Δεν διεξάγεται ποσοτική έρευνα
28	Marcus & Gavrilovic (2010)	Βιβλιογραφική ανασκόπηση
29	McFarlane (2012)	Βιβλιογραφική ανασκόπηση
30	McIntyre (2013)	Δεν διεξάγεται κατά τη διάρκεια οικονομικής κρίσης ή ύφεσης
31	Messner & Rosenfeld (1996)	Δεν διεξάγεται ποσοτική έρευνα
32	Nayak (2009)	Δεν διεξάγεται ποσοτική έρευνα
33	Papps & Winkelmann (2000)	Δεν διεξάγεται κατά τη διάρκεια οικονομικής κρίσης ή ύφεσης
34	Pontell & Geis (2013)	Δεν διεξάγεται ποσοτική έρευνα
35	Rosenfeld & Fornango (2007)	Δεν διεξάγεται κατά τη διάρκεια οικονομικής κρίσης ή ύφεσης
36	Sanogo & Luma (2010)	Δεν αναλογίζεται την εγκληματικότητα
37	Sileika, Bekeryte (2012)	Συστηματική ανασκόπηση
38	Time (2013)	Δεν διεξάγεται ποσοτική έρευνα - Είναι θεωρητικό κείμενο
39	Uggen (2012)	Δεν διεξάγεται ποσοτική έρευνα - γίνεται απλή παρουσίαση στατιστικών
40	Walberg, McKee, Shkolnikov, Chenet, & Leon (1998)	Δεν διεξάγεται κατά τη διάρκεια οικονομικής κρίσης ή ύφεσης
41	Weatherburn (1992)	Δεν διεξάγεται ποσοτική έρευνα
42	Xenakis & Cheliotis (2013)	Δεν διεξάγεται ποσοτική έρευνα
43	Zhao, Feng, & Castillo – Chavez (2005)	Δεν διεξάγεται κατά τη διάρκεια οικονομικής κρίσης ή ύφεσης